

Økonomiplan 2019-2022

Holmestrand
Kommune

Forord.....	5
Vedtak	6
Driftsbudsjettet	6
Investeringsbudsjettet	6
Låneopptak.....	6
Øvrige vedtak i driftsbudsjettet.....	7
Endringer vedtatt ved formannskapetets behandling	7
Endringer vedtatt ved kommunestyrets behandling	7
Organisasjon og medarbeidere	8
Kommune 3.0	8
Politisk struktur	9
Administrativ struktur.....	10
Arbeidsgiverpolitikk	10
HMS	11
Bemanning og årsverk	12
Samarbeidsavtaler	13
Samfunn og befolkning	14
Befolkningssammensetning.....	14
Befolkningsprognose	15
Overordnede mål og strategier	17
Forutsetninger og økonomiske rammer	19
Det økonomiske handlingsrommet.....	19
Handlingsregler i planperioden	20
Innsparinger i økonomiplanen	22
Befolkningsutvikling i økonomiplanperioden	23
Sentrale inntekter	24
Sentrale utgifter	25
Finansinntekter og -utgifter.....	25
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	28
Disponering av driftsrammen.....	28
Økonomisk utvikling i planperioden	30
Den økonomiske utviklingen	30
Netto driftsresultat i prosent av netto driftsutgifter	30
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	31
Gjeld i prosent av netto driftsinntekter	31
Investeringer.....	33
Selvkostinvesteringer	34
Investeringer omtale	34
Strategi og utvikling	34

Økonomi og fellestjenester	34
Oppvekst og kultur	35
Helse og velferd	36
Teknisk	37
Selvkostinvesteringer omtale.....	38
Teknisk	38
Strategi og utvikling	39
Beskrivelse av programområdet	39
Utfordringer og strategi.....	39
Kostra-analyse	39
Driftsbudsjett	40
Investeringsbudsjett	41
Økonomi og fellestjenester	42
Beskrivelse av programområdet	42
Utfordringer og strategi.....	42
Kostra-analyse	42
Driftsbudsjett	43
Investeringsbudsjett	44
Oppvekst og kultur	45
Beskrivelse av programområdet	45
Utfordringer og strategi.....	45
Kostra-analyse	53
Driftsbudsjett	53
Investeringsbudsjett	55
Helse og velferd	56
Beskrivelse av programområdet	56
Utfordringer og strategi.....	56
Satsingsområder	57
Kostra-analyse	59
Driftsbudsjett	61
Investeringsbudsjett	63
Teknisk	64
Beskrivelse av programområdet	64
Byutvikling	64
Tettstedsutvikling.....	65
Vann, avløp, renovasjon (VAR)	65
Kostra-analyse	66
Driftsbudsjett	67
Investeringsbudsjett	68

Vedlegg - Gebyrer, satser og brukerbetalinger	69
Barnehage	69
Skolefritidsordningen.....	70
Helse-, sosial- og omsorgstjenester	70
Kultur	71
Gebyrregulativ tekniske tjenester	75
Vedlegg - Spillemidler 2019	89
Vedlegg – Forskriftsrapporter	91
Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet.....	91
Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet	91
Budsjettskjema 2A – Investering.....	92
Budsjettskjema 2B – Per område.....	92
Budsjettskjema 3 – Oversikt Drift.....	93
Budsjettskjema 4 – Oversikt Investering	94

Forord

Holmestrand kommune har vært, og er fortsatt, inne i en spesiell periode. Vi er nå inne i slutten av det første driftsåret etter sammenslåingen med Hof kommune, og samtidig er vi planmessig langt inne i perioden som kommer etter sammenslåingen med Sande kommune.

En kommunesammenslutning er en stor og omfattende prosess, og fortsatt er det en del som gjenstår av opprydding etter den første sammenslåingen. Dette legger et stort arbeidspress på mange av våre ansatte - som hittil har gjort en strålende jobb.

Nye Holmestrand kommune fra 2020 skal fortsette å levere kvalitetsmessig gode tjenester, men som de fleste nok har fått med seg, må vi gjøre dette under et stramt økonomisk regime. Fylkesmannen har nok en gang analysert den nye kommunens fremtidige økonomi, og resultatet er ikke bedre enn det var ved den forrige gjennomgangen i 2016.

Dette er en felles utfordring i årene som kommer, og selv om både Holmestrand og Sande legger frem hver sine selvstendige økonomiplaner, har det i år vært et nært og godt samarbeid mellom de to kommunenes administrasjon.

Det er heller ikke denne gangen budsjettert med et netto driftsresultat i tråd med det anbefalte nivået. Resultatet er negativt i alle årene unntatt 2019, noe som betyr at de løpende utgiftene er høyere enn de løpende inntektene. Det er likevel gledelig at det i sum budsjetteres med en avsetning til disposisjonsfond på 11,5 mill. kroner.

På investeringssiden har rådmannen stort sett forholdt seg til de prosjektene og bevilgningene som ble vedtatt ved behandlingen av den forrige økonomiplanen. Det har imidlertid kommet til et nytt år, 2022, som innebærer at nye Gullhaug barnehage nå er fullfinansiert i budsjettet. I tillegg er det lagt inn en utvidelse på to avdelinger på Gausetangen barnehage. Kleiverud skole ligger inne med de opprinnelig budsjetterte 100 mill. kroner.

Jeg kan ikke love de ansatte at det i den nærmeste tiden vil bli mindre arbeidspress, men jeg kan love at vi samtidig skal jobbe med det spennende prosjektet å utvikle fremtidens kommune - som til tross for stram økonomi skal yte kvalitativt og kvantitativt gode tjenester også i fremtiden.

Hans Erik Utne
Rådmann

Vedtak

Driftsbudsjettet

1. Inntektsskatt og formuesskatt til kommunen utliknes etter de maksimalsatser som Stortinget fastsetter.
2. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til Budsjettskjema – 1A og 1B på programområdenivå, og rådmannen gis med dette fullmakt til å disponere kommunens netto driftsmidler innen de ulike virksomheter og programområder.
3. Rådmannen har fullmakt til å flytte budsjettmidler mellom programområder der dette skjer som følge av organisatoriske endringer, og ikke som følge av omprioriteringer.
4. Rådmannen gis fullmakt til å fordele lønnsreserven til virksomhetene.
5. Ordførerens lønn fastsettes i henhold til reglement for folkevalgte arbeidsvilkår.

Investeringsbudsjettet

1. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til Budsjettskjema 2B på programområdenivå.
2. Finansiering av investeringer vedtas i henhold til Budsjettskjema 2A.
3. Rådmannen gis fullmakt til å disponere «Sekkepost teknisk» fritt mellom programområder og prosjekter.
4. Ubrukte investeringsbevilgninger i 2018 flyttes over til budsjett i 2019, i de tilfeller der prosjektet ikke er avsluttet i 2018. Finansiering av disse prosjektene blir behandlet i 1. tertialrapport 2019.

Låneopptak

1. Kommunestyret godkjenner en låneramme for 2019 på 194,809 mill. kroner for å finansiere nye netto bevilgninger til investeringer. Beløpet inkluderer ikke startlån til videreformidling.
2. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp likviditetslån i 2019 innenfor en kredittramme begrenset oppad til 30 mill. kroner.
3. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på inntil 30 mill. kroner i 2019, i form av lån fra Husbanken i forbindelse med innvilgelse av startlån.
4. Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår innenfor angitte lånerammer.

Øvrige vedtak i driftsbudsjettet

Satser, gebyrer og egenbetaling

Satser, gebyrer og egenbetaling vedtas i henhold til vedlegg som omhandler priser.

Spillemiddelsøknad for 2019

Søknad om spillemidler for 2019, samt prioritering av prosjekter, vedtas i henhold til vedlegg som omhandler spillemidler for 2019.

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

Budsjettet vedtas for øvrig med de føringer og forutsetninger som beskrives i rådmannens forslag til økonomiplan 2019-2022.

Endringer vedtatt ved formannskapets behandling

Budsjettrammen for flersenterbygget i Hof økes med 10 mill. kroner, til totalt 40 mill. kroner. Økningen dekkes av momskompensasjon og salg av kommunale bygg. (Punkt 7 i selve vedtaket).

Endringer vedtatt ved kommunestyrets behandling

(Punkt 8 i selve vedtaket)

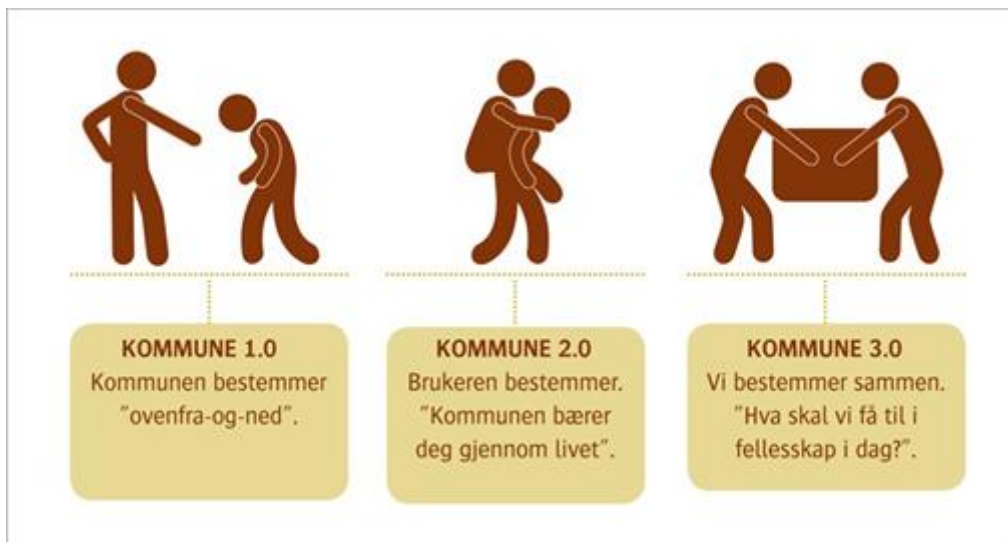
- Det bevilges 1,7 mill. kroner til bruk av skoleassistenter
- Det bevilges 100.000 kroner til frivillige lag og organisasjoner som pr. definisjon faller utenfor i den ordinære tildelingen
- Det bevilges 200.000 kroner til museer o.l.
- Bevilgningen til Veksthuset AS økes med 200.000 kroner (3 nye VTA-plasser)
- Inndekning: Total økning 2.2 mill. kroner dekkes med 1,1 mill. kroner fra ekstra tilskudd toppfinansiering ressurskrevende og 1,1 mill. kroner fra disposisjonsfondet.

Organisasjon og medarbeidere

Kommune 3.0

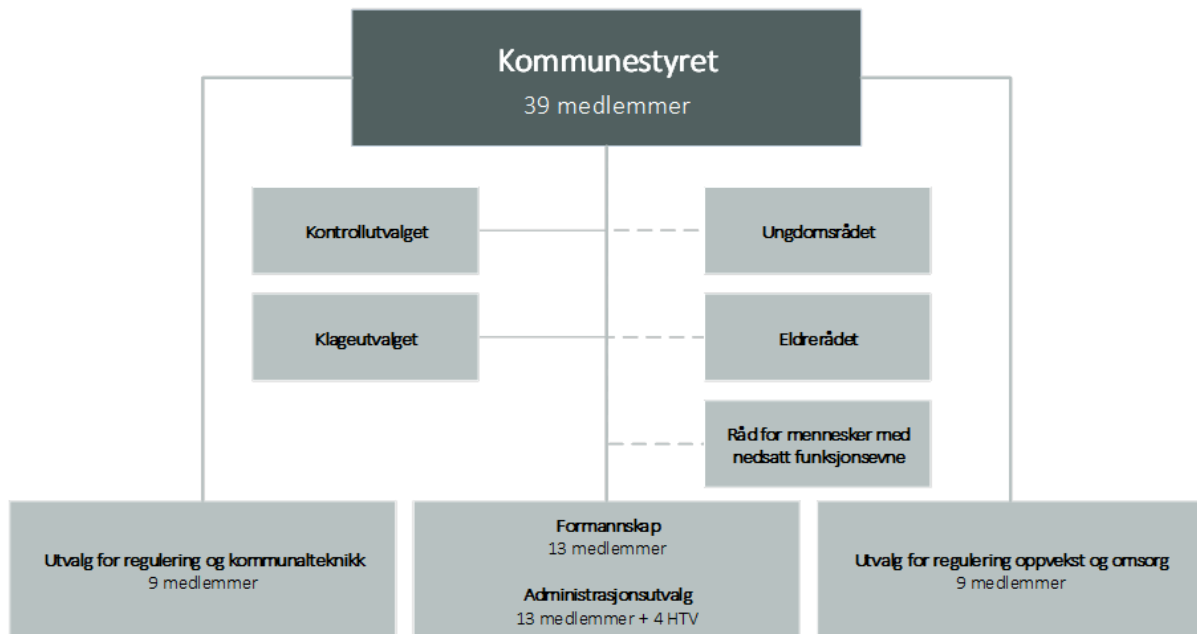
De siste årene har både synet på kommuner, forventninger fra innbyggere, brukere og folkevalgte endret seg. Synet på kommunen har skiftet fra å være en servicevirksomhet i kommune 2.0 til et lokalt fellesskap i kommune 3.0. Det endrer synet på innbyggeren fra å være en kunde til å være en ansvarlig innbygger med egne ressurser. Kommune 3.0 ønsker brukerinvolvering og aktive innbyggere.

Kommunens medarbeidere må i møte med innbyggere være opptatt av å finne ressurser hos alle, gi veiledning og støtte. Dette er kommune 3.0-prinsipper. Kommunen skal uttrykke seg på en måte som gjør at mottakeren forstår budskapet, uansett hvem mottakeren er. Dette er viktig for demokratiet, sparer det offentlige for tid og ressurser og innbyggeren tas på alvor. Illustrasjonen nedenfor er hentet fra Asker kommune sine hjemmesider, og viser denne utviklingen godt:

Politisk struktur

Alf Johan Svele (H) er ordfører og Ulf Sundling (H) er varaordfører i Holmestrand kommune etter sammenslåingen med Hof. Den nye kommunen ble etablert 1.1.2018.

Kommunestyret

Kommunestyret er satt sammen av det tidligere bystyret i Holmestrand med 27 representanter og 12 representanter fra det tidligere kommunestyret i Hof. Frem til kommunevalget i 2019 vil kommunestyret dermed ha til sammen 39 medlemmer.

Kommunestyret er kommunens øverste politiske organ. Kommunestyret handler på vegne av kommunen i alle saker som ikke er delegert til andre kommunale organer. Kommunestyret fører tilsyn med kommunens samlede virksomhet.

Kommunestyret har bevilgnings- og beskatningsmyndighet, vedtar budsjett for alle kommunale virksomheter, velger ordfører, varaordfører, formannskap og medlemmer til andre kommunale komiteer, styrer, råd og utvalg.

Formannskapet og administrasjonsutvalget

Formannskapet er satt sammen av det tidligere formannskapet i Holmestrand med ni representanter, i tillegg til fire representanter fra det tidligere formannskapet i Hof, til sammen 13 medlemmer. Administrasjonsutvalget består av formannskapets medlemmer i tillegg til fire hovedtillitsvalgte. Foruten løpende driftssaker behandler formannskapet forslag til økonomiplan, årsbudsjett og overordnede planer. Formannskapet er også kommunens kulturutvalg, planutvalg, og utvides med fire ansattrepresentanter når Administrasjonsutvalget settes.

Øvrige utvalg

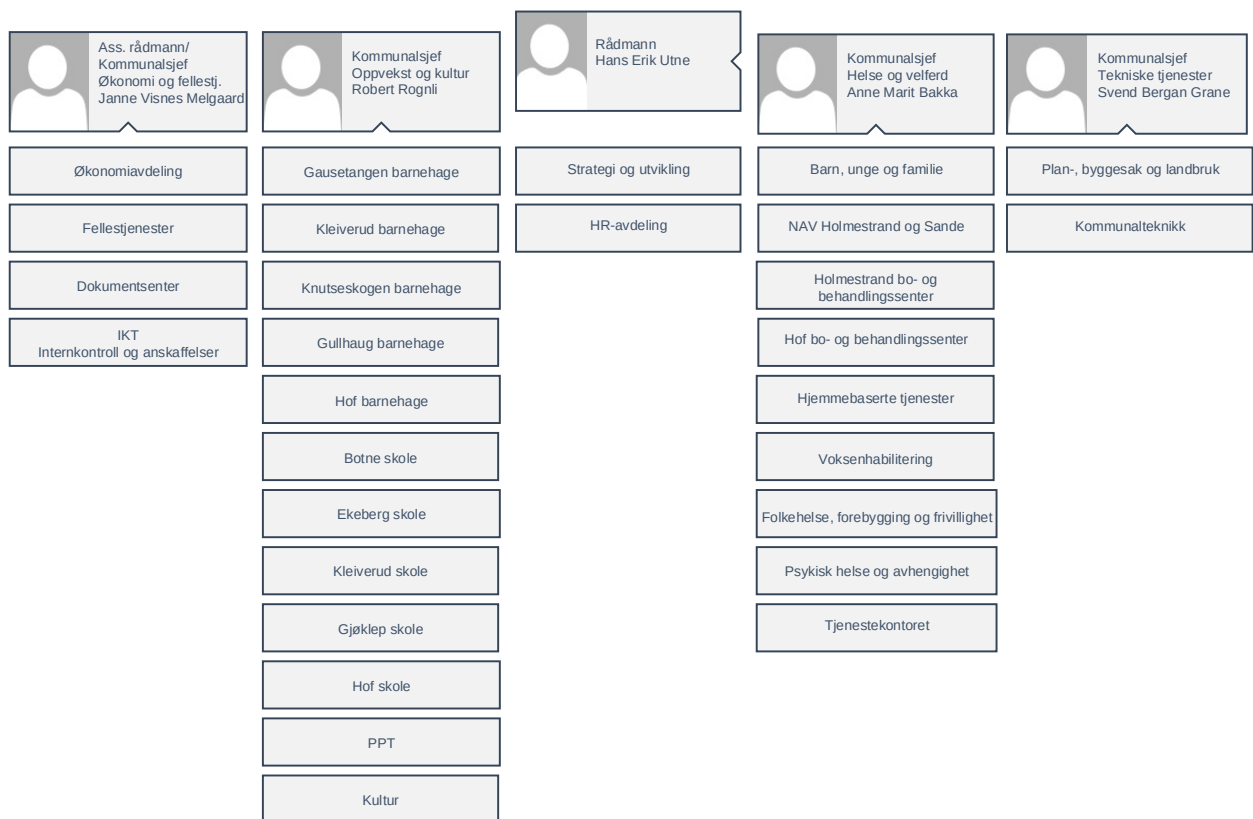
Holmestrand kommune har to politiske utvalg; utvalg for regulering og kommunalteknikk, og utvalg for oppvekst og omsorg. Utvalgene har ni medlemmer hver. Disse velges av kommunestyret. Mer informasjon om de ulike råd og utvalg finnes på kommunens hjemmesider.

Administrativ struktur

Holmestrand kommune har to formelle beslutningsnivå; rådmannsnivå og virksomhetsledernivå. Rådmannens ledergruppe består av fire kommunalsjefer, hvorav en også fungerer som assisterende rådmann, i tillegg til rådmannen selv.

Mer informasjon om de ulike virksomhetene finnes på kommunens hjemmesider.

Den endelige organiseringen for nye Holmestrand fra 2020 er en av de oppgavene det nå jobbes med. Den nye organiseringen skal være klar i løpet av våren 2019.

Arbeidsgiverpolitikk

Kommunens målsetning er å utvikle en god organisasjon som fremmer nærvær og godt arbeidsmiljø, samt utvikle god ledelse, godt medarbeiderskap og den gode organisasjonen til beste for innbyggerne.

Holmestrand kommune ønsker å legge grunnlag for «Kommune 3.0», hvor samspill og samskaping mellom medarbeidere og ledere framheves. Kommunen skal være opptatt av å utvikle menneskene og sette av tid og ressurser for å trene på viktige og fremtidsrettede ferdigheter.

Samspeilet mellom menneskene i en organisasjon har en dominerende innflytelse på utviklingen av medarbeider- og brukertilfredshet. En grunnleggende forutsetning for at det skal være mulig å skape en forventet brukertilfredshet er at menneskene i organisasjonen trives, utvikler seg og føler seg verdsatt.

Holmestrand kommune vil bruke 10 faktor til å utvikle en god organisasjon som fremmer nærvær og godt arbeidsmiljø. Utvikle god ledelse, godt medarbeiderskap og den gode organisasjonen. De 10 faktorene skal implementeres i ledelse og utviklingsutvikling i Holmestrand kommune.

Kommunens arbeidsgiverpolitikk bygger på samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse. Arbeidsgiverpolitikken må bidra til en omstillingsdyktig og fremoverlent kommune til beste for og med innbyggerne. Det må være tydelig for ledere, medarbeidere og politikere hvilke handlinger, holdninger og verdier arbeidsgiver praktiserer og står for i forhold til medarbeiderne.

Rekruttering - ombordstigning

Holmestrand kommune skal være en attraktiv arbeidsplass som tiltrekker seg framtidens arbeidskraft i konkurranse med andre kunnskapskritiske virksomheter.

Arbeidsgiverpolitikken bygger på et positivt menneskesyn, og skal styre og frigjøre den menneskelige energien som ligger i organisasjonen, slik at kommunen kan rekruttere og beholde relevant og kompetent arbeidskraft, og samtidig bidra til innovasjon og fornyelse av tjenester og arbeidsformer. Det vil bli jobbet med rekruttering som fagfelt; omdømmebygging, rekrutteringsmateriell, digitalisering og standardisering. HR-avdelingen vil sørge for å få på plass en god opplæring av nyansatte, som gir et godt inntrykk av kommunen som profesjonell arbeidsgiver, og som sikrer at den ansatte kommer raskt i gang med relevante arbeidsoppgaver.

Holmestrand kommune har satset og vil fortsette å satse på det langsiktige arbeidet med å bygge en heltidskultur i den kommunale organisasjonen. Vi kaller det for Nytt Blikk.

Den lærende organisasjonen - Å endre praksis = læring

Holmestrand kommune skal utarbeide mål for hvilken kompetanse kommunen trenger i fremtiden, utarbeide GAP-analyser, og iverksette tiltak for utvikling på kommunenivå, avdelingsnivå og individnivå. Medarbeidere og ledere skal gis mulighet til læring, for å sikre at kommunen er i takt med samfunnsutvikling og -krav.

Holmestrand kommune tror på læring i det daglige arbeidet. 70/20/10- modellen, er en modell der ca. 70 pst av læringen skal utvikles gjennom arbeidserfaring og problemløsning. Ca. 20 pst skal utvikles gjennom relasjoner, nettverk, feedback fra arbeidskolleger og erfaringsdeling rundt både positive og negative erfaringer. Ca. 10 pst skal utvikles gjennom ulike typer formell opplæring.

HMS

System, struktur og sporbarhet

Grunnleggende for kommunens arbeid er til enhver tid å ha et oppdatert, tilgjengelig og funksjonelt kvalitetssystem. Et system må oppdateres etter hvert som organisasjonen er i endring; nye variabler kommer til og andre variabler går ut. Kommunens funksjoner, krav, forventinger til leveranser og roller som er nødvendige for å nå fastsatte mål og bygge en god felles kommune, skal tydeliggjøres.

Medarbeiderundersøkelse

Holmestrand kommune gjennomførte i 2018 medarbeiderundersøkelsen 10-faktor. Dette er en forskningsbasert medarbeiderundersøkelse som KS har utviklet i samarbeid med professor Linda Lai fra BI. I 2019 vil resultatene fra undersøkelsen følges opp, og skje i tett kontakt mellom HR-avdelingen, virksomhetsleder/tjenesteleder og tillitsvalgt/verneombud.

Skjema og metode for utvikling/resultatoppfølgingssamtale vil bli utviklet og implementert med bakgrunn i mestringsorientert ledelse og de 10 faktorene i medarbeiderundersøkelsen.

Sykefravær – tett og tidlig

Sykefraværet i kommunen er på bedringens vei. HR-avdelingen vil fortsette samspillet med ledere, tillitsvalgte, verneombudene, NAV og bedriftshelsetjenesten, og ha fokus på å redusere fraværet. Tiltakene vil være forskjellige i de ulike virksomhetene, da utfordringene er forskjellige; kompetansepåfyll, holdningsskapende arbeid, rekruttering, vernerunder, nærhetsledelse og oppfølging. Etter hvert som resultatene fra medarbeiderundersøkelsen foreligger vil tall fra undersøkelsen kobles med tall fra sykefraværet.

Kommunen har et ambisiøst mål om et sykefravær på 7 pst totalt, og 2 pst for administrativt ansatte.

Personvernombud og GDPR (General Data Protection Regulation)

Innføringen av GDPR har stilt nye krav til kommunen. Kommunens personvernombud skal sammen med virksomhetene fortsette arbeidet med å sikre god implementering og oppfølging av GDPR.

Prosedyre for hvordan personopplysninger som kommunen innhenter skal behandles, lagres og rettes/slettes jfr. GDPR er utarbeidet og skal vedtas i 2018.

Prosedyren forteller også hva rådmannen som behandlingsansvarlig mener er forsvarlig atferd fra den enkelte ansatte for å sikre god informasjonssikkerhet. Prosedyren vil benyttes til ROS-analyser både overordnet og på virksomhetene for å etterleve en god ivaretagelse av personopplysninger og informasjonssikkerhet.

Personvernombudet er ellers rundt på virksomhetene for informasjon og bevisstgjøring. På senhøsten 2018 vil det også sendes ut e-læring til alle ansatte om ny personvernforordning for kunnskap og bevissthet om de praktiske og juridiske elementene ved ny personvernlov.

Bemanning og årsverk

Holmestrand kommune har høsten 2018 vel 920 faste årsverk. Disse er fordelt som vist i kakediagrammet nedenfor. I løpet av 2018 er det inngått flere vertskommunesamarbeid med Sande, hvor Holmestrand er vertskommune, og det er derfor en del av de oppgitte årsverkene som omfatter tjenesteproduksjon i Sande kommune.

Samarbeidsavtaler

Jarlsberg IKT

I september 2017 ble Jarlsberg IKT opprettet som et interkommunalt samarbeid mellom det som den gangen var seks kommuner. Jarlsberg IKT er disse kommunenes felles IT-driftsselskap. Etter kommunesammenslåinger 1.1.2018 er det nå fire eierkommuner; Holmestrand, Færder, Tønsberg og Re. Jarlsberg IKT er nå i en prosess om å overta driften av også Sande kommune fra Drammensregionen IKT (D-IKT).

Samarbeidsavtaler mellom Sande og Holmestrand

Sammenslåingen mellom Sande og Holmestrand har i løpet av 2018 tatt et stort steg fremover, ved at det er inngått en rekke vertskommunesamarbeid og andre typer samarbeidsavtaler:

- Felles Plan-, byggesak- og landbruksavdeling (vertskommuneavtale), lokalisert i Sande
- Felles Tjenestekontor (vertskommuneavtale), lokalisert i Sande
- Felles NAV (vertskommuneavtale), lokalisert i Holmestrand
- Felles Barnevern (vertskommuneavtale), lokalisert i Holmestrand
- Felles Psykisk helse og avhengighet (vertskommuneavtale), lokalisert som før, men er under arbeid
- Felles virksomhet for Folkehelse, forebygging og frivillighet (vertskommuneavtale), lokalisert som før, men er under arbeid
- Felles Hjelpemiddellager (vertskommuneavtale), lokalisert i Holmestrand
- Felles PPT (vertskommuneavtale), lokalisert i Sande
- Felles Kulturskole (vertskommuneavtale), lokalisert i begge kommuner
- Felles Økonomiavdeling (samarbeidsavtale med felles ledelse), lokalisert i Holmestrand
- Felles Dokumentsenter (samarbeidsavtale med felles ledelse), lokalisert i Sande

Samfunn og befolkning

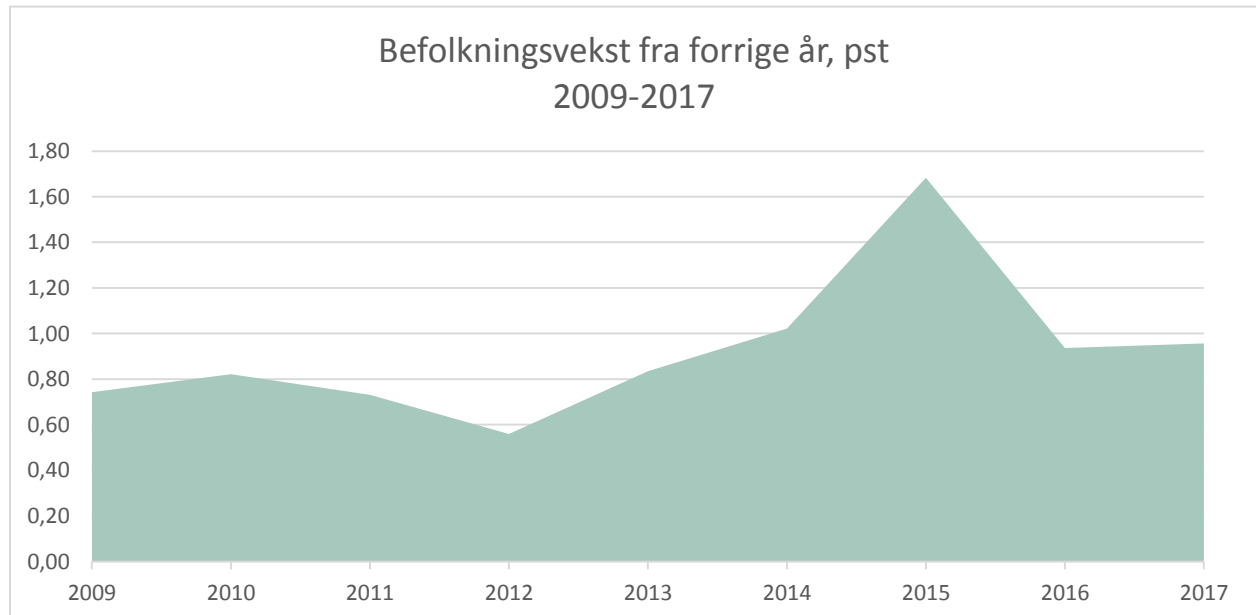
Befolkningssammensetning

Tabellen viser befolkningssammensetningen slik den har vært de siste årene. Tallene er summen av tidligere Hof og Holmestrand kommuner.

Befolkning Hof/Holmestrand	2008	2012	2016	2017
0 - åringer	1,1	1,0	0,9	1,0
Barnehage (1-5 år)	5,6	5,5	5,4	5,3
Grunnskole (6-15 år)	12,8	12,5	11,6	11,7
Videregående (16-19 år)	5,3	5,2	5,0	4,9
Voksne (20-66 år)	61,3	61,2	60,7	60,3
Eldre (67 år og eldre)	13,9	14,7	16,4	16,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Tallene viser at de fleste aldersgruppene er noenlunde stabile, men dog med en liten nedgang i alle aldersgrupper med unntak av eldre over 67 år. Denne gruppen har til gjengjeld hatt en relativ stor økning de siste ti årene, med en økning på over 21 pst i andel av befolkningen.

Innbyggertallet totalt har i samme periode økt med 8,6 pst, med en årlig folkevekst som vist i grafen nedenfor.

Befolkningsprognose

Tabellen nedenfor viser befolkningsprognose for Holmestrand for perioden 2019-2028. SSB sin prognose for middels vekst er lagt til grunn.

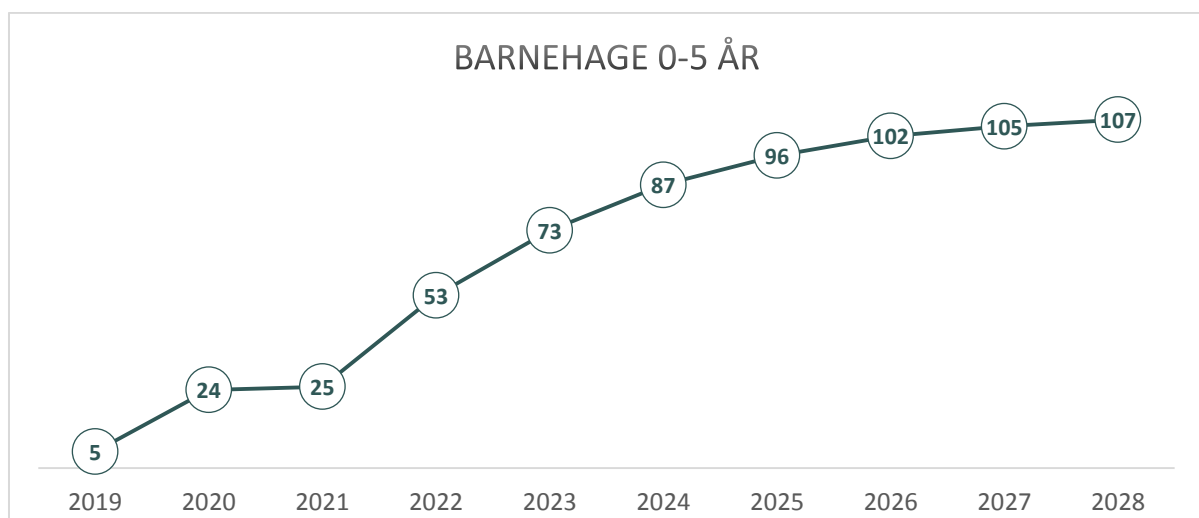
Det er viktig å være oppmerksom på at tallene fra SSB ikke fullt ut tar hensyn til planlagt utbygging.

Befolkning Holmestrand	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
0 - åringer	140	144	146	148	148	148	148	148	148	148
Barnehage (1-5 år)	725	740	739	765	785	799	808	814	817	819
Grunnskole (6-15 år)	1 654	1 636	1 664	1 658	1 667	1 688	1 689	1 713	1 716	1 737
Videregående (16-19 år)	651	656	655	664	676	652	677	672	692	702
Voksne (20-66 år)	8 759	8 862	8 929	9 017	9 060	9 153	9 229	9 306	9 363	9 422
Eldre (67-79 år)	1 905	1 954	1 986	2 029	2 079	2 111	2 109	2 127	2 136	2 164
Eldre (80-89 år)	499	521	558	584	614	650	710	756	820	867
Eldre (90 år og eldre)	133	131	125	122	128	123	125	132	138	140
Total	14 466	14 644	14 802	14 987	15 157	15 324	15 495	15 668	15 830	15 999

Prognosen viser at det er forventet en befolkningsvekst på 10,6 pst i perioden frem til 2028. Alle aldersgruppene vil vokse, men de tre gruppene som øker mest er aldersgruppen 80-89 år med en økning på hele 73,7 pst, gruppen 67-79 år med en økning på 13,6 pst og barnehagebarn med en økning på 13 pst.

De aldersgruppene som i størst grad medfører tjenester, er 0-5 år (barnehage), 6-15 år (skole) og 67 år og over (pleie og omsorg). Den akkumulerte befolkningsveksten i årene frem til 2028 i disse aldersgruppene vises i grafene nedenfor.

Barnehage

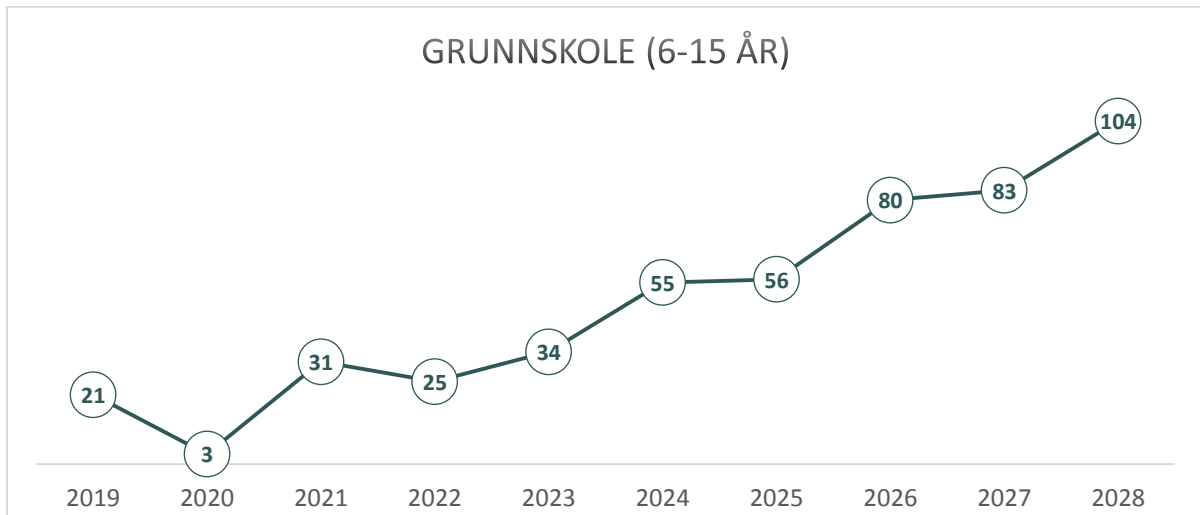

Det er en marginal økning fra 2018 til 2019 i antall barnehagebarn (inkl. 0-åringer), deretter er det en økning som tilsvarer ca. 2 avdelinger i 2020 og 2021. Fra 2022 er det en jevn økning før det begynner å flate ut mot slutten av perioden.

Rådmannens forslag til investeringer på barnehageområdet korresponderer bra med dette bildet, der det

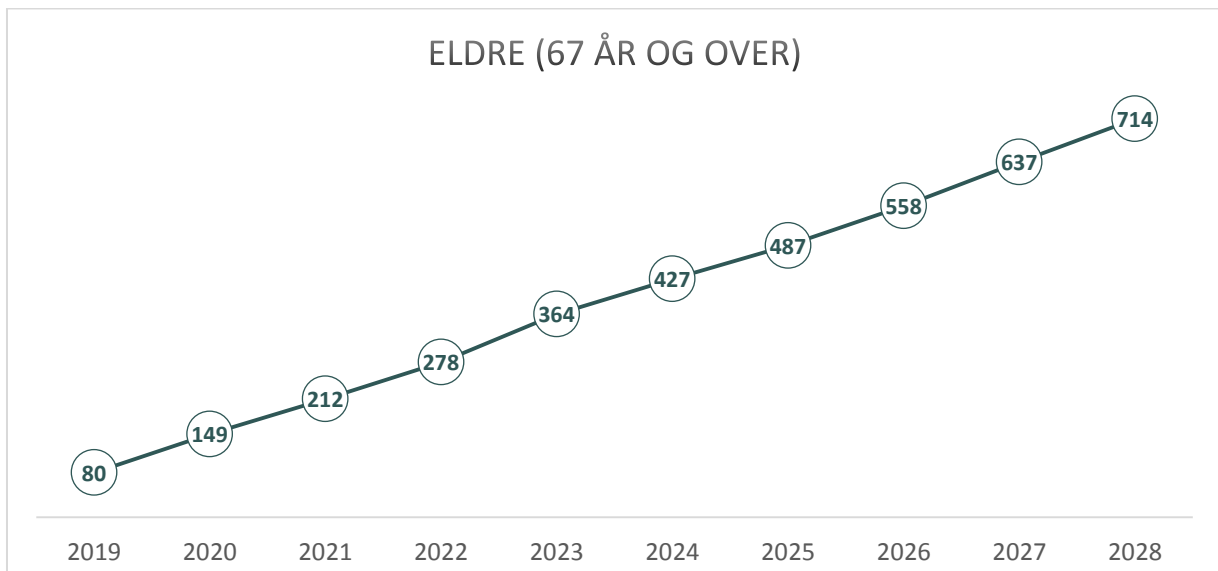
foreslås å utvide Gausetangen med to avdelinger med åpning senest 1. august 2019, og bygging av ny Gullhaug barnehage i 2021 og 2022.

Grunnskole

Det er liten økning i antall elever neste år, med en påfølgende nedgang året etter. Det er først fra 2024 at økningen tiltar.

Pleie og omsorg

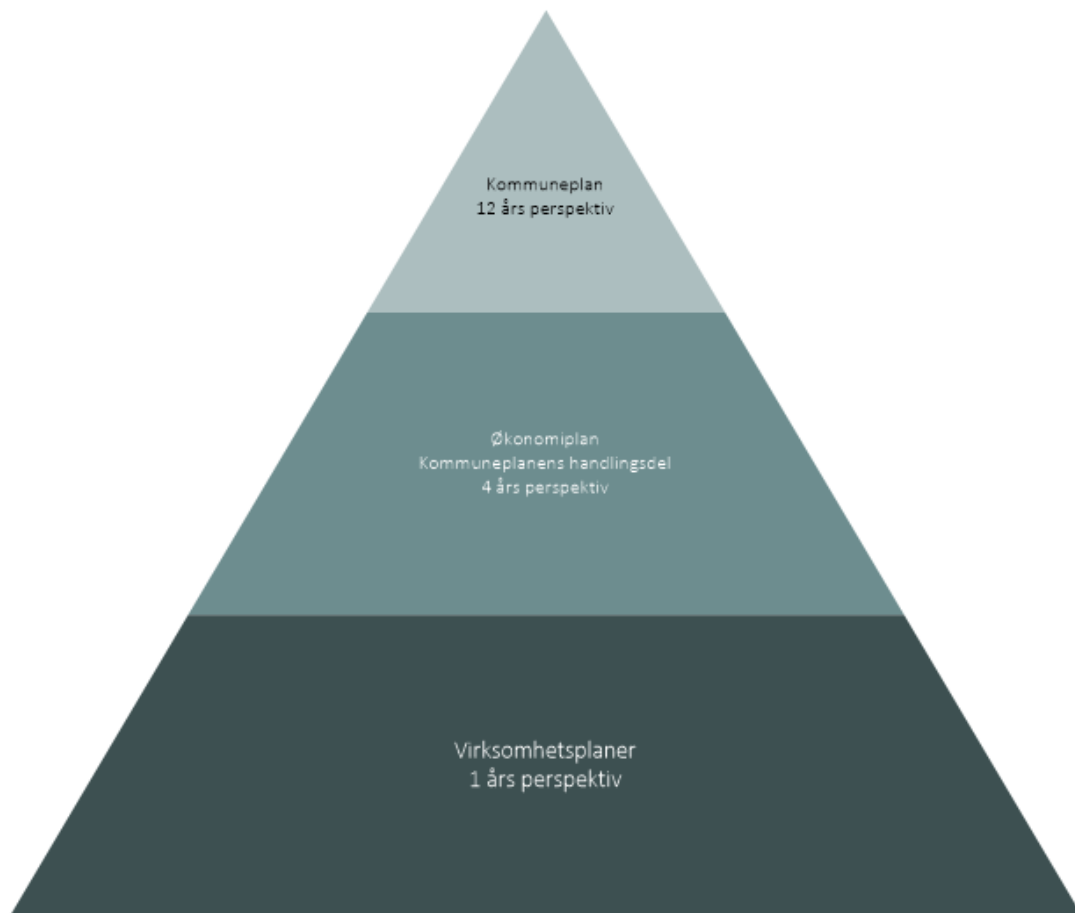
Selv om stadig flere av mottakerne av pleie- og omsorgstjenester er under 67 år, er aldersgruppen 67 år og over fortsatt den beste indikatoren for behovet for disse tjenestene. Det er en sterk økning i denne aldersgruppen i Holmestrand. Tallene i grafen inkluderer for ordens skyld ikke Sandes befolkning.

Overordnede mål og strategier

Kommuneplanens samfunns mål ligger til grunn for kommunens styringsmål. Sammenhengen mellom de ulike planene vises i figuren nedenfor.

Styringsmålene i tabellen på neste side er en sammenfatning av de overordnede målene i kommuneplanens samfunnsdel. Disse har vært uendret i noen år nå, som er helt uproblematisk, siden mange av disse målene er langsiktige mål.

Delmålene konkretiserer hva som skal måles for å vise om de overordnede målene er oppnådd.

Arbeidet med å konkretisere mål, tiltak og måleindikatorer er fortsatt under arbeid. Mange av målene er mål som ligger faste over en lengre periode, dog det er naturlig at Sande kommune også er med på dette arbeidet.

Styringsmål for Holmestrand kommune

Samfunn

1. Holmestrand kommune legger til rette for en målrettet, positiv by- og regionsutvikling
2. Holmestrand kommune er et trygt lokalsamfunn.
3. Transportsystemet i Holmestrand er miljøvennlig, sikkert og effektivt.
4. Holmestrand kommune tilrettelegger for at den enkelte kan ivareta sin helse med utgangspunkt i egne muligheter.

Brukere

1. Holmestrand kommune utøver myndighet på en rettferdig, forutsigbar og etterrettelig måte.
2. Innbyggerne er tilfredse med de tjenestene og den service kommunen yter.

Medarbeidere

1. Holmestrand kommune har den kompetansen som trengs for å løse sine oppgaver profesjonelt og effektivt.
2. Ansatte trives, og er stolte av å jobbe i Holmestrand kommune.

Økonomi

1. Kommunen drives etter gode og effektive prinsipper for økonomistyring.
2. Kommunens økonomiske rammer optimaliseres.
3. Tjenesteproduksjonen foregår innenfor de økonomiske rammer som er vedtatt.

Forutsetninger og økonomiske rammer

Det økonomiske handlingsrommet

De siste årene er det mange omkringliggende kommuner som har vært i en omstilling med effektiviseringer og kostnadsreduksjoner. Dette har Holmestrand unngått, og det har i stedet vært relativt store økninger, spesielt innenfor pleie og omsorg og barnehage.

Holmestrand kommune må i de kommende årene forberede seg på en mye strammere økonomi enn det kommunen har vært vant til de siste 6-7 årene. Dette gjelder både før og etter sammenslåingen med Sande, noe som korresponderer godt med den økonomiske hverdagen i de andre kommunene i Vestfold. Kommunen må jobbe med kostnadsreduksjoner, både i forhold til de innsparinger som forventes basert på kommunesammenslåingene, men også i forhold til å tilpasse seg et varig redusert inntektsnivå.

Det er derfor innarbeidet innsparingstiltak knyttet til spesifikke stillinger innenfor administrasjon og politikk, i tillegg til at virksomhetene selv har lagt inn noen konkrete innsparinger. Det er også lagt inn en gevinstrealisering på 1 pst knyttet til sammenslåingen mellom Hof og Holmestrand.

Rådmannen økte i forrige økonomiplan inntektsanslaget for avkastning på finansplasseringer, og det kan i årene fremover derfor ikke forventes at den reelle avkastningen blir vesentlig høyere enn det budsjetterte.

Det som virkelig setter press på økonomien er imidlertid det omfattende investeringsprogrammet, spesielt om man ser Holmestrand og Sande under ett. Med få unntak har rådmannen foreslått å videreføre det investeringsprogrammet som ble vedtatt i forrige økonomiplan i Holmestrand, med en rullering til 2022.

Det eneste nye prosjektet av noe betydelig verdi utover rullering av investeringsbudsjettet fra forrige økonomiplan, er utvidelse av Gausetangen barnehage neste år, med en foreslått bevilgning på knapt 11 mill. kroner.

Som tidligere er det grunn til å understreke den store risikoen som ligger på finanspostene i dette budsjettet. Med en gjeld på ca. 770 mill. kroner som belaster driften direkte (ikke dekkes av eksterne) vil ett prosentpoeng renteøkning føre til en økt renteutgift på 7,7 mill. kroner som må dekkes av andre budsjettposter.

Det er viktig å ta hensyn til de analyser og signaler Fylkesmannen har gitt de siste par årene, med hensyn til den nye kommunens økonomi. Neste kapittel omhandler de økonomiske handlingsreglene begge kommunestyrene har vedtatt, og viser hvordan disse forholdene totalt sett ser ut i ny kommune 2020 med de økonomiplanene som nå legges frem.

Handlingsregler i planperioden

I den nye kommuneloven, med virkning fra 2020, er det innlemmet bestemmelser om at det påligger kommunestyrene å aktivt vedta økonomiske handlingsregler i den enkelte kommune. Med dette som bakteppe, samt Fylkesmannen i Vestfold sin gjennomgang i mars 2018 om den nye kommunens meget stramme økonomiske rammer og forutsetninger, la rådmennene i Sande og Holmestrand i juni 2018 frem en likelydende sak om handlingsregler for arbeidet med økonomiplan for perioden 2019-2022. Denne ble behandlet, og enstemmig vedtatt, i begge kommuners formannskap og kommunestyrer.

Vedtaket som ble fattet er:

1. Netto lånegjeld, slik det er definert av Riksrevisjonen, skal på sikt ikke overstige 75 pst av brutto driftsinntekter. Måltallet skal nås i løpet av 5 år.
2. Netto driftsresultat skal på sikt være på minst 1,75 pst av brutto driftsinntekter. Kommunen skal fra og med budsjett 2019 begynne å jobbe mot å nå dette målet.
3. Disposisjonsfond skal til enhver tid være minimum 5 pst av brutto driftsinntekter.

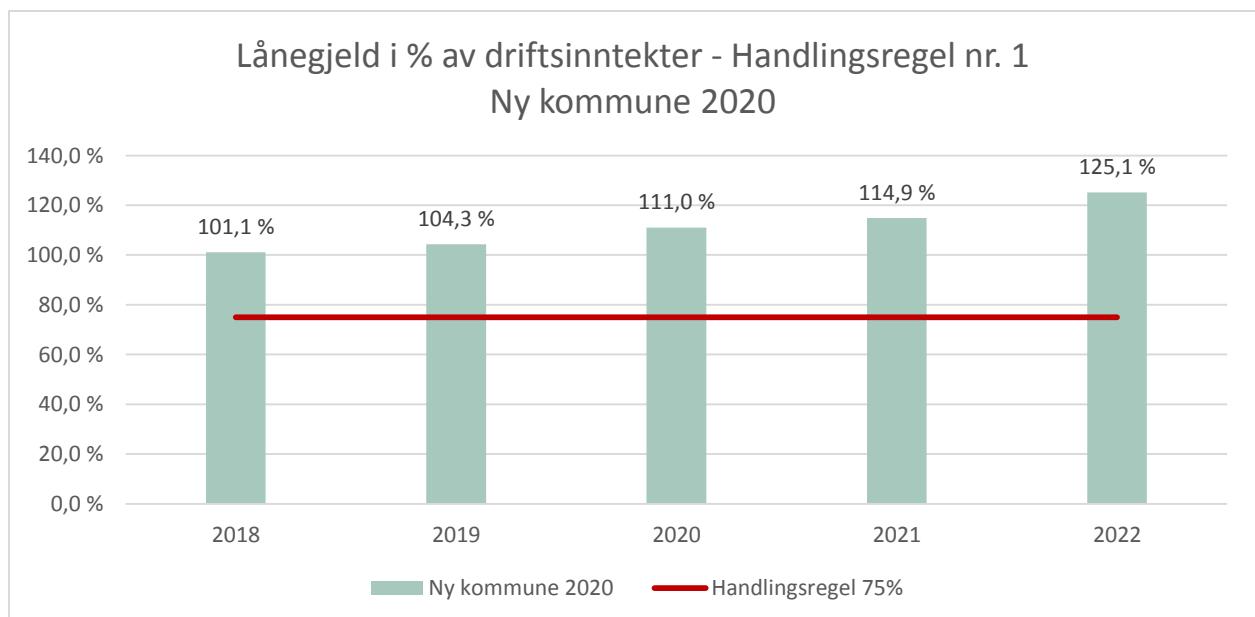
I følge Riksrevisjonen bør kommunene til enhver tid oppfylle minst to av disse handlingsreglene. Allerede i 2018 bryter begge kommuner punktene 1 og 2, mens begge kommuner oppfyller punkt 3.

De budsjettene som nå legges frem, vil ytterligere forverre de to første punktene, spesielt dersom investeringene blir gjennomført som planlagt. Også disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter vil bli noe lavere.

Tallene som presenteres i de neste avsnittene om handlingsregler er samlet for Holmestrand og Sande (ny kommune 2020).

Handlingsregel nr. 1 - Lånegjeld

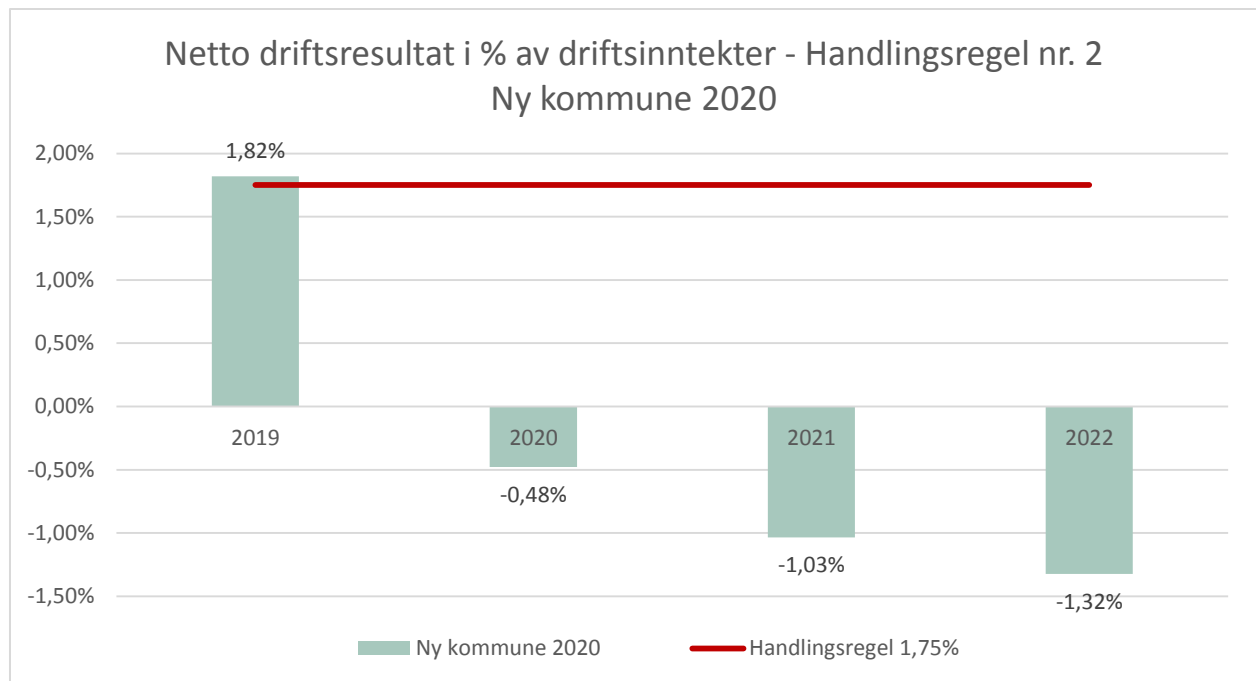
Det er vedtatt at netto lånegjeld slik Riksrevisjonen definerer dette, ikke skal overstige 75 prosent av brutto driftsinntekter. Begge kommuner, og følgelig ny kommune, ligger allerede over dette nivået. Budsjettene som nå legges frem vil forverre dette forholdet. Grafen nedenfor viser utviklingen i planperioden hvor den røde streken viser målet i handlingsregel nr. 1.

Handlingsregel nr. 2 - Netto driftsresultat

TBU (Teknisk beregningsutvalg) betrakter netto driftsresultat som hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd, dvs. driftsutgifter minus driftsinntekter, etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommunen har til disposisjon til avsetninger til framtidig bruk og til egenfinansiering av investeringer. Netto driftsresultat kan dermed sies å være et uttrykk for kommunenes økonomiske handlefrihet. Regnet i prosent av brutto driftsinntekter bør netto driftsresultat over tid ligge på minimum 1,75 pst.

Med unntak av i 2019, der netto driftsresultat for den sammenslåtte kommunen er på vel 1,8 pst, er resultatet vesentlig dårligere enn målet. Driftsresultatet er negativt fra 2020, og blir gradvis forverret utover i perioden. Grunnen til at det er et bra driftsresultat i 2019 er at Sande fortsatt har eiendomsskatt neste år. Grafen nedenfor viser det budsjetterte resultatet for planperioden.

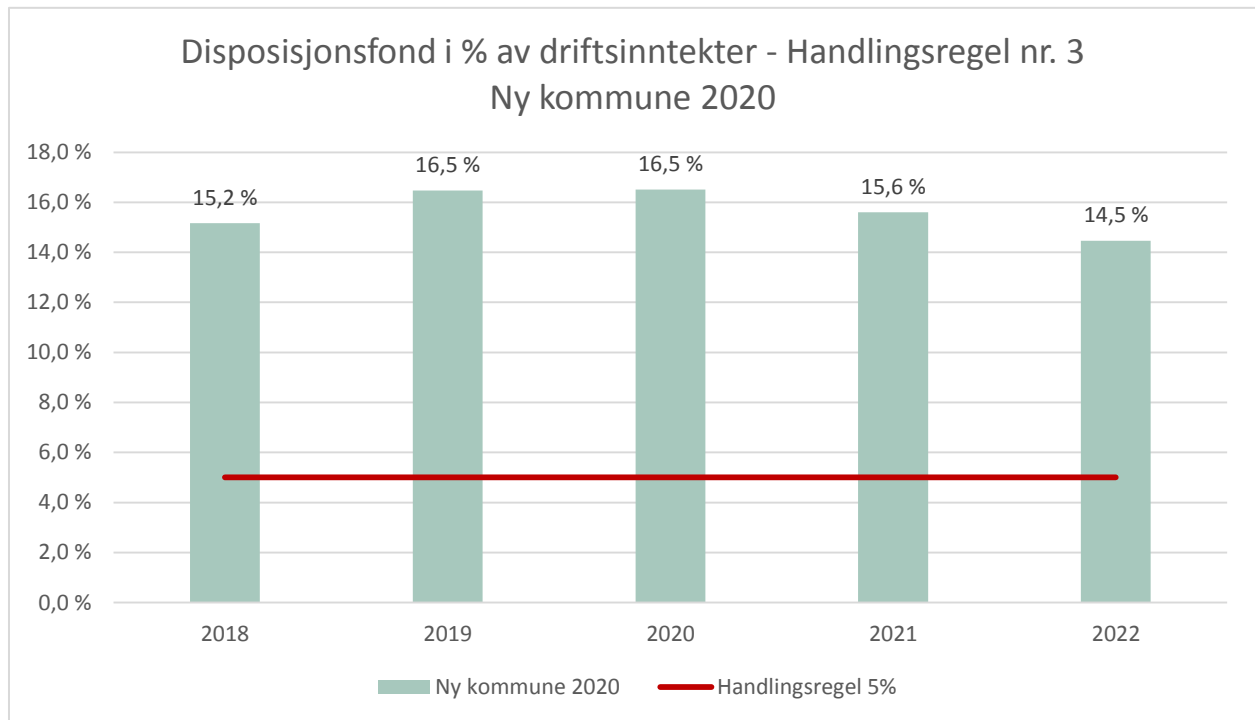

Handlingsregel nr. 3 - Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i både drifts- og investeringsregnskapet. Størrelsen på disposisjonsfondet er et uttrykk for hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift, og er den delen av reservene som best gir uttrykk for den økonomiske handlefriheten. Det finnes ingen klar norm for disposisjonsfondets størrelse, men i en rapport om økonomiske nøkkeltall anbefaler Telemarksforsking at disposisjonsfondet utgjør mellom fem og ti prosent av kommunens inntekter.

Dette er det eneste måltallet den nye kommunen oppfyller. Spesielt Holmestrand har et stort disposisjonsfond, men også Sande har budsjettert med en økning av dette i 2018. Økningen i Sande skyldes hovedsakelig tre forhold; avsetning av regnskapsmessig mindreforbruk for 2017, omklassifisering av bundet fond flyktninger og avsetning av deler av eiendomsskatten.

Grafen nedenfor viser utviklingen i disposisjonsfond regnet i prosent av brutto driftsinntekter i planperioden.

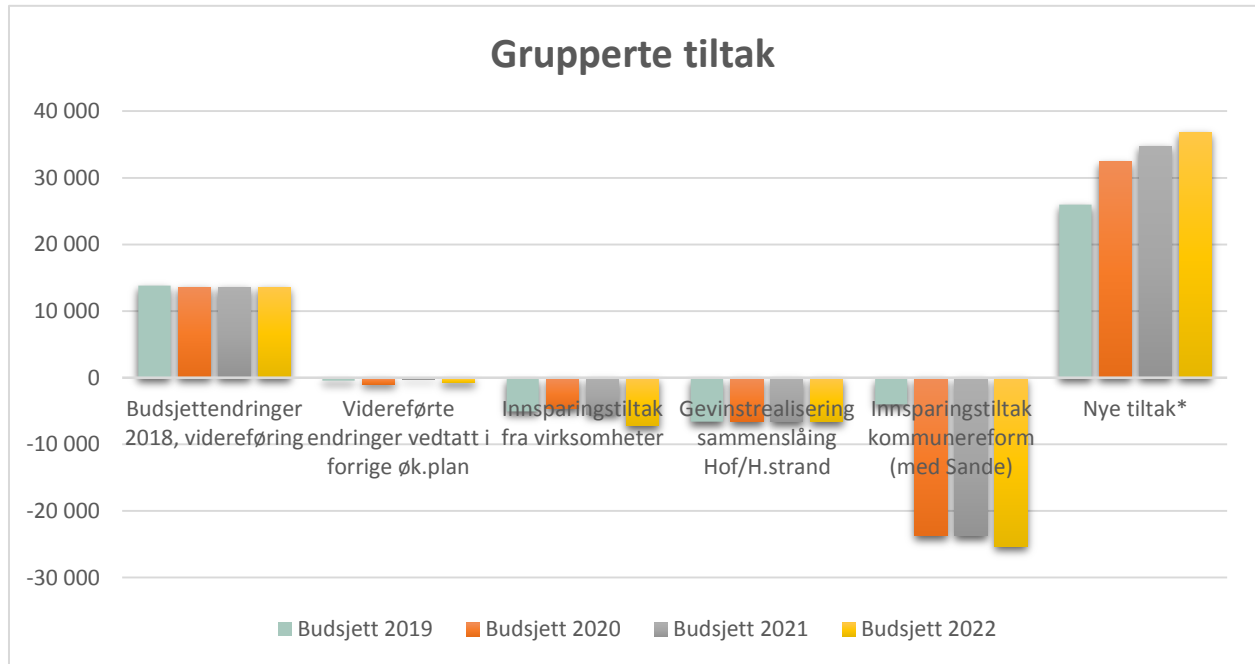
Innsparinger i økonomiplanen

Økonomien i den nye kommunen er stram. For å kunne legge inn nødvendige økninger innenfor pleie og omsorg, oppvekst og andre demografiske endringer, har det samtidig vært nødvendig å legge inn en del gevinstrealiseringer og effektiviseringer.

Helt konkrete innsparinger som følge av kommunesammenslåingen med Sande er samlet i en pott, som er fordelt med 40 pst i Sandes budsjett og 60 pst i Holmestrands budsjett (dette er den vedtatte fordelingen mellom kommunene i alt fra vertskommunesamarbeid til innsparinger). Dette er innsparinger av typen ordfører, kommunestyrerepresentanter, kommunalsjefer o.l., i tillegg til de innsparingene virksomhetene selv har meldt inn i forhold til kommunesammenslåing.

Det er også lagt inn øvrige innsparinger etter innspill fra virksomhetene, der de ser at det kan effektiviseres, omorganiseres osv. I tillegg er det lagt inn effektivisering/gevinstrealisering knyttet til sammenslåingen mellom Hof og Holmestrand. Denne sammenslåingen er det hentet ut marginalt av innsparinger fra hittil. Knyttet til dette punktet er det lagt inn en innsparing på virksomhetenes budsjetter tilsvarende 1 pst av netto utgiftsbudsjett. Denne ligger flatt i perioden, uten ytterligere økning.

Det gjøres oppmerksom på at noe av det som fremkommer som innsparing på programområdene er de innsparingene som allerede er tatt i 2018-budsjettet. Årsaken til at disse kommer opp på nytt, er at økonomiplanen legger *opprinnelig* budsjett 2018 til grunn, og at alle endringer som er gjort i budsjettet i løpet av 2018 må legges inn på nytt. Helt konkret gjelder dette de to tiltakene som i driftstabellene på programområdene heter «*Fordelt innsparing flatt kutt 2,5 mill.*» og «*Fordelte innsparinger april 2018*». Dette er altså ikke nye innsparinger sett i forhold til budsjett 2018.

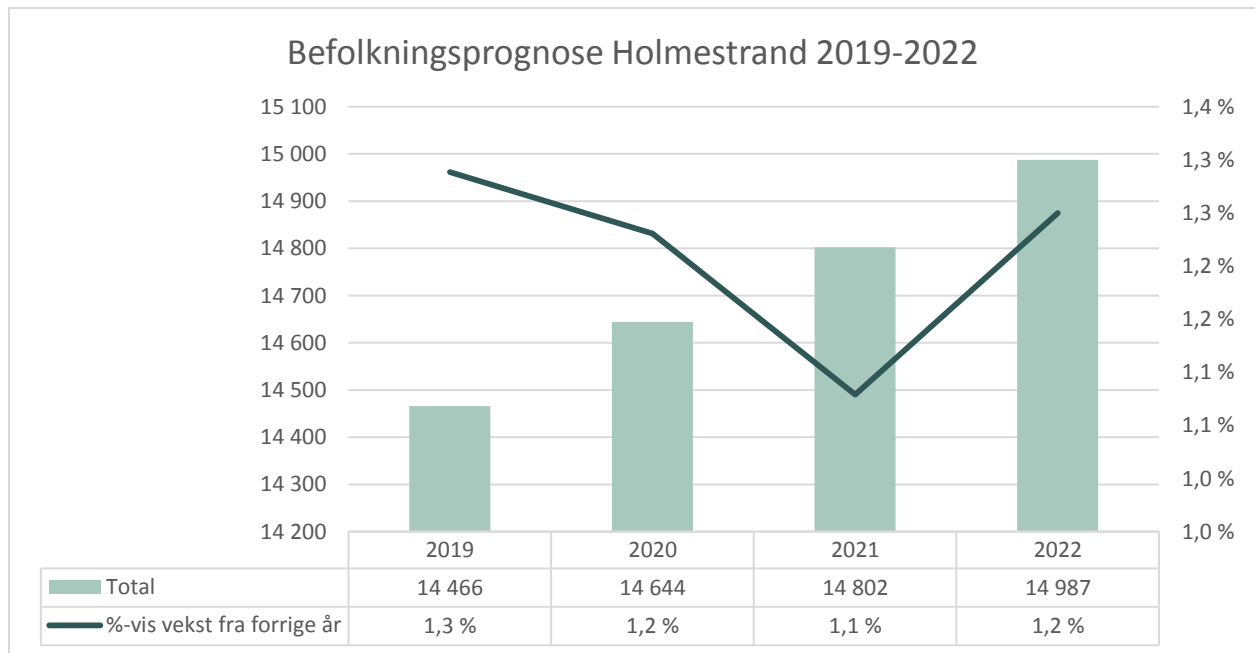
Det er også lagt inn en hel del økninger; nesten 14 mill. kroner er videreføring av budsjettjusteringer vedtatt i løpet av 2018, mens det ligger inne nye tiltak i 2019 på 26 mill. kroner. Dette inkluderer også deflatorøkning på eksterne avtaler og økning knyttet til demografiendringer.

Befolkningsutvikling i økonomiplanperioden

I den vedtatte felles kommuneplanen for Hof og Holmestrand er det et mål om en årlig befolkningsvekst på 1,5 pst. Med de gjennomførte og planlagte utbyggingene, er dette et realistisk mål. Det er lagt til grunn SSB sin middels befolkningsprognose, selv om denne er noe lavere enn det vedtatte målet. Dette alternativet har vist seg å stemme ganske bra de siste årene.

Befolkningsprognose Holmestrand	2019	2020	2021	2022
0 - åringer	140	144	146	148
Barnehage (1-5 år)	725	740	739	765
Grunnskole (6-15 år)	1 654	1 636	1 664	1 658
Videregående (16-19 år)	651	656	655	664
Voksne (20-66 år)	8 759	8 862	8 929	9 017
Eldre (67-79 år)	1 905	1 954	1 986	2 029
Eldre (80-89 år)	499	521	558	584
Eldre (90 år og eldre)	133	131	125	122
Total	14 466	14 644	14 802	14 987

Det forventes en årlig befolkningsvekst på mellom 1,1 pst og 1,3 pst i økonomiplanperioden. Samlet er det forventet at innbyggertallet økes med knapt 5 pst fra 2018 til 2022.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på inntekt og formue	-356 206	-377 648	-381 850	-384 960	-387 687
Ordinært rammetilskudd	-384 110	-398 193	-398 929	-400 006	-401 064
Andre statlige overføringer	-29 862	-30 451	-30 451	-30 451	-30 451
Sum sentrale inntekter	-770 178	-806 292	-811 230	-815 417	-819 202

Frie inntekter

Frie inntekter for Holmestrand kommunen vil i 2019 være i overkant av 775 mill. kroner. Dette er en økning på 27,1 mill. kroner i forhold til anslag på regnskap 2018. Dette er noe høyere enn det som er oppgitt i statsbudsjettet, som skyldes at det er lagt inn noen små justeringer i prognosemodellen.

Til sammenligning er lønnsveksten beregnet til 19,8 mill. kr inkl. overheng fra 2018, mens økning i eksterne avtaler (kompensasjon for lønnsvekst for kjøpte tjenester, som f.eks. overføringer til private barnehager) er på knapt 4 mill. kroner.

Veksten i frie inntekter for kommune er i statsbudsjettet oppgitt til 2,9 pst, mens lønnsveksten neste år er oppgitt til 3,25 pst. Store deler av kommunens utgifter er knyttet til lønnsutgifter. Deflatoren (beregnet prisvekst på blant annet kjøpte tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon, som eksempelvis private barnehager) er oppgitt til 2,8 pst i statsbudsjettet.

Etter omlegging av inntektssystemet ville både Hof og Holmestrand hatt en betydelig nedgang i frie inntekter. I og med at kommunene nå har slått seg sammen får den nye kommunen beholde inntektsnivået fra 2016 i 15 år, med en påfølgende gradvis nedtrapping i de neste fem år. Det er imidlertid viktig å være klar over at dette ikke innebærer en *økning* i inntektsnivået sammenlignet med 2016, men en videreføring av nivået. Utfordringen er å sammenligne med en tenkt situasjon, som *ville*

oppstått uten sammenslåing. Sammenlignet med denne tenkte situasjonen vil den nye kommunen ha et økt inntektsnivå i de neste 15 årene.

Selv om det også vil være andre inntektsøkninger utover de frie inntektene (som for eksempel innenfor brukerbetalinger), innebærer de sentrale økonomiske forholdene at det må iverksettes innsparinger på andre deler av kommunens virksomhet, blant annet knyttet til kommunesammenslåing og innsparing på for eksempel administrative stillinger.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Felles skjema 1B - pensjon	8 785	9 785	12 785	15 785	17 785
Felles skjema 1B - ufordelt	18 611	17 346	22 707	22 707	21 907
Avskrivninger	34 330	34 330	34 330	34 330	34 330
Sum sentrale utgifter	61 726	61 461	69 822	72 822	74 022

Pensjon

I 2019 er det lagt inn en samlet økning til felles pensjonskostnader på tilsammen 1 mill. kroner. Prognose fra kommunens aktuar tilsier vesentlige realøkninger på pensjonsutgifter utover i planperioden.

Rådmannen har valgt å nedjustere dette noe. I rammene er det lagt inn en realvekst fra 2018-nivå på 4 mill. kroner i 2020, 7 mill. kroner i 2021 og 9 mill. kroner i 2022. Grunnen til at økningen er nedjustert er at det i 2018 er inntektsført 30 mill. kroner fra premiefond KLP, som prognosen ikke har tatt hensyn til. Amortiseringen av tidligere års premieavvik (nedbetaling av "pensjonsgjeld") i prognosen er dermed for høy.

Lønnsreserve

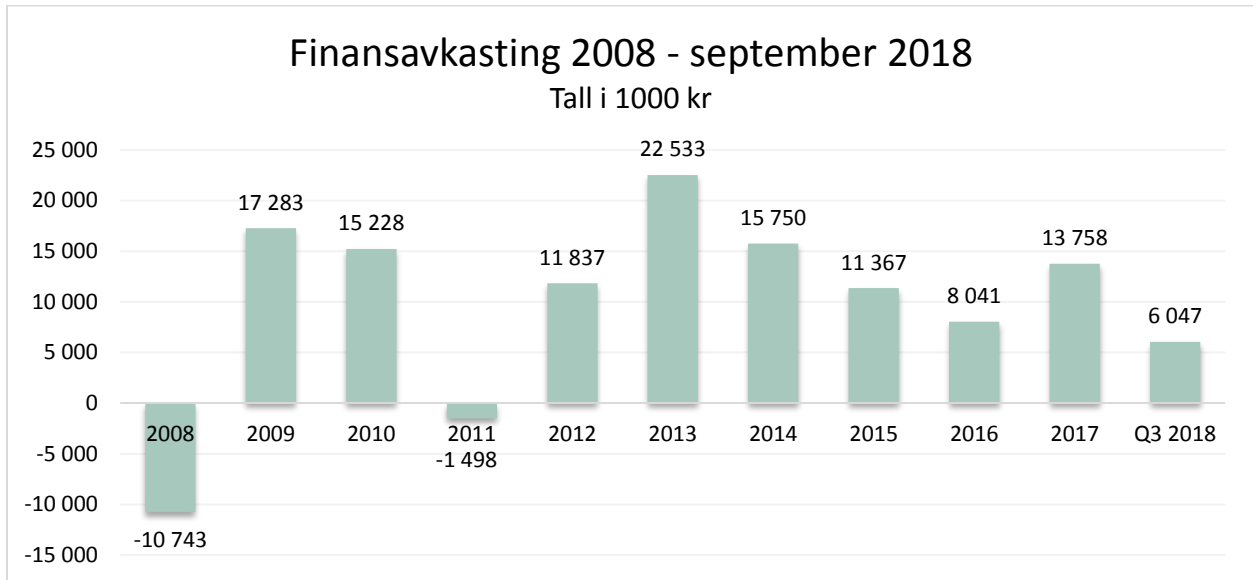
Lønnsoppgjøret neste år er i statsbudsjettet stipulert til 3,25 pst, noe som innebærer at Holmestrand får en kostnad knyttet til oppgjøret på knapt 17,4 mill. kroner, ikke medregnet overheng (helårsvirkning av lønnsoppgjøret i 2018). Lønnsreserven er budsjettet på sentralt område, og vil bli fordelt til virksomhetene først når oppgjøret er gjennomført høsten 2019.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Renteinntekter	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856
Gevinst finansielle instrumenter	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400
Renter på lån	24 046	28 508	32 794	36 249	37 902
Tap finansielle instrumenter	300	300	300	300	300
Avdrag på lån	33 562	41 659	50 747	52 246	54 232
Netto finansinntekter/finansutgifter	41 652	54 211	67 585	72 539	76 178
Finansutgifter i tjenestoområdene	156	156	156	156	156
Totale finansutgifter	41 808	54 367	67 741	72 695	76 334

Finansavkastning

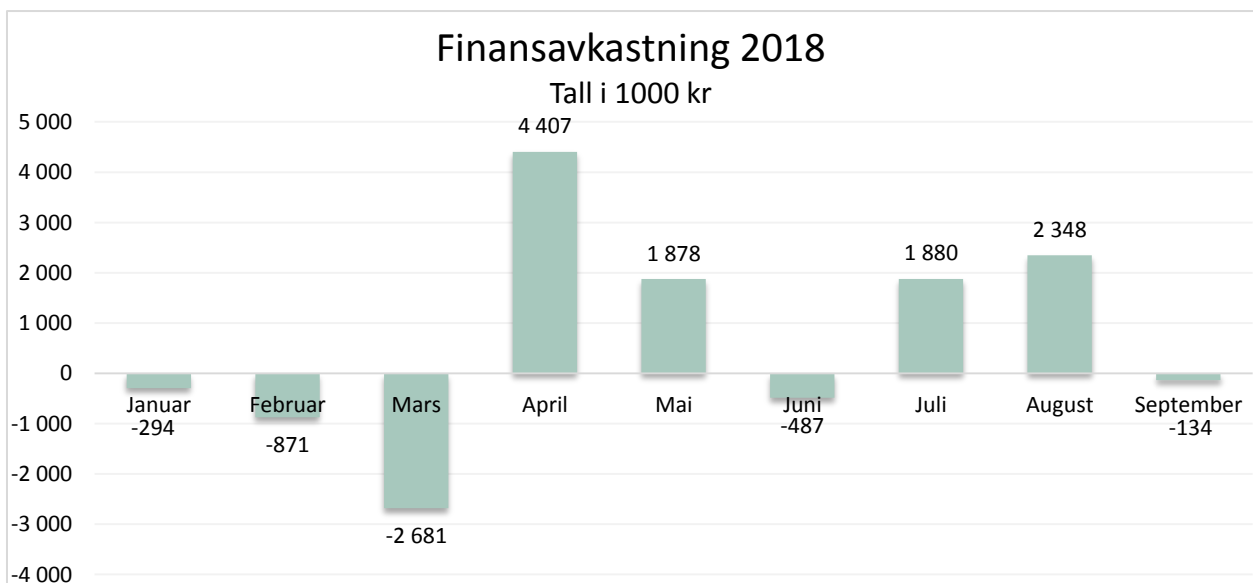
Holmestrand har de siste årene fått god avkastning på de plasserte finansmidlene. I 2018 har markedet vært svært ustabilt, og forventet avkastning for året er noe lavere enn det har vært de siste årene. Grafen nedenfor viser den årlige avkastningen i perioden 2008 – september 2018.

I de nesten 11 årene som har gått siden 2008, har Holmestrand kommune hatt en samlet avkastning på sine finansplasseringer på 109,6 mill. kroner, som også inkluderer 2008, hvor finanskrisen slo inn, og tapet for kommunen dette året var på nesten 11 mill. kroner.

Avkastningen til og med september i 2018 er på vel 6 mill. kroner, mot vel 9,6 mill. kroner på samme tid i 2017. Samlet investert portefølje har etter september 2018 en verdi på vel 265 mill. kroner, vel 10 mill. kroner mer enn etter september 2017.

Grafen nedenfor viser den månedlige avkastningen i 2018 til og med september.

Rådmannen anser fortsatt at det med dagens lave rentenivå på gjeld vil lønne seg å ta opp lån til finansiering av investeringer i stedet for å realisere hele eller deler av finansporteføljen. Når renten etter hvert begynner å stige, kan det vurderes på nytt å realisere midlene og nedbetale gjeld. Til tross for noe sviktende avkastning i 2018 er likevel 12-måneders avkastning (siden september 2017) på knapt 4 pst, mens lånerenten har ligget på 1,5 pst -1,7 pst.

Budsjettet avkastning holdes uendret i planperioden i forhold til 2018-nivå, og er budsjettet med 10 mill. kroner.

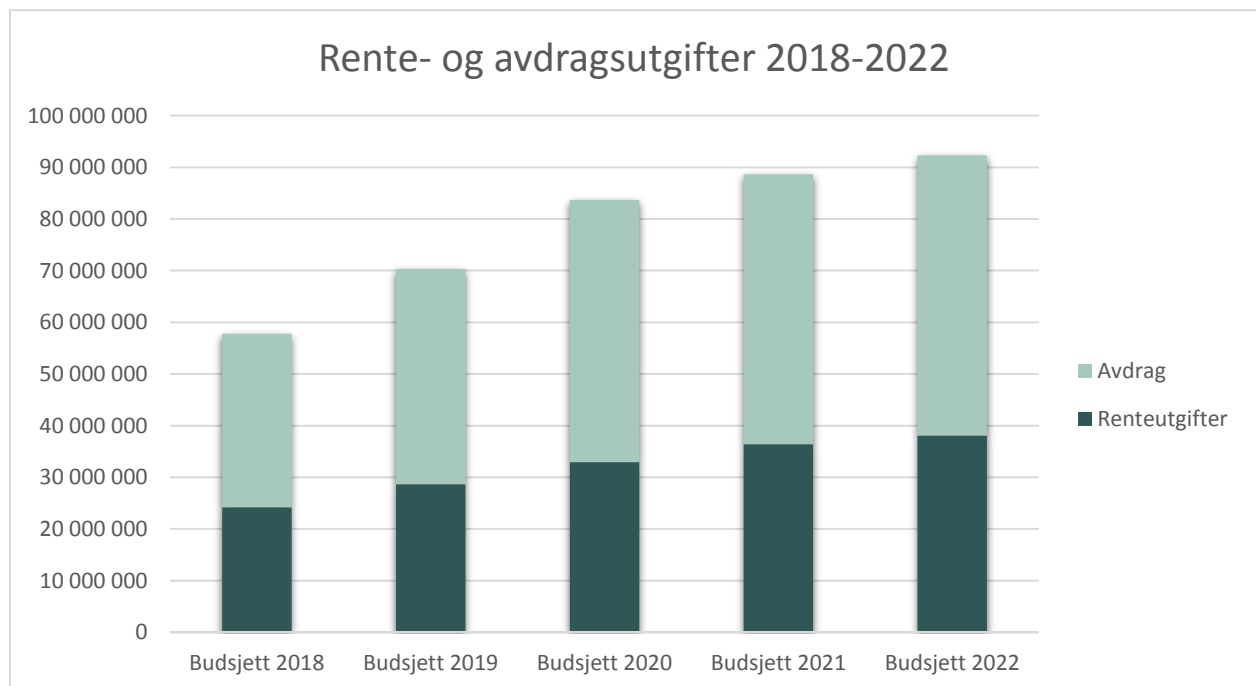
Rente- og avdragsforutsetninger

Det økende låne- og finansieringsbehovet i Holmestrand kommune har ført til at kommunen har økt gjeldsporteføljen betraktelig de siste årene. Dette gjelder også for den kommende økonomiplanperioden.

Kommunen har de siste årene refinansiert og økt avdragstiden på eksisterende lån til den maksimale avdragstiden. Dette for å muliggjøre tiltrengte budsjettøkninger innenfor tjenesteproduksjonen. Det er imidlertid bygd opp et bufferfond finans på 30 mill. kroner, som kan benyttes til både dekning av tap på finansplasseringer og eventuelle ekstraordinære renteøkninger. Budsjettrenten er satt til 2,0 pst i 2019, med en gradvis årlig økning på 0,2 prosentpoeng, til 2,6 pst i 2022.

For alle nye lån skal det vurderes bruk av fastrente. Rentekalkylen i økonomiplanperioden forutsetter et gjennomsnittlig rentenivå som beskrevet ovenfor, med en nedbetalingstid på 32 år. Unntak fra dette er lån til VAR-investeringer, som er budsjettet med en nedbetalingstid på 40 år, og lån til investeringer som skal dekkes av eksterne. Lån som dekkes av eksterne er budsjettet nedbetalt i henhold til den tidsplan eksterne dekker Holmestrand kommunes utgifter - Sandes andel av det nye renseanlegget skal for eksempel nedbetales over 20 år, og er budsjettet i henhold til dette.

Grafen nedenfor viser utviklingen fra 2018, og per år i planperioden. Samlet øker de budsjettete rente- og avdragsutgiftene fra 57,7 mill. kroner i 2018 til knapt 92,3 mill. kroner i 2022.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000	Budsjett	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021	2022
Til ubundne avsetninger	3 270	7 102	5 224	0	0
Til bundne avsetninger	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Bruk av ubundne avsetninger	-1 770	-1 100	0	-174	-238
Netto avsetninger	2 901	7 402	6 625	1 226	1 162
Netto avsetninger i tjenesteområdene	-10 713	-8 313	-8 313	-8 313	-8 313
Totale avsetninger	-7 812	911	-1 688	-7 087	-7 151

Det er budsjettet med netto avsetning til disposisjonsfond på 11,9 mill. kroner på sentralt nivå. Ifølge målet og anbefalingen på 1,75 pst av brutto driftsinntekter burde avsetningen i fireårsperioden være på minimum 76,9 mill. kroner.

Bruk av bundne fond ligger hovedsakelig på programområdene, blant annet gjelder det bruk av selvkostfond innenfor VAR-området.

Disponering av driftsrammen

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000	Oppr. bud.		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-356 206	-377 648	-381 850	-384 960	-387 687
Ordinært rammetilskudd	-384 110	-398 193	-398 929	-400 006	-401 064
Skatt på eiendom	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-29 862	-30 451	-30 451	-30 451	-30 451
Sum frie disponible inntekter	-770 178	-806 292	-811 230	-815 417	-819 202
Finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter og utbytte	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856
Gevinst finansielle instrumenter	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	24 182	28 644	32 930	36 385	38 038
Tap finansielle instrumenter	300	300	300	300	300
Avdrag på lån	33 562	41 659	50 747	52 246	54 232
Finansinntekter/-utgifter	41 788	54 347	67 721	72 675	76 314
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Til ubundne avsetninger	3 270	7 102	5 224	0	0
Til bundne avsetninger	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Bruk av ubundne avsetninger	-1 770	-1 100	0	-174	-238
Netto avsetninger	2 901	7 402	6 625	1 226	1 162
Overført til investering					
Overført til investering	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-725 489	-744 543	-736 885	-741 516	-741 726
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	725 489	744 543	736 884	741 516	741 726
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Oppr. bud.		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Strategi og utvikling	25 710	33 516	29 410	29 410	29 410
Økonomi og fellestjenester	36 019	37 528	32 516	32 969	32 419
Oppvekst og kultur	259 457	272 171	266 592	266 008	267 008
Helse og velferd	332 170	345 276	347 126	350 556	349 116
Teknisk	71 307	48 988	41 615	39 947	39 947
Virksomhetsovergripende innt. og utgifter	827	7 064	19 625	22 625	23 825
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)	725 489	744 543	736 884	741 516	741 726

Netto rammer i budsjettskjema 1B avviker noe fra netto driftsutgifter som presenteres senere i dokumentet. Det skyldes at det er noen inntekts- og utgiftsposter som ligger på virksomhetene som henledes til skjema 1A. Dette gjelder renteutgifter og -inntekter, samt bruk og avsetning til fond,

Årsaken til at budsjettet variere så vidt mye på programområde strategi og utvikling mellom årene 2018, 2019 og 2020 er at innsparingen som ble vedtatt for hele kommunen i budsjettet for 2018 opprinnelig ble lagt på dette programområdet. Det er i løpet av 2018 fordelt på alle virksomhetene, og budsjettet "spretter" derfor opp en del i 2019. Fra 2020 er det lagt inn betydelige innsparinger igjen, som er knyttet til sammenslåingen med Sande kommune. Dette er innsparinger som for eksempel en rådmann, kommunalsjefer etc.

Når det gjelder den store nedgangen på programområde teknisk fra 2018 til 2019, skyldes dette omlegging av måten internkjøp/internsalg føres på innenfor selvkostområdet. Dette er ikke en reell endring i hverken utgiftsnivå, gebyrer eller tjenesteomfang.

Økonomisk utvikling i planperioden

Den økonomiske utviklingen

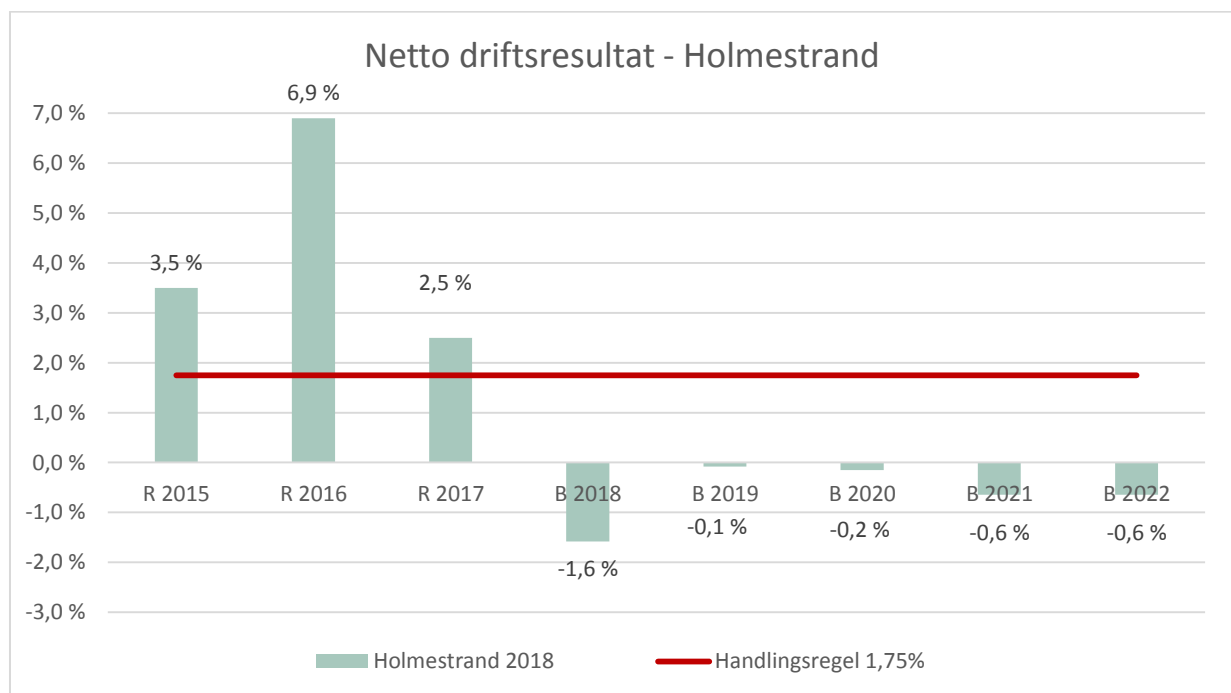
Økonomiplanen for perioden 2019-2022 er utarbeidet etter et tett samarbeid med administrasjonen i Sande kommune. Planen er likevel utarbeidet og presentert som om det ikke er noen kommunesammenslåing i 2020, slik reglene er. Unntak fra dette er innsparinger som følge av kommunesammenslåingen.

Den økonomiske utviklingen, målt ved de vanligste indikatorene, går ikke riktig vei. Gjelda øker og netto driftsresultat forverres. Det som imidlertid er positivt er at kommunen likevel greier å saldere budsjettet uten netto bruk av disposisjonsfond. Fondet økes med en total avsetning på ca. 11,5 mill. kroner. Anbefalt avsetning er dog til sammenligning på ca. 76,8 mill. kroner (1,75 pst av brutto driftsinntekter i planperioden).

Netto driftsresultat i prosent av netto driftsutgifter

Tidligere Holmestrand kommune har de siste årene budsjettet med netto driftsresultat rundt 0 pst, som er vesentlig dårligere enn anbefalingen og det nå vedtatte målet på 1,75 pst. I regnskapet derimot har kommunen hatt gode driftsresultater, som langt overstiger anbefalingen. Dette skyldes i stor grad eksterne, finansielle årsaker, som lav rente på gjeld og god avkastning på finansplasseringene. Også i årets økonomiplan budsjetteres det med netto driftsresultat rundt 0 pst, og mot slutten av perioden budsjetteres netto driftsresultat på -0,6 pst.

Grafen nedenfor viser budsjettet driftsresultat i planperioden, samt budsjettet netto driftsresultat

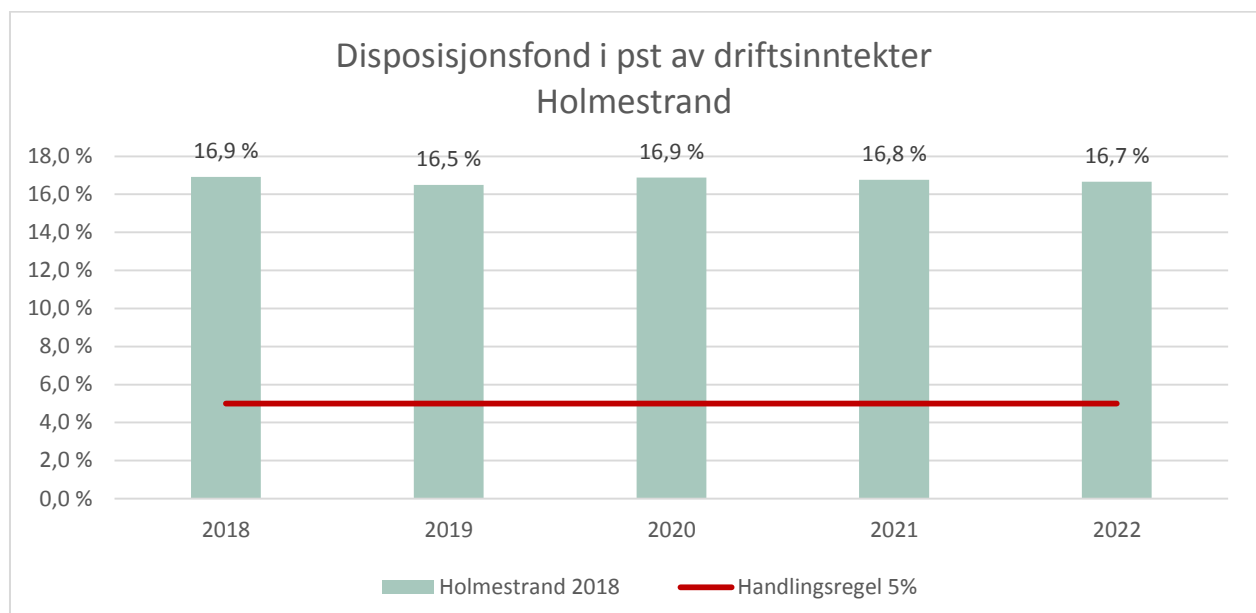
Regnskapstall for perioden 2015-2017 er kun tidligere Holmestrand kommune (uten Hof). Nøkkeltallene for 2016 og 2017 er korrigert for effekten av engangsmidler til kommunesammenslåingen. Nøkkeltallet for

2017 er i tillegg korrigert for den ekstraordinære innsatsen for å dekke inn vedlikeholdsetterslep på kommunale veier og bygg på 24 mill. kroner, som ble dekket av bruk av disposisjonsfond.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Holmestrand har et stort disposisjonsfond, spesielt tatt i betraktning de relativt dårlige økonomiske rammebetingelsene. Dette skyldes at kommunen har hatt god avkastning på sine finansplasseringer, og samtidig vært meget tilbakeholdne med å bruke slike engangsmidler til å dekke løpende drift. Med få unntak har hele denne avkastningen blitt satt av til disposisjonsfond. Dette innebærer at kommunen har høy sikkerhet for sin tjenesteproduksjon, og kan til en viss grad tillate seg å ta en myk tilnærming til en enda strammere økonomisk hverdag i fremtiden, slik prognosene tilsier.

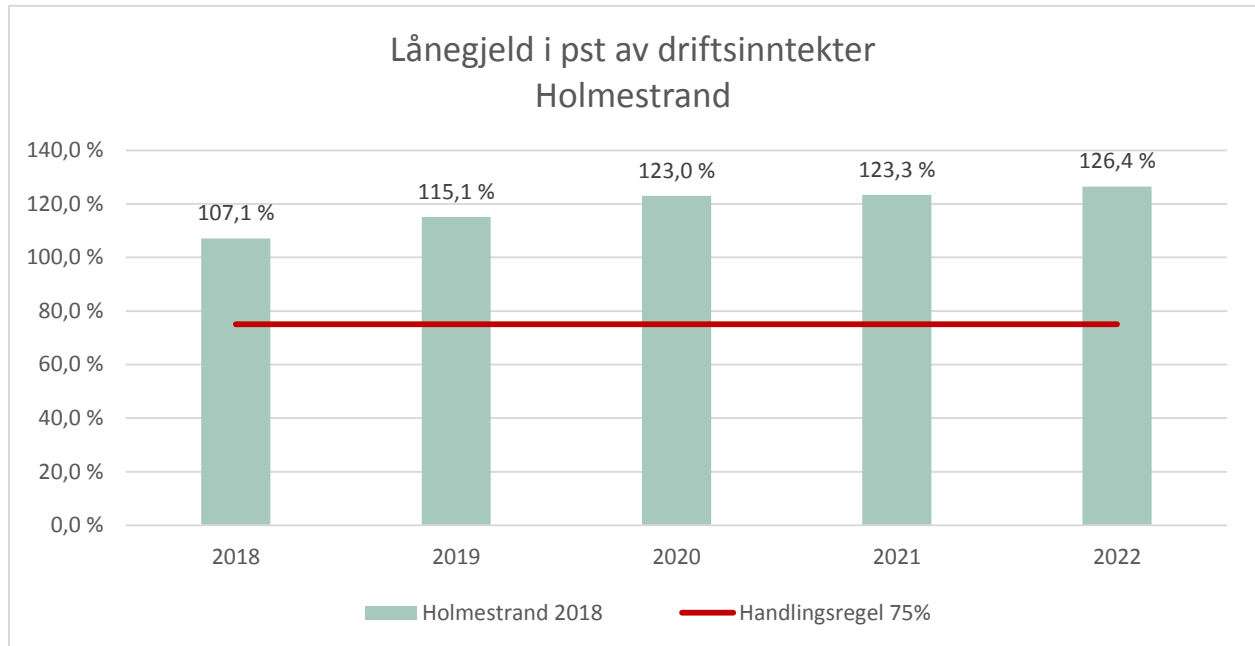
Holmestrand kommune ligger godt over handlingsregel nr. 3 om at disposisjonsfondet skal være minst 5 pst av brutto driftsinntekter.

Gjeld i prosent av netto driftsinntekter

Når det gjelder handlingsregel nr. 1, som sier at lånegjeld skal være maksimalt 75 pst av driftsinntekter, bryter Holmestrand denne med god margin. På grunn av de foreslåtte investeringene blir dette forholdet også forverret i planperioden. Den nye kommunen må i de nærmeste årene, stramme inn på investeringstakten dersom man skal nærme seg det vedtatte målet.

Grafen nedenfor viser forholdstallet for perioden 2018-2022.

Investeringer

<i>Beløp i 1000</i>	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	2019	2020	2021	2022	2019-22
Investeringsprosjekter							
Strategi og utvikling							
Flerbrukssenter Hof	2020	40 000	20 000	20 000	0	0	40 000
Tilskudd kirken	LØPENDE		1 900	2 500	2 500	2 500	9 400
Sum Strategi og utvikling		40 000	21 900	22 500	2 500	2 500	49 400
Økonomi og fellestjenester							
Oppfølging IKT-plan	LØPENDE		4 100	4 100	4 100	4 100	16 400
Sum Økonomi og fellestjenester		0	4 100	4 100	4 100	4 100	16 400
Oppvekst og kultur							
Barnehage Gullhaug	2021	60 000	0	2 500	10 000	47 500	60 000
Digitale tavler	2019	1 000	500	0	0	0	500
Flerbrukshall Botne	2021	60 000	25 000	25 000	0	0	50 000
Gausevangen barnehage	2021	10 750	10 750	0	0	0	10 750
Hvitstein stadion oppgradering	2023	29 000	21 000	0	0	0	21 000
Inventar skoler	2027	1 200	300	300	300	0	900
Inngangsparti m.m. Biorama	2019	700	350	0	0	0	350
Lekeapparater barnehagene	2022	1 200	300	300	300	300	1 200
Ny Kleiverud skole	2022	100 200	50 000	50 000	0	0	100 000
Ungdomsklubb Backergården BS	2019	300	300	0	0	0	300
Sum Oppvekst og kultur		271 350	108 500	78 100	10 600	47 800	245 000
Helse og velferd							
Lavterskel Bentsrud Vest	2019	8 000	1 000	7 000	0	0	8 000
Utstyr helse og velferd	LØPENDE		3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Velferdsteknologi	LØPENDE		2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Sum Helse og velferd		8 000	6 000	12 000	5 000	5 000	28 000
Teknisk							
Ny vei Sjøskogen/Kleivan-området	2021	62 500	47 500	15 000	0	0	62 500
Digitalisering byggesaksarkiv	2027	2 400	2 400	0	0	0	2 400
Investering renseanlegg utenfor VAR - dekkes av Sande (eks MVA)	2019	60 219	219	0	0	0	219
Oppmålingsutstyr	2019	300	300	0	0	0	300
Sekkepost teknisk	LØPENDE		5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Thomas Backe Gabrielsens plass	2023	10 000	0	0	5 000	5 000	10 000
Trafikksikkerhet	LØPENDE		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum Teknisk		145 419	56 419	21 000	11 000	11 000	99 419
Sum		479 769	196 919	137 700	33 200	70 400	438 219

Selvkostinvesteringer

<i>Beløp i 1000</i>	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	2019	2020	2021	2022	2019-22
Teknisk							
Investeringer VAR - avløp	2027	97 700	21 300	19 000	19 000	19 000	78 300
Investeringer VAR - vann	2027	91 950	19 250	18 300	17 500	17 500	72 550
VA- ny varebil	2019	300	300	0	0	0	300
Sum Teknisk		189 950	40 850	37 300	36 500	36 500	151 150
Sum		189 950	40 850	37 300	36 500	36 500	151 150

Investeringer omtale

Strategi og utvikling

Flerbrukssenter Hof

Det har i løpet av 2018 vært fremmet tre saker som omhandler det nye flersenterbygget i Hof. Den siste av disse behandles parallelt med økonomiplanen i møterunden som er i november/desember 2018.

Budsjettet ble høsten 2017, ved behandlingen av forrige økonomiplan, økt fra 20 mill. kroner til 30 mill. kroner. Bevilgningen ble ved behandling av foreliggende økonomiplan økt med ytterligere 10 mill. kroner, til totalt 40 mill. kroner. Dette for å legge til rette for at blant annet biblioteket, legekantor og fastleger skal få gode og funksjonelle lokaler.

Det er utarbeidet prosjektskisser, og det jobbes med kravspesifikasjon parallelt med at saken behandles politisk. Anbud vil legges ut så snart et endelig vedtak foreligger. Den opprinnelige bestillingen var at bygget skulle være klart til åpning 1.1.2020, samtidig som sammenslåingen med Sande kommune. På grunn av at det har vært noen utsettelse av vedtak, vil det mest sannsynlig gå noe tid ut i 2020 før bygget er klart til åpning.

Tilskudd kirken

Kirkene i Holmestrand har i flere år mottatt betydelige investeringsmidler fra kommunen. Oppgradering av kirkene i tidligere Holmestrand kommune begynner å nærme seg avslutning, men nå er det kirkene i Hof som står for tur. Investeringsbudsjettet opprettholdes derfor på tidligere nivå. Med unntak av et noe lavere beløp på 1,9 mill. kroner i 2019, som skyldes forskuttering av midler til 2018, ligger det inne en løpende bevilgning på 2,5 mill. kroner årlig.

Økonomi og fellestjenester

Oppfølging IKT-plan

IKT-investeringene vil ikke bli noe mindre i fremtiden, og nivået disse har ligget på de siste årene opprettholdes. Grovt sett går store deler av investeringsmidlene til IKT i Holmestrandskolen, samt til

utbedring av fiber og trådløse nett. Totale IKT-investeringer for kommunen samlet er budsjettert med en løpende bevilgning på 4,1 mill. kroner.

Oppvekst og kultur

Barnehage Gullhaug

Gullhaug barnehage er i dag en fireavdelingers barnehage. Det leies to brakker som huser to avdelinger. Leieutgiftene for disse brakkene er i overkant av 0,5 mill. kroner årlig. Foruten brakkene er den opprinnelige bygningen eldre, og vedlikeholdsbehovet økende. Rådmannen foreslår at det avsettes 2,5 mill. kroner i 2020 for igangsetting av prosjektering. Det utredes bygging av en åtteavdelingers barnehage med ferdigstillelse til barnehageåret 2022. Den totale prosjektkostnaden er på 60 mill. kroner.

Digitale tavler

Investeringen på 0,5 mill. kroner gjelder innkjøp av digitale tavler i Holmestrandsskolen. Leasingavtaler avsluttes i forbindelse med innkjøp. Det er ikke planlagt investeringer ut over 2019.

Flerbrukshall Botne

I 2019 fullfører Holmestrand kommune prosjektering, og igangsetter bygging av flerbrukshall på Botne. Hallen vil etter planen kunne stå ferdig i 2020, og vil gi et betydelig løft for Botne skole og for lag og foreninger i området.

Hallen ble for en del år siden budsjettert til 47 mill. kroner. Denne summen inkluderte imidlertid ikke regulering og prosjektering, eller kjøp av tomt på 5 mill. kroner. Nytt anslag, som tar hensyn til alle disse forholdene, er en total prosjektkostnad på 60 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner er foreslått bevilget med 25 mill. kroner i 2019 og 2020.

Gausetangen barnehage

Gausetangen barnehage stod ferdig høsten 2017 med fire avdelinger, og antakelsen var da at den bidro til god kapasitet i Ekeberg skoles opptaksområde for noen år fremover. Barnehagen er per i dag full, og har ikke noe ledig oppholds- og leke- areal. Barnehagen ble klargjort for bygging av ytterligere to avdelinger da den ble prosjektert. Utbygging av Gausetangen barnehage med to avdelinger foreslås igangsatt i 2019, for å møte behovet for barnehageplasser i opptaksområde Ekeberg, og er budsjettert med 10,750 mill. kroner neste år.

Hvitstein stadion oppgradering

Hvitstein stadion blir oppgradert med ny kunstgressbane, friidrettsbane og isflate i 2019. Samlet investeringsramme er på 29 mill. kroner. Kommunen forskutterer med dette spillemidler på 8 mill. kroner for å realisere et anlegg som vil gi et betydelig løft for fotball, friidrett og skøytemiljøet.

Inventar skoler

Investeringsmidlene på 0,3 mill. kroner årlig fordeles til skolene etter prioriteringsliste og gjelder investeringer skolene ikke kan og skal ta over eget driftsbudsjett.

Lekeapparater barnehagene

Rådmannen foreslår en løpende investering på 0,3 mill. kroner som er knyttet til fastmonterte lekeapparater i utearealene i kommunale barnehager. Det er behov for investeringer på dette området, og midlene tildeles barnehager etter en prioriteringsliste. Midlene vil bidra til en oppgradering av barnehagenes uteareal.

Ny Kleiverud skole

Holmestrand kommune igangsetter i 2019 arbeidet med å bygge en ny delvis to-parallell skole på Kleiverud. Dagens Kleiverud skole er i en dårlig forfatning og vedlikeholdsbehovet er stort. Eksterne byggtekniske vurderinger tilsier at nybygg er det eneste forsvarlige tiltak. En ny delvis to-parallell vil imøtekomme forventet elevtallsvekst. I prosjektet vil det videre ferdigstilles for et byggetrinn 2, og skolen vil med det utvides til en fullstendig to-parallell skole når behovet for utvidelse av elevplasser tilsier det. Det er fortsatt tidlig å anslå når den nye skolen står ferdig, men skolestart august 2021 kan være innen rekkevidde. Det settes av 100 mill. kroner til ny skole.

Ungdomsklubb Backergården BS

Det settes av 0,3 mill. kroner i 2019, som er en engangsinvestering til innkjøp av utstyr til ungdomsklubben som etableres i 2019. Investeringen skjer i god dialog og medvirkning av ungdommen selv.

Inngangsparti m.m. Biorama:

Utbedring av trapp, ev. rampe, til sceneinngang Biorama. Bygging av et mindre lagerbygg bak scenen, for oppbevaring av blant annet kulisser. Prosjektet er forsinket og planlegges gjennomført i 2019.

Helse og velferd

Lavterskel Bentsrud Vest

Bygging av lavterskelboliger til enkelte brukergrupper. Området er under regulering og oppstartskostnader beregnes til 1 mill. kroner i 2019. Fem nye boliger forventes ferdigstilt i løpet av 2020. Totalramme for prosjektet er 8 mill. kroner.

Utstyr helse og velferd

Det legges inn en løpende bevilgning på 3,0 mill. kroner årlig til utskifting av utstyr innenfor programområdet helse og velferd samlet.

Velferdsteknologi

Som del av Opptappingsplanen for Habilitering og rehabilitering 2018 - 2020 og Nasjonalt program for innføring av velferdsteknologi har Sande og Holmestrand kommuner en felles satsning på implementering av velferdsteknologi i årene 2018 - 2020. Investeringen er foreslått som et løpende prosjekt med en årlig bevilgning på 2 mill. kroner. I 2019 skal midlene anvendes til gjennomføring av satsningen i virksomhetene i Helse og velferd i Holmestrand kommune. Investeringen omfatter opplæring, innføring av nye arbeidsmåter og rutiner samt anskaffelser av ulike velferdsteknologisk utstyr.

Teknisk

Ny vei Sjøskogen/Kleivan-området

En ny vei knytter boligområdene langs Kleivanveien nærmere byen og avlaster Hvitvingfossveien, i tillegg til å redusere utrykningstid for nødetatene. Veien er en forutsetning for utbygging av planlagt boligområde på Kleivantoppen i kommuneplanens arealdel og gjør pågående utbygging innerst i Kleivanveien mer attraktiv. Reguleringsarbeid pågår. Varsel om innsigelse pga. konflikt med gamle Kongevei, som kulturminne- myndigheten forbereder vern av som automatisk fredet kulturminne. Dette vil kunne påvirke rammen på 50 mill. kroner eks. mva. som det tidligere bystyret i Holmestrand har satt som vilkår for inngåelse av totalentreprise for gjennomføring av prosjektet.

Investering renseanlegg utenfor VAR - dekkes av Sande (eks MVA)

Eksisterende renseanlegg oppgraderes og utvides til å ta imot spillvann fra framtidig utbygging i Holmestrand og Lersbryggen RA i Sande, som skal legges ned. Oppgraderingen gjelder etablering av kjemisk-biologisk rensetrinn i tråd med myndighetskrav fra fylkesmannen. Planlagt ferdigstillelse i april 2019. Det er inngått kontrakter for 52,6 mill. kroner av totalt kostnadsoverslag på 81,6 mill. kroner ekskl. mva. (spesielt for VA). Sande kommune dekker renter og avdrag i 2018 og 2019 for sin andel inntil sammenslåingen i 2020. Deretter dekkes investeringen over VA-gebyrene i sin helhet.

Sekkepost teknisk

Løpende rammebevilgning til programområdet teknisk på 5 mill. kroner årlig. Det rapporteres på bevilgningen i forbindelse med årsrapport for det enkelte år.

Thomas Backe Gabrielsens plass

Opprinnelig initiert gjennom et bystyrevedtak fra 2010, sak 025/10 om utforming av et torg på parkeringsplassen foran Kullboden. Bystyrevedtaket forutsatte at rådmannen skulle arbeide for å framskaffe finansieringsbidrag fra grunneierne rundt plassen. Det har resultert i et bidrag på 0,5 mill. kroner fra utbygger av Klyvegården. Beløpet står på sperret konto i inntil 10 år fra september 2013. Dvs. at tiltaket senest kan realiseres i 2023 for at utbetaling skal finne sted. Videre er det forutsatt bidrag fra utbygger av Gjesten-kvartalet i forbindelse med reguleringsvedtak. Det er nå satt i gang privat reguleringsarbeid for Kullboden-eiendommen m.m. som også skal bestemme endelig arrondering og utforming av plassen – planID 2018047 Bache-kvartalet. Fra denne utbyggingen forutsettes også bidrag. Prosjektet har en totalramme på 10 mill. kroner.

Trafikksikkerhet

Dette er en løpende årlig bevilgning på 1 mill. kroner til trafikksikkerhetstiltak. Trafikksikkerhetsplanen ble rullert høsten 2018. Gjelder hele økonomiplanperioden.

Selvkostinvesteringer omtale

Teknisk

Investering renseanlegg utenfor VAR – dekkes av Sande (eks MVA)

Eksisterende renseanlegg oppgraderes og utvides til å ta imot spillvann fra framtidig utbygging i Holmestrand og Lersbryggen RA i Sande, som skal legges ned. Oppgraderingen gjelder etablering av kjemisk-biologisk rensetrinn i tråd med myndighetskrav fra fylkesmannen. Planlagt ferdigstillelse april 2019. Inngått kontrakter for 52,6 mill.kr av totalt kostnadsoverslag på 81,6 mill.kr ekskl. mva. (spesielt for VA). Sande kommune dekker renter og avdrag i 2018 og 2019 for sin andel inntil sammenslåingen i 2020. Deretter dekkes investeringen over VA-gebyrene i sin helhet.

Investeringer VAR – avløp

Rammebevilgning som må fordeles underveis på hhv. vann og avløp av hensyn til beregning av gebyrgrunnlaget. Tiltakene dreier seg hovedsakelig om separering/sanering av avløpsledninger og sanering/oppgradering av vannledninger. Hovedprosjekter 2019 er videreføring av omfattende og kostbare Dunkebekken og Weidemannsgate samt prosjektering og oppstart av 1. etappe på ny vannledning fra Hillestad til Gullhaug. I tillegg kommer en rekke tiltak som ikke rakk oppstart i 2018, og bevilgningen overføres til 2019 for gjennomføring. Rådmannen rapporter detaljert til DRI to ganger i året om disponering av bevilgningen.

Investeringer VAR – vann

Rammebevilgning som må fordeles underveis på hhv. vann og avløp av hensyn til beregning av gebyrgrunnlaget. Tiltakene dreier seg hovedsakelig om separering/sanering av avløpsledninger og sanering/oppgradering av vannledninger. Hovedprosjekter 2019 er videreføring av omfattende og kostbare Dunkebekken og Weidemannsgate samt prosjektering og oppstart av 1. etappe på ny vannledning fra Hillestad til Gullhaug. I tillegg kommer en rekke tiltak som ikke rakk oppstart i 2018, og bevilgningen overføres til 2019 for gjennomføring. Rådmannen rapporter detaljert til DRI to ganger i året om disponering av bevilgningen.

VA- ny varebil

Varebil innen selvkostområdet som må erstattes.

Strategi og utvikling

Beskrivelse av programområdet

Virksomhetene innenfor Strategi og utvikling består av ledergruppen, inkludert rådmann, HR-avdeling, samt noen enkeltstående nøkkelpersoner, som for eksempel næringssjefen.

Utfordringer og strategi

Toppledelsen, i tillegg til HR-avdelingen, fokuserer nå mye på å forberede sammenslåingen med Sande kommune. Utfordringer i den nærmeste tiden for virksomhetene i programområdet er, i likhet med de andre virksomhetene i kommunen, å legge til rette for en god sammenslåingsprosess, samtidig som det er løpende drift av Holmestrand kommune.

Det er utfordrende å skulle bygge en ny kommune, når de økonomiske rammebetingelsene er såpass stramme som de er. Samtidig foreslås det i budsjettet at det i perioden skal bygges både ny Kleiverud skole, barnehager og haller, for å nevne noe. Dette er spennende arbeid.

HR-avdelingen har et stort ansvar for å legge til rette for en god prosess for de nesten 2.000 ansatte som berøres i varierende grad av sammenslåingen. Noen vil oppleve at det er minimal påvirkning i sin daglige jobb, mens andre funksjoner vil det være dobbelt opp av, og det kan oppleves som usikkert. Det er likevel stort engasjement blant ansatte, og de aller fleste gleder seg til sammenslåingen er et faktum.

Kostra-analyse

	Holmestrand 2016	Holmestrand 2017	Sande (Vestf.)	Hof	Kostragruppe 07	Kostragruppe 10	Kostragruppe 13
Prioritet							
Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B) *) **)	2 963	3 177	2 194	2 445	2 714	2 844	2 583
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner *)	717	750	571	1 125	512	638	503

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Lønnsutgifter for administrasjon og styring i kroner per innbygger inneholder lønn til funksjon 120 administrasjon, 121 eiendomsforvaltning og 130 adm. lokaler. Holmestrand ligger høyere enn Sande og Hof og kostragruppene det sammenlignes med her. Noe av årsaken til forskjellen i forhold til Holmestrand skyldes noe høyere lønnsnivå innenfor administrative stillinger i Holmestrand. I tillegg er Holmestrand regnskapskommune for kommunesammenslåingene, og dette medfører at det føres betydelige utgifter innenfor administrasjon som gjelder alle de tre tidligere kommunene.

Indikatoren viser netto driftsutgifter til Kirken per innbygger (inkludert utgifter til kirkegårder). Holmestrand ligger høyere enn Sande. Hof ligger vesentlig høyere. Dette skyldes hovedsakelig antall kirker.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Sum Driftsutgifter	34 127	34 907	30 801	30 801	30 801
Sum Driftsinntekter	-8 417	-1 390	-1 390	-1 390	-1 390
Sum	25 710	33 516	29 410	29 410	29 410

Fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Strategi og utvikling	16 902	26 378	23 365	23 365	23 365
HR-avdeling	8 808	7 138	6 045	6 045	6 045
Sum	25 710	33 516	29 410	29 410	29 410

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Opprinnelig budsjett	28 571	28 571	28 571	28 571
Tekniske justeringer				
Nullstille art 169 2018 ¹	1 027	1 027	1 027	1 027
Deflator kjøp av tjenester	104	104	104	104
Sum Tekniske justeringer	1 131	1 131	1 131	1 131
Budsjettendringer innværende år				
Fordelt innsparing flatt kutt 2,5 mill.	2 423	2 423	2 423	2 423
Fordelte innsparinger april 2018	2 384	2 384	2 384	2 384
Budsjettrydding helse og velferd 1. juni ²	-1 823	-1 823	-1 823	-1 823
Lokalt lønnsoppgjør 2018 - kap 3 og 5	208	208	208	208
Sum Budsjettendringer innværende år	3 192	3 192	3 192	3 192
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	0	0	0	0
Konsekvensjusteringer	4 323	4 323	4 323	4 323
Konsekvensjustert ramme	32 894	32 894	32 894	32 894
Innsparingstiltak kommunereform				
Redusert husleie kirken som følge av flytting til Hof	-400	-400	-400	-400
Uttak synergier sammenslåing Hof/Holmestrand	-278	-278	-278	-278
Reduksjon 1 rådmann fra 2020, 60 % andel Holmestrand	0	-937	-937	-937
Reduksjon 3 kommunalsjefer fra 2020, 60 % andel Holmestrand	0	-2 076	-2 076	-2 076
Innsparing HR-avdelingen	0	-1 093	-1 093	-1 093
Sum Innsparingstiltak kommunereform	-678	-4 784	-4 784	-4 784
Nye tiltak				
Underbudsjettet kirken fra tidligere H.strand	1 000	1 000	1 000	1 000
Omorganisering administrative stillinger	300	300	300	300
Sum Nye tiltak	1 300	1 300	1 300	1 300
Nye tiltak og realendringer	622	-3 484	-3 484	-3 484
Ramme 2019-2022	33 516	29 410	29 410	29 410

¹ Tiltaket «Nullstille art 169...» går igjen på mange programområder. Dette gjelder kun en omlegging av måten internkjøp/internsalg føres på innenfor selvkostområdet. Dette er ikke en reell endring i hverken utgiftsnivå, gebyrer eller tjenesteomfang.

² Gjelder flytting av to årsverk til programområde helse og velferd. Innebærer ingen reelle endringer, kun organisatorisk tilhørighet for disse stillingene.

Konsekvensjustert ramme er innarbeidet med 32,9 mill. kroner i 2019, en økning på 4,3 mill. kroner fra 2018. Tekniske justeringer knytter seg i hovedsak til endringer i forbindelse med selvkostbudsjettet som har tilsvarende motpost på kommunalteknikk.

Av inneværende års justeringer er hovedtyngden knyttet til fordeling av inneværende års innsparinger som i løpet av året har blitt fordelt ut på de ulike programområdene. Innsparingene ble i forrige økonomiplan budsjettet fullt ut på rådmannsansvaret, for videre fordeling.

Det er lagt inn innsparingstiltak knyttet til kommunereform med knapt 4,8 mill. kroner i løpet av planperioden, hvorav knapt 0,7 mill. kroner tas ut i 2019. Denne, og fremtidige, innsparinger som følge av sammenslåingen med Sande i 2020 er lagt inn med 60 pst i Holmestrand og 40 pst i Sande sitt budsjett. I tillegg er det lagt inn nye tiltak for 1,3 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner skyldes korrigering av underbudsjettering på overføring til kirken.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000				Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp							
	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	Utgift 2019	Utgift 2020	Utgift 2021	Utgift 2022	Utgift 2019-22	
Strategi og utvikling								
Flerbrukssenter Hof	2020	40 000	20 000	20 000	0	0	40 000	
Tilskudd kirken	LØPENDE		1 900	2 500	2 500	2 500	9 400	
Sum Strategi og utvikling		40 000	21 900	22 500	2 500	2 500	49 400	
Sum investeringsprosjekter		40 000	21 900	22 500	2 500	2 500	49 400	

Økonomi og fellestjenester

Beskrivelse av programområdet

Programområde Økonomi og fellestjenester omfatter; Økonomiavdelingen, med lønn, regnskap og budsjett; IKT inkludert pedagogiske IKT-rådgivere; Fellestjenester, inkludert politisk sekretariat og innbyggjerservice, samt Dokumentsenter. I tillegg er det en del enkeltstående nøkkelstillinger som blant annet kommunikasjonsrådgiver og rådgiver innenfor anskaffelser og internkontroll.

Utfordringer og strategi

Det er en del av virksomhetene og funksjonene innenfor programområdet som allerede er samlokalisert og under felles ledelse. Dette gjelder blant annet økonomiavdelingen, som er samlokalisert i Holmestrand og dokumentsenteret, som er samlokalisert i Sande.

De største utfordringene er at det fortsatt er to kommuner som skal driftes og bistås, og i tillegg er det to ulike fagsystemer. Det gjelder både for økonomi- og lønnsystemet og sak- og arkivsystemet. Dette vil det ikke bli endring på før den formelle sammenslåingen 1.1.2020. Sak- og arkivsystemet skal også ut på anbud i vinter, noe som er en omfattende jobb. Uansett hvilket system som velges, vil det være store ansattgrupper som må sette seg inn i nytt system.

Økonomisystem er allerede valgt, men også her vil det være behov for omfattende opplæring i store deler av ansattgruppen.

Etter sammenslåingen med Sande, og etter en overgangsperiode, anser rådmannen at det vil være muligheter for å ta ut ytterligere synergier, utover det som allerede er innspart på økonomiavdelingen, som en følge av sammenslåingen med Hof. Hittil har denne innsparingen blitt gjennomført ved at ansatte har gått av med pensjon eller har sluttet grunnet tilbud om annen jobb. Det er i løpet av 2018 spart inn to årsverk på økonomiavdelingen, hvor lønnsmidlene til det ene årsverket er brukt til kommunikasjonsrådgiver, mens lønnsmidlene til det andre årsverket er brukt til HR-rådgiver. Det er lagt inn ytterligere innsparinger på avdelingen i årene som kommer.

Kostra-analyse

	Holmestrand 2016	Holmestrand 2017	Sande Hof (Vestf.)	Kostragruppe 07	Kostragruppe 10	Kostragruppe 13
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring, i kr. pr. innb(B) *) **)	348	369	297 444	393	439	325

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Brutto driftsutgifter til politisk styring i Holmestrand ligger lavere enn egen Kostragruppe og Hof, men over Sande i 2017. Også innenfor dette området påvirkes utgiftsnivået av at Holmestrand er regnskapskommune for sammenslåingene, da en del ekstraordinære utgifter til politisk styring er ført i Holmestrand, og som gjelder alle de tre tidligere kommunene.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Sum Driftsutgifter	39 061	40 470	35 458	35 911	35 361
Sum Driftsinntekter	-3 042	-2 942	-2 942	-2 942	-2 942
Sum	36 019	37 528	32 516	32 969	32 419

Fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Økonomiavdeling	12 894	11 732	11 439	11 342	11 342
IKT	10 023	12 722	10 922	10 922	10 922
Fellestjenester	13 102	13 073	10 154	10 704	10 154
Sum	36 019	37 528	32 516	32 969	32 419

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Opprinnelig budsjett	35 116	35 116	35 116	35 116
Tekniske justeringer				
Nullstille art 169 2018 ³	600	600	600	600
Deflator kjøp av tjenester	132	132	132	132
Sum Tekniske justeringer	732	732	732	732
Budsjettendringer inneværende år				
Fordelte innsparinger april 2018	-1 389	-1 389	-1 389	-1 389
Lokalt lønnsoppgjør 2018 - kap 3 og 5	172	172	172	172
Fordelt innsparing flatt kutt 2,5 mill.	-108	-108	-108	-108
Lønnsoppgjør kap 4 2018	83	83	83	83
Budsjettrydding helse og velferd 1. juni	-68	-68	-68	-68
Sum Budsjettendringer inneværende år	-1 310	-1 310	-1 310	-1 310
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Kommune- og stortingsvalg	600	50	600	50
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	600	50	600	50
Konsekvensjusteringer	22	-528	22	-528
Konsekvensjustert ramme	35 138	34 588	35 138	34 588
Innsparingstiltak kommunereform				
Uttak synergier sammenslåing Hof/Holmestrand	-250	-250	-250	-250
Effektivisering økonomiavdeling	-160	-160	-160	-160
IKT-drift (overgang fra DIKT til JIKT), 60 % andel Holmestrand	0	-1 800	-1 800	-1 800
Reduksjon 1 ordfører fra 2020, 60 % andel Holmestrand	0	-847	-847	-847
29 kommunestyrerepresentanter, 60 % andel Holmestrand	0	-1 522	-1 522	-1 522
Reduksjon 1 årsverk lønn fra 2020, 60 % andel Holmestrand	0	-293	-390	-390
Sum Innsparingstiltak kommunereform	-410	-4 872	-4 969	-4 969
Nye tiltak				
Jarlsberg IKT	2 500	2 500	2 500	2 500
Kantinedrift - tilpasning til dagens tjenesteproduksjon	600	600	600	600
Omorganisering administrative stillinger	-300	-300	-300	-300
Sum Nye tiltak	2 800	2 800	2 800	2 800

³ Tiltaket «Nullstille art 169...» går igjen på mange programområder. Dette gjelder kun en omlegging av måten internkjøp/internsalg føres på innenfor selvkostområdet. Dette er ikke en reell endring i hverken utgiftsnivå, gebyrer eller tjenesteomfang.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Nye tiltak og realendringer	2 390	-2 072	-2 169	-2 169
Budsjettendringer				
Sum Budsjettendringer	0	0	0	0
Ramme 2019-2022	37 528	32 516	32 969	32 419

Konsekvensjustert ramme er innarbeidet med 35,1 mill. kroner.

Det er innarbeidet totalt 5,0 mill. kroner i innsparingstiltak knyttet til kommunereform i planperioden, hvorav 0,3 mill. kroner i 2019. Fremtidige innsparinger som følge av sammenslåingen med Sande i 2020 er lagt inn med 60 pst i Holmestrand og 40 pst i Sande sitt budsjett.

Nye tiltak er innarbeidet med 2,8 mill. kroner som følge av nye forutsetninger samt underbudsjettering av driftsnivå fra tidligere år.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	Utgift 2019	Utgift 2020	Utgift 2021	Utgift 2022	Utgift 2019-22
Investeringsprosjekter							
Økonomi og fellestjenester							
Oppfølging IKT-plan	LØPENDE		4 100	4 100	4 100	4 100	16 400
Sum Økonomi og fellestjenester		0	4 100	4 100	4 100	4 100	16 400
Sum investeringsprosjekter		0	4 100	4 100	4 100	4 100	16 400

Oppvekst og kultur

Beskrivelse av programområdet

Programområdene oppvekst og kultur består av barnehager, skoler, Pedagogisk - psykologisk tjeneste (PPT) og kultur.

Barnehageområdet omfatter drift av seks kommunale barnehager som er Eidsfoss, Hof, Gullhaug, Kleiverud, Knutseskogen og Gausetangen barnehager. Andre sentrale oppgaver er veiledning og tilsyn i seks kommunale og ni private barnehager, forvaltning av kommunalt driftstilskudd til private barnehager, saksbehandling av pedagogiske hjelpetiltak og kompetanseutvikling innen tjenesteområdet.

Grunnskoleområdet omfatter drift av fem skoler derav tre barneskoler, en 1-10 skole og en ungdomsskole. Det er SFO-tilbud ved fire skoler. Kommunen har videre et tilbud innen voksenopplæring.

Programområdet er i dag organisert i fem virksomheter; Hof skole (1-10), Botne, Ekeberg og Kleiverud barneskoler, samt Gjøklep ungdomsskole. Voksenopplæringen er organisert som tjeneste under Gjøklep ungdomsskole.

PPT ble fra 1.5.2018 organisert som et vertskommunesamarbeid mellom Sande og Holmestrand kommuner. Tjenesten bistår 33 virksomheter i Sande og Holmestrand kommuner, fordelt på 11 skoler, 21 barnehager samt voksenopplæringen i begge kommuner.

Kulturområdet omfatter kulturaktiviteter, bibliotekene, kulturskolen og idrett. Kulturskolene i Sande og Holmestrand ble fra 1.8.2018 samorganisert i et vertskommunesamarbeid. Kultur i Holmestrand og Sande vil fra 1.1.2019 inngå i en samarbeidsløsning og ha felles ledelse.

Utfordringer og strategi

Barnehage

Holmestrand kommune har nok barnehageplasser til å møte forventet befolkningsvekst

I økonomiplanperioden er det tatt høyde for en vekst i behovet for barnehageplasser i kommunen. Det er utfordrende å forutsi med nøyaktighet når og hvor økningen kommer. Erfaring og søknadstall i 2018 tilsier at det er et økende behov for plasser i Ekeberg, Botne og Hof skoles opptaksområder.

I kombinasjon med innføringen av bemanningsnormen i barnehagene vil kommunen forvente økte kostnader i årene som kommer. Holmestrand kommune innfrir normen i dag. Så langt har ikke kommunale eller private barnehager i Holmestrand fått noen kompensasjon for bemanningsnormen. Økonomisk vil det bli utfordrende for kommunen hvis normen ikke kompenseres de kommende årene.

Barnehagestrukturen i Holmestrand kommune har vært til gjennomgang flere ganger de siste årene. Underveis har det vært endringer i forutsetninger. De viktigste utfordringene er knyttet til dimensjonering av nye plasser for å innfri lovfestet rett til plass. Antatt økt befolkningsvekst, kapasitet og fleksibilitet i kommunens barnehager innvirker på utvikling av nye barnehage-plasser. Erfaringene fra hovedopptaket 2018, jf. sak 050/18 viser at foreldre primært ønsker plass innenfor sin skoles opptaksområde, og at Ekeberg og Botne skoles opptaksområder viser seg å være særlige pressede områder. Behovet for plasser i disse områdene er større enn dagens kapasitet. Behovene i Ekebergs og Botne skoles opptaksområder vil trolig øke i takt med utbygging av boliger i områdene. Den økte søkingen til Hof barnehage er håndterbar med tanke på kapasitet og plasser.

Gausetangen barnehage stod ferdig høsten 2017 med fire avdelinger, og antakelsen var da at den bidro til god kapasitet i Ekeberg skoles opptaksområde for noen år fremover. Barnehagen er per i dag full, og har ikke noe ledig oppholds- og lekeareal. Barnehagen ble klargjort for bygging av ytterligere to avdelinger da den ble prosjektert. Utbygging av Gausetangen barnehage med to avdelinger igangsettes i 2019 for å møte behovet for barnehageplasser i dette området.

Gullhaug barnehage har per i dag fire avdelinger, og ingen ledig kapasitet. Barnehagen har ingen utvidelsesmuligheter. I påvente av bygging av ny barnehage er det utvidet med midlertidige lokaler i form av brakker. Prosjektering av ny 8-avdelinger Gullhaug barnehage foreslås igangsatt i 2020, og det er i så fall en ambisjon at barnehagen er ferdigstilt høsten 2022.

Virksomhet barnehage leverer tjenester med høy faglig kvalitet

Arbeidet med en barnehagestruktur med store enheter i hver av skolenes opptaksområder, som drifter effektivt, er fleksible og har sterke fagmiljøer fortsetter.

Virksomhet barnehage har fokus på forebyggende arbeid og tidlig intervensjon. Barnehagene er aktive i SAMBUH (Samhandlende tjenester for Barn og Unge i Holmestrand), hvor det samarbeides tidlig i forhold til "barn som bekymrer", og det satses på kompetanseheving og implementering av samarbeidet for alle som jobber med barn og unge i Holmestrand.

Barnehagene i Holmestrand tilrettelegger for å styrke språket til barn med Minoritetsspråklig bakgrunn. I 2018 var det 85 minoritetsspråklige barn i Holmestrand. Kommunen mottar øremerket tilskudd, som fordeles til barnehagene etter søknad til barnehagemyndigheten. Tilskuddet er en ekstra ressurs for å tilrettelegge for styrking av norsk for minoritetsspråklige barn i barnehage.

For å møte barns behov for spesialpedagogisk hjelp etter barnehagelovens § 19a er det tilsatt tre spesialpedagoger. Høsten 2018 har to spesialpedagoger tjenestested i Ekeberg skoles opptaksområde og en har tjenestested ved Kleiverud barnehage. Høsten 2018 bidrar de kommunalt tilsatte spesialpedagogene i to private barnehager. De øvrige private barnehagene har tilsatt egne spesialpedagoger og søker refusjon fra kommunen.

Barnehagene i Holmestrand har en kompetanseplan som bygger på departementets strategi «Kompetanse for fremtidens barnehage 2014- 2020» jf. utvalgssak 013/15 i utvalg OPOM. Satsningsområdene for barnehagene i Holmestrand er Smart oppvekst, barn som bekymrer, Språk/språkkommune og pedagogisk ledelse. Det gis kompetanseheving i form av kurs, personalmøter og faglige nettverk, og det utarbeides årlige kompetansehevingsplaner i hver virksomhet.

Tjenesteproduksjonen i virksomhet barnehage er kostnadseffektiv og fremtidsrettet

Finansieringsordningen for private barnehager gjeldende fra 1.1.2016 beregner tilskudd til private barnehager basert på kommunens to år gamle regnskap, justert etter årlig deflator. Det betyr at det er kommunens utgifter til egne kommunale barnehager to år før tilskuddsåret som er beregningsgrunnlaget for driftstilskuddet til de private barnehagene.

Drift av små kommunale enheter er dyrere enn drift av store enheter, og derfor er det viktig at Holmestrand opprettholder plan for barnehagestruktur hvor det bygges større og mer robuste enheter i hver av skolenes opptaksområder. Basert på netto driftsutgifter per barnehage i 2017 delt på antall barn som var i hver barnehage, fremkommer det at det koster 144 141 kroner per plass i en 2 avdelings barnehage og 99 010 kroner per plass i en 6 avdelings barnehage.

Det leies midlertidige lokaler (brakker) på Gullhaug barnehage som koster 0,5 mill. kroner per år, og på

Knutseskogen leies det for knapt 2 mill. kroner per år. Ved utbygging av Gullhaug barnehage i 2022, vil leiekostnader for brakker ved Gullhaug barnehage bortfalle.

Grunnskole

Ny læreplan, fagfornying og kompetanseheving

I planperioden vil skolen få nye faglige rammebetingelser ved at læreplanen fornyes. Dette vil utløse behov for tiltak både når det gjelder kompetanseutvikling, læremidler og fysisk miljø.

«Målet er å styrke utviklingen av elevenes dybdelæring og forståelse. Verdigrunnlaget skal løftes fram i læreplanene, og elevene skal blant annet jobbe tverrfaglig med demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring.

Vi skal beholde dagens fag, men fornye innholdet. Kritisk tenkning og refleksjon vil bli en viktig del av hva elevene skal lære i skolen. I tillegg skal de praktiske og estetiske fagene styrkes. Vi ønsker også mer kreativitet i skolen og at elevene skal lære på nye måter. Nye læreplaner vil først være klare for elevene høsten 2020». Hentet fra Udir.no.

Prosessen med fagfornying ble igangsatt høsten 2018. Den forankres lokalt med bred deltakelse. Dette sammen med etterutdanning gjennom lokal kompetanseheving vil være prioriterte satsningsområder i planperioden. Holmestrand kommune, sammen med Re, Færder og Tønsberg har valgt å prioritere digitalisering og dybdelæring. USN er ansvarlig for kompetanseheving. Etter avtale står Learnlab AS for gjennomføringen.

Målgrupper er administrativ skoleeier, skoleledere, pedagogiske IKT-rådgivere og øvrige ansatte i grunnskolen. Kompetansehevingen ble igangsatt høsten 2018.

Mål og målsettinger

Visjon: *Holmestrandsskolen gir alle elever et godt læringsutbytte i et trygt læringsmiljø
Holmestrandsskolen vektlegger særlig opplæring i et digitalisert læringsmiljøet.*

Mål: *«Økt læringsutbytte gjennom tidsriktig læring for fremtiden».*

Overordnede mål:

- Den nye Holmestrandsskolen (med Sande) er etablert og gir et likeverdig tilbud i hele kommunen
- I planperioden utvikles nye fagplaner og disse, sammen med ny overordnet del av læreplanen implementeres fra og med 2020
- Kommunen gir et tilpasset tilbud til alle elever, inkludert dem som tidligere har fått opplæring helt eller delvis i eksterne, alternative arenaer
- Kompetanseheving ved systematisk bruk av språkløyper videreføres og er tett knyttet til språkplanen
- Opplæringen i Holmestrandsskolen er preget av digitaliserte læringsprosesser og dybdelæring
- Språkplan for hele opplæringsløpet er implementert og tatt i forpliktende bruk
- Videreutdanning av lærerpersonalet videreføres med deltakelse fra samtlige skoler
- Nye Kleiverud skole er tatt i bruk
- Flerbrukshall ved Botne skole er tatt i bruk

Virkemidler for å nå mål:

Følgende satsningsområder prioriteres i skoleåret 2018 – 2019:

(Områdene oppdateres og videreføres gjennom planperioden)

1. Digitalisering som styrker elevene kompetanse og ruster dem til å møte fremtidens krav.
 - Dette er særskilt beskrevet i eget punkt.
2. Implementere språkplan for hele opplæringsløpet
 - Planen er et resultat av prosjektet «Sammen om språk» og gjøres gjeldende og forpliktende i hele opplæringsløpet i Holmestrand; barnehage til og med videregående skole. Også private barnehager og lokal friskole omfattes av planen.

Hensikten er å styrke språkopplæringen i alle sammenhenger og ikke minst bidra til et varig fokus på språkferdighetenes betydning på tvers av fag og emner.

3. Elevenes sosiale kompetanse
 - Det vil bli vurdert hvordan dette arbeidet skal videreføres som del av sammenslåingsprosessen med Sande. Alle skoler har opplegg som følges, men kun barneskolene i tidligere Holmestrand har et felles satsningsområde; SMART.
4. Kompetanseheving for personalet; Språkløyper/språkplan, digitalisering, dybdelæring og fagfornying
 - Ved tilførsel av statlige midler, og i samarbeid med USN, iverksettes lokal kompetanseheving for lærere høsten 2018. Kommunen har valgt digitalisering og dybdelæring som tema. Ordningen er etablert i samarbeid med Re, Tønsberg og Færder kommune. USN har fagansvaret og Learnlab er leid inn som gjennomførende kompetansemiljø.
 - Kompetanseheving ved systematisk bruk av språkløyper videreføres og er tett knyttet til språkplanen.
 - Dybdelæring er et sentralt begrep og innsatsområde knyttet til ny læreplan for skolene. Frem mot 2020 skal arbeidet med fagfornying forankres og gjennomføres på lokalt nivå. Bred involvering er grunntanken for denne endringsprosessen.
5. Overganger og helhetlig opplæringsløp
 - Holmestrand og Sande skal sammen med fylkeskommunen (videregående skoler) videreføre samarbeidet om et helhetlig opplæringsløp. Det vil være et særlig fokus på å sikre overganger
6. Samarbeide med Sandeskolene for å sikre en god sammenslåingsprosess
 - Det er utarbeidet en tjenesteanalyse som blir et verktøy for samordning og nivåregulering av økonomien for skoleområdet i Sande og Holmestrand.
 - Fra høsten 2018 innføres det felles ledermøter, og fra 1.1.2019 får oppvekstområdet felles administrativ ledelse.
 - Det etableres faggrupper som skal gjennomføre faglige vurderinger og tiltak.
 - Felles PP-tjeneste med Sande og samarbeid for å redusere spesialundervisningen vil være del av prosessen.
7. Ny ressursfordelingsmodell implementeres for grunnskolene i Sande og Holmestrand med virkning fra skoleåret 2019 – 2020.

Ressurskrevende brukere

Kommunen har ressurskrevende brukere som har utfordringer med å samhandle med andre og som har en atferd som hindrer egen og andres læring. Det er et stigende, om enn lite, antall elever hvor

kommunen i dag kjøper tjenester til i private, alternative opplæringsarenaer. I 2018 er det gjennomført et betydelig utredningsarbeid med tanke på å finne gode tiltak innen kommunen for denne elevgruppen.

Det er en klar målsetning at disse elevene så langt det er mulig skal kunne inkluderes i kommunens skoler. For å møte dette konkluderer utredningen med at holdningsarbeid, kompetanse, og derved også rekruttering må stå sentralt. Det samme gjelder en tett oppfølging med PP-tjenesten, samt gode veiledningsrutiner. I utredningen anbefales det at kommunen ikke etablerer en egen alternativ læringsarena. Unntaket er Hof skole som har et begrenset tilbud utenfor skolen, gjennomført av en av skolens ansatte. Det kan være aktuelt å inngå kortere deltidsavtaler med ulike instanser, men målsetningen er at ingen elever skal ha sitt permanente opplæringstilbud utenfor kommunens skoler. Dette gjelder imidlertid ikke elever med sammensatte lærevansker/multifunksjonshemmede elever som fortsatt vil få et tilbud i skoler utenfor kommunen.

Økonomi

I 2018 ble bemanningsnorm for grunnskolen innført. Den har ført til at kommunen har fått et tilskudd til å dekke underbemanning ved to av skolene. Slike tilskudd vil variere fra år til år og henger sammen med hvor mange elever og derved hvilke klassestørrelser det vil være på hovedtrinnene i hver enkelt skole.

Høsten 2018 er det gjennomført en omfattende tjenesteanalyse av grunnskolen i Sande og Holmestrand. Dette er gjort for å avdekke og forklare eventuelle forskjeller. Analysen skal danne grunnlag for en økonomisk nivåjustering med tanke på likeverdige driftsforutsetninger for ny kommune i 2018.

Analysen viser at Holmestrand kommune bruker 11 mill. kroner mer årlig innen grunnskoetilbudet. Dette forklares hovedsakelig med at det i Holmestrand er ansatt flere assistenter, gjennomsnittslønn i holmestrandskolene er høyere, at det i Holmestrand kjøpes flere plasser ved alternative læringsarenaer og at Sande driver SFO tilnærmet selvkost. For budsjettåret 2019 er det i Holmestrand kommune foreslått en reduksjon i bruk av assistenter og en reduksjon i kjøp av elevplasser ved alternative læringsarenaer. Dette er en strategi som vil bidra til at tjenestenivå innen grunnskole i Sande og Holmestrand kommuner vil harmoniseres kommende år. På den annen side kan disse kuttene ha konsekvenser for den enkelte elev, grupper av elever og ansatte i skolen. Dette er noe skoleeier vil følge nøye med på det kommende året.

Språk

Som språkkommune og gjennom prosjektet "Sammen om språk" er det utarbeidet en språkplan for hele opplæringsløpet; barnehage til og med videregående skole. Planen implementeres og tas i forpliktende bruk i planperioden. Hensikten er å styrke språklig læring på alle alderstrinn og i alle sammenhenger/fag.

Skolelokaler og uteområder

Etter vedtak om ny skolestruktur i 2011 er det gjennomført til dels betydelige oppgraderinger av lokaler og uteområder. I planperioden vil ny flerbrukshall ved Botne skole og ny, delvis to-parallell Kleiverud skole bli ferdigstilt. Dette vil gi et betydelig løft for undervisning og opplæring ved de to skolene.

Ny kommune

Etablering av ny kommune, og derved også en mer omfattende Holmestrandsskole vil stå sentralt i planperioden. Det er etablert felles lederfora, og i planperioden utvikles omforente satsningsområder. Fra 1.1.19 er oppvekstområdet i kommunene samlet under felles ledelse.

PPT

PPT skal ivareta både individrettede- og systemrettede oppgaver. PPT ønsker i planperioden å ha fokus på organisasjonsutvikling for særlig å styrke samarbeid og systemarbeid ute på virksomhetene. Videre

ønsker PPT økt kvalitet i det ordinære tilbudet i skoler og barnehager. PPT vil i tett samarbeid med skoler og barnehager jobbe systematisk med veiledning og kompetanseheving for bedre ordinært barnehagetilbud og bedre tilpasset opplæring.

Voksenopplæring

Holmestrand kommunale voksenopplæring ligger organisert under Gjøklep ungdomsskole. Tjenesten omfatter grunnskoleopplæring for voksne, spesialundervisning for voksne, og norskopplæring, hovedsakelig for flyktninger og innvandrere.

Tjenesten har løpende opptak og pr. 31.10.18 går det 60 elever på grunnskole- og norskopplæring. Holmestrand voksenopplæring har samarbeidsavtale for kjøp av undervisningstjenester innen grunnskole- og norskopplæring med Horten kommune og innen norskopplæring med Sande kommune. Avtalene gjelder frem til 31.7.2019, og deretter vil det bli forhandlet ny avtale med Sande kommune gjeldende fra 1.8-31.12.2019.

Frem mot kommunesammenslåingen planlegges det egen voksenopplæring i den nye kommunen fra 1.1.2020.

Spesialundervisningen gis i egen kommune grunnet viktigheten av nærhet til elevene. Pr. 31.10.18 har spesialundervisningen 10 elever, og elevtallet forventes å øke mot slutten av 2018. Undervisningen gis 1:1 grunnet elevenes behov. Spesialpedagogisk avdeling har 3 lærere i tilsammen 230 % stilling.

Kultur

Kulturpolitikens utgangspunkt

Kultur blir ofte sett som «limet i samfunnet». Kultur har mange muligheter for å binde mennesker sammen, forsterker tilhørighet til folk og steder og gir meningsfulle fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet. Dermed er kultur en viktig bidragsleverandør til psykisk og fysisk folkehelse. Kulturvirksomhet har også en dannelses- og siviliseringseffekt. Kulturtilbud gir familier mulighet til å oppleve ting sammen: å se forestillinger, å gå turer i marka, å lære mer om historien på museer osv. Et godt kulturtilbud gjør en kommune til et attraktivt sted å bo og kan dermed i stor grad bidra til by- og stedsutvikling.

Kulturlivet utgjør i tillegg en nødvendig infrastruktur for demokrati og ytringsfrihet. Å styrke mangfoldet i kulturlivet innebærer derfor en styrking av demokratiet. Kulturtilbudet har stor betydning for den enkelte som kilde til kunnskap og samfunnsforståelse. Gjennom å delta i kulturaktiviteter tilegner det enkelte individ seg en ytringskompetanse som gir grunnlag for deltakelse i samfunnslivet.

Virksomhetens viktigste områder

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken gir alle barn, uansett foreldres økonomi og interesse, mulighet til å oppleve profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet og å være skapende utøver selv. Erfaring viser at opplæring i kulturfag har ringvirkninger på resultatene i andre fag. Kulturkontoret samarbeider med skolene for å gi kunst og kultur økt fokus i en hektisk skolehverdag. DKS har to satsingsområder:

1. Egne skapende aktiviteter styrker barnas evne til å samarbeide, tenke nytt og å uttrykke seg kunstnerisk: livsviktige kvaliteter i en verden som endrer seg raskere enn noensinne.
2. Å oppleve profesjonelle produksjoner i form av teaterforestillinger, konserter, utstillinger, film og sette disse opplevelsene i en kontekst, styrker barnas refleksjonsevne og samfunnsforståelse. De gir erfaringer som berører både hodet og hjertet.

Kulturarv

Vestfoldmuseene ved Nord-Jarlsbergmuseene drifter Aluminiummuseet. Museet har de siste årene blitt en viktig kulturell aktør og møteplass, ikke bare for innbyggerne i Holmestrand, men også for hele fylket, med en rekke aktiviteter og arrangementer. Museet samarbeider godt med kommunens administrasjon og har en rekke tilbud av høy kvalitet, både når det gjelder innhold og formidling. Elevene i 7., 8. og 9. trinn får en innføring i historien av Jernverket på Eidsfoss, tekstilindustri på Berger og aluminiumindustri i Holmestrand.

Prosjekt Eidsfoss Utvikling ble igangsatt medio 2016 og vil vare i 3 år. Prosjektet finansieres av staten (via Vestfoldmuseene) og kommunen. Det har blitt opprettet en styringsgruppe for prosjektet som består av representanter fra kommunen, Vestfoldmuseene, Vestfold Fylkeskommune og de lokale stiftelsene. En prosjektleder er ansatt for 3 år, til og med august 2019. Koordinering av aktiviteter, markedsføring, informasjon og formidling har vært viktigst i den første perioden, i tillegg til arbeidet med langsiktige tiltak angående skjøtsel og reiseliv.

Samarbeid med lokale organisasjoner

Kulturkontoret støtter det frivillige kultur- og idrettslivet gjennom tilskudd, veiledning, koordinering og informasjon. Når det er naturlig samarbeider kulturkontoret med lokale organisasjoner om arrangementer. Gjennom kulturrådet og idrettsrådet, samt friluftslivorganisasjoner, har kulturkontoret tett og regelmessig kontakt med frivillige lag og foreninger.

Kulturkontoret samarbeider med idrettsforeningene om tilrettelegging for økt fysisk aktivitet og gode idretts- og friluftslivarenaer.

Kulturkontoret samarbeider med Vestfoldmuseene og frivillige lokale organisasjoner om bevaring og formidling av Holmestrands historie.

Den kulturelle spaserstokken

Den kulturelle spaserstokken arrangerer profesjonelle kunst- og kulturtilbud for eldre. I 2018 startet samarbeid med Sande, og det satses på et fellesprogram fra og med 2019. Programmet innebærer konserter på institusjonene, tilrettelagte turer til kulturhus og prosjekter for de svakeste eldre.

Prosjektet «omsorgssang» har vært et tilbud innenfor den kulturelle spaserstokken i 4 år. Antall ansatte med kursbevis i omsorgssang bør utvides hvert år. Kartlegging av musikkpreferanser inn i dokumentasjonssystemet er målet: spesielt på skjermet enhet er det viktig å få kartlagt favorittmusikk til beboerne og bruke musikken aktiv i pleiesituasjoner. Omsorgssang gir økt trivsel hos både ansatte og de som mottar omsorgstjenester, omsorgssang kan gi reduksjon av medisinbruk og føre til mindre sykefravær hos de ansatte.

Prosjektet Samspill, helse og livsglede, hvor barnehagebarn besøker eldre og har felles kulturopplevelser, ble startet opp i 2018 og videreføres i 2019.

Holmestrand og Sande kulturskole

Fra 1.august 2018 har Holmestrand vært vertskommune for den nye kulturskolen for Holmestrand og Sande. Kulturskolen har et bredt faglig tilbud innenfor kunsthagene drama/teater, visuell kunst og musikk. Når det gjelder musikk, tilbys undervisning på mange instrumenter og med en bredde i genre. Kulturskolen tilbyr desentralisert undervisning i Hof, Holmestrand og Sande. Per i dag er kulturskolelærernes fysiske arbeidsforhold på Gjøklep en utfordring ved at undervisningsrommene er lite egnet til formålet. På sikt bør det bli en bedre løsning på dette der det etterstrebes å tilby undervisningen i egnede lokaler plassert sentrumsnært i Holmestrand.

Holmestrandbibliotekene

Holmestrand bibliotek

Det nye biblioteket i Holmestrand er godt etablert som en attraktiv møteplass. Det er videre stor og økende bruk av lokalene til møte og arrangementsvirksomhet, både for kommunens virksomheter, lag og foreninger, næringsliv og privatpersoner.

Nye Holmestrand bibliotek opplever stor pågang. Besøket er nær tredoblet, og det er behov for å styrke bemanningen både til publikumsbetjening og til den økte aktiviteten som følger med nye lokaler.

Hof bibliotek (og innbyggerservice)

I februar 2018 ble Hof bibliotek slått sammen med innbyggerservice i tidligere Hof kommune. Det ble etablert løsninger for selvbetjent utlån og åpningstidene ble betraktelig utvidet og samkjørt med innbyggerservice som har åpent fra kl. 9-15 hver dag. Antall timer biblioteket er betjent med bibliotekansatte er som før.

Hof fengselsbibliotek

I Statsbudsjettet for 2019 er Nordre Vestfold fengsel Hof avdeling foreslått nedlagt. Holmestrand kommune drifter fengselsbibliotek med midler fra staten tilsvarende 75% stilling.

En eventuell nedleggelse av Hof fengselsbibliotek vil gi en reduksjon i bibliotekarkompetansen i kommunen som helhet, og en del av mangfoldet går tapt.

Kulturarenaer

Biorama som kulturhus trenger et mangfoldig tilbud bestående av amatørkultur, aktiviteter og profesjonelle produksjoner. Etter omfattende oppgradering er Biorama nå en flott kulturscene i byen.

Kulturkontoret samarbeider med menighetene, Nord-Jarlsbergmuseene, Eidsfoss og frivillige organisasjoner om arrangementene i kommunen. Målet er spredning av tilbud og mangfold i sjangrer.

Medvirkning av ungdommer

Medvirkning av ungdommer i lokale prosesser som angår aldersgruppen ivaretas av Ungdomsrådet, som består av ungdommer i alderen 13 – 18 år fra Hof og Holmestrand. Ungdomsrådet er involvert i blant annet etablering av en ungdomsklubb i Holmestrand sentrum og utforming av flerbruksbygget i Hof. I tillegg bidrar ungdomsrådet til aktiviteter som nattvolleyball, LAN m.m.

Kulturopplevelser i Nye Holmestrand

I en sammenslått kommune vil kultur være viktig for å binde innbyggerne sammen. Vesentlig for en vellykket sammenslåing av kommunene vil bl.a. være:

- Å ha fellesaktiviteter og opplevelser for alle i alle aldersgrupper
- Å ta vare på og skape gode møteplasser
- Å involvere innbyggerne i alle aldre og gi dem muligheter til samarbeid

Virksomhet kultur vil være en pådriver i denne prosessen, i samarbeid med bl.a. frivillige og profesjonelle organisasjoner i kommunen.

Samfunnet har aldri endret seg så raskt som nå. Samtidig er det et større behov for å holde fast i tradisjoner eller etablere nye tradisjoner. Generelt sett er det et større behov for korte prosjekter, ulike verksteder, nye samarbeidsformer på tvers av tradisjonelle organisasjonsformer. Virksomhet kultur vil ha

stort fokus på tilrettelegging av akkurat slike aktiviteter. Mye av dette kan gjøres innenfor dagens budsjett, men utfordringen ligger i personalets omfang.

Kostra-analyse

	Holmestrand 2016	Holmestrand 2017	Sande (Vestf.)	Hof	Kostragruppe 07	Kostragruppe 10	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	1 025	1 657	1 580	2 388	1 649	1 756	2 122
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager(B) *) **)	139 837	138 795	122 543	177 117	140 564	147 288	142 528
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B) *) **)	13 701	14 205	12 767	12 762	13 022	14 350	12 780

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Holmestrand sine utgifter til kultursektoren økte fra 2016 til 2017, blant annet grunnet nytt bibliotek og ligger noe høyere enn Sande, men vesentlig lavere enn Hof.

Nøkkeltallet på barnehage viser alle barnehageutgifter i kommunen, både kommunalt og privat, delt på målgruppen, dvs. innbyggere 1-5 år, uavhengig om de har plass i Holmestrand eller i andre kommuner. Forskjeller her kan skyldes ulik barnehagedekning. Holmestrand ligger under Kostragruppene men over Sande som ligger veldig lavt. Hof ligger høyt grunnet små barnehager som medfører høy tilskuddssats til private barnehager.

Nøkkeltallet innenfor grunnskolesektoren (skole, SFO, lokaler og skyss) per innbygger er justert for utgiftsbehov og privatskoleelever. Forskjell i ressursbruk mellom Holmestrand og Sande var 11 mill. kroner i 2017 og dette skyldes blant annet eldre lærere i Holmestrand med høyere lønn, samt flere årsverk til assistenter i Holmestrand som styrking i klassene. Forøvrig vises det til egen tjenesteanalyse.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Sum Driftsutgifter	311 875	321 107	315 944	315 944	316 944
Sum Driftsinntekter	-52 418	-48 935	-49 351	-49 935	-49 935
Sum	259 457	272 171	266 592	266 008	267 008

Fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Barnehager felles	58 421	62 923	63 923	63 923	64 923
Hof barnehage	7 694	6 973	6 973	6 973	6 973
Eidsfoss barnehage	3 340	3 116	3 116	3 116	3 116
Gausetangen barnehage	6 458	7 780	7 780	7 780	7 780
Gullhaug barnehage	6 973	7 009	7 009	7 009	7 009
Kleiverud barnehage	10 108	10 071	10 071	10 071	10 071

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Knutseskogen barnehage	7 553	8 166	8 166	8 166	8 166
Skole felles	8 373	11 192	7 229	6 645	6 645
Hof skole	34 379	34 957	34 119	34 119	34 089
Botne skole	21 334	21 461	20 576	20 576	20 576
Ekeberg skole	22 825	23 166	22 640	22 640	22 640
Kleiverud skole	14 217	14 574	14 377	14 377	14 377
Gjøklep ungdomsskole	33 108	34 149	33 979	33 979	34 009
PP tjenester	4 586	5 853	5 853	5 853	5 853
Voksenopplæring	3 971	4 110	4 110	4 110	4 110
Kultur	16 117	16 670	16 670	16 670	16 670
Sum	259 457	272 171	266 592	266 008	267 008

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Opprinnelig budsjett	263 620	263 620	263 620	263 620
Tekniske justeringer				
Deflator kjøp av tjenester	1 444	1 444	1 444	1 444
Nullstille bundne fond øk.plan 2018	130	130	130	130
Sum Tekniske justeringer	1 574	1 574	1 574	1 574
Budsjettendringer inneværende år				
Lønnsoppgjør kap 4 2018	3 069	3 069	3 069	3 069
Fordelt innsparing flatt kutt 2,5 mill.	-879	-879	-879	-879
Lokalt lønnsoppgjør 2018 - kap 3 og 5	562	562	562	562
Økt refusjon vertskommune lønnsoppgjør	-42	-42	-42	-42
Andre tiltak	3 355	3 355	3 355	3 355
Sum Budsjettendringer inneværende år	6 065	6 065	6 065	6 065
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Kommunestyrets vedtak drift	-300	-300	-300	-300
Økt bokbudsjett biblioteket	50	50	50	50
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-250	-250	-250	-250
Konsekvensjusteringer	7 389	7 389	7 389	7 389
Konsekvensjustert ramme	271 009	271 009	271 009	271 009
Tiltak som følge av befolkningsendring				
Økt antall barnehageplasser i kommunale barnehager	1 400	1 400	1 400	1 400
Demografi barnehage	0	1 000	1 000	2 000
Sum Tiltak som følge av befolkningsendring	1 400	2 400	2 400	3 400
Innsparingstiltak				
Kutt lærerstillinger 130% Hof skole	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Redusere omfang kjøp av alternative opplæringsarenaer	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
SFO til selvkost	0	-416	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-2 000	-3 416	-4 000	-4 000
Innsparingstiltak kommunereform				
Uttak synergier sammenslåing Hof/Holmestrand	-2 610	-2 610	-2 610	-2 610
Redusert assistentbruk Botne skole	-631	-1 516	-1 516	-1 516
Redusert assistentbruk Hof skole	-541	-1 299	-1 299	-1 299
Redusert assistentbruk Ekeberg skole	-375	-901	-901	-901
Redusert assistentbruk Kleiverud skole	-141	-338	-338	-338
Innsparing kultur og oppvekst	0	-547	-547	-547
Sum Innsparingstiltak kommunereform	-4 298	-7 211	-7 211	-7 211
Nye tiltak				
Tilpasning dagens tj.prod. Gausetangen bhg	1 400	1 400	1 400	1 400
Tilpasning dagens tj.prod PPT	1 060	1 060	1 060	1 060
Reduserte inntekter fra andre kommuner Hof skole	1 000	1 000	1 000	1 000
Ungdomsklubb i Backergården - sak 054/17	400	400	400	400
Kulturskole: lik spilletimelengde og elevkontingent i Holmestrand og Sande	-50	-50	-50	-50
Sum Nye tiltak	3 810	3 810	3 810	3 810
Nye tiltak og realendringer	-1 088	-4 417	-5 001	-4 001

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Budsjettendringer				
Andre tiltak	250	0	0	0
Sum Budsjettendringer	250	0	0	0
Budsjettendringer	250	0	0	0
Politiske tiltak				
Assistent skole	1 700	0	0	0
Frivillige lag og organisasjoner	100	0	0	0
Museer o.l.	200	0	0	0
Sum Politiske tiltak	2 000	0	0	0
Politiske tiltak	2 000	0	0	0
Ramme 2019-2022	272 171	266 592	266 008	267 008

Det er lagt inn demografivekst i perioden som følge av forventet økt behov av barnehageplasser. Innsparingstiltakene i økonomiplanperioden fra 2019 gjelder i hovedsak tre forhold:

- Omfang kjøp alternative opplæringsarenaer
- Reduksjon lærerstillinger Hof skole
- Assistentbruk i barneskolene

Videre er det lagt inne en rammereduksjon fra 2020 knyttet til SFO til selvkost. Uttak synergier sammenslåing Hof/Holmestrand må konkretiseres nærmere i 2019.

Nye tiltak fra 2019 gjelder i hovedsak økninger for å dekke kjente merutgifter fra 2018.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	Utgift 2019	Utgift 2020	Utgift 2021	Utgift 2022	Utgift 2019-22	
Oppvekst og kultur								
Barnehage Gullhaug	2021	60 000	0	2 500	10 000	47 500	60 000	
Digitale tavler	2019	1 000	500	0	0	0	500	
Flerbrukshall Botne	2021	60 000	25 000	25 000	0	0	50 000	
Gausevangen barnehage	2021	10 750	10 750	0	0	0	10 750	
Hvitstein stadion oppgradering	2023	29 000	21 000	0	0	0	21 000	
Inventar skoler	2027	1 200	300	300	300	0	900	
Inngangsparti m.m. Biorama	2019	700	350	0	0	0	350	
Lekeapparater barnehagene	2022	1 200	300	300	300	300	1 200	
Ny Kleiverud skole	2022	100 200	50 000	50 000	0	0	100 000	
Ungdomsklubb Backergården BS	2019	300	300	0	0	0	300	
Sum Oppvekst og kultur		271 350	108 500	78 100	10 600	47 800	245 000	
Sum investeringsprosjekter		271 350	108 500	78 100	10 600	47 800	245 000	

Helse og velferd

Beskrivelse av programområdet

Programområdet består av følgende virksomheter:

- Barn, unge og familie
- NAV Holmestrand og Sande
- Holmestrand bo- og behandlingssenter
- Hof bo- og behandlingssenter
- Hjemmebaserte tjenester
- Voksenhabilitering
- Folkehelse, forebygging og frivillighet
- Psykisk helse og avhengighet
- Tjenestekontor Holmestrand og Sande.

Utfordringer og strategi

Programområdet Helse og velferd gjennomgår store organisatoriske endringer som følge av kommunereformarbeidet. Dette bringer med seg økonomiske innsparingskrav i virksomhetene. Tjenesteanalyser utført i 2018 viser ulikheter i ressursbruk mellom kommunene Holmestrand og Sande. For å jevne ut ulikhetene må det også som følge av disse iverksettes innsparingstiltak både på kort og lang sikt. Analysene er basert på KOSTRA data fra 2014 til 2017 (Hof, Holmestrand og Sande) og øvrige detaljkartlegginger av tjenestenivå og ressursbruk i Holmestrand og Sande gjennomført i 2017.

Tjenester til barn, unge og familier er styrket de siste årene. Til tross for økt kapasitet er presset på helse- og barneverntjenester stort. Barn og unge med sammensatte og komplekse utfordringer krever økt kompetanse og spesialisert oppfølging over tid. Mye av styrkingen til tjenester for barn og unge kommer som følge av statlige tilskuddsmidler til midlertidige stillinger. Det observeres utfordringer både med rekruttering til slike stillinger og med å implementere villet tjenesteutvikling i ordinær drift.

Samhandlingsreformen gir kommunen utfordringer med at antall pasienter i tjenesteforløp mellom kommune og spesialisthelsetjenesten er økende. Det arbeides kontinuerlig for at pasienter og brukere til enhver tid skal oppleve et sikkert, trygt, likeverdig og koordinert pasientforløp. Kommunen opplever imidlertid at dagens situasjon knyttet til pasienter med rus og psykiske lidelser gir kapasitetsutfordringer. Spesielt gjelder dette muligheten til å gi alle individuell oppfølging. Når Spesialisthelsetjenestens tilbud reduseres kontinuerlig fører det til at kommunen må ta imot flere med alvorlige lidelser. Kommunene forventes generelt å ha kapasitet til å følge opp stadig flere mennesker med ROP-lidelser (psykisk lidelse og rusproblematikk), angst og depresjon.

Virksomhetene i Helse og velferd opplever alle en økt utfordring med utfordrende og utagerende atferd hos ulike pasientgrupper. Utfordringene krever nytenkning og investeringer både knyttet til kompetanse og omgivelser.

Satsingsområder

Programområdet har felles satsingsområder nedtegnet i *Prosjektplan for folkehelse* frem mot 2022 og i handlingsplanene Helse, sosial- og omsorgsplan 2015-2018, Boligsosial handlingsplan 2015-2018, Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016-2020, Strategisk overordnet kompetanseplan, Smittevernplan og Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering 2018-2020 med plan for innføring av velferdsteknologi 2018-2020. I tillegg vil arbeidet med reformen «Leve hele livet» starte opp i 2019.

Helsefremming og mestring

Holmestrand kommune skal tilrettelegge tjenestetilbudet slik at helse fremmes og sykdomsutvikling hindres eller utsettes. En helsefremmende satsning omfatter å gi informasjon, råd, veiledning og bistand til innbyggerne og iverksette velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre, funksjonshemmede og andre.

Gode tjenester starter alltid med spørsmålet: Hva er viktig for deg? Kommunen vil vektlegge innbyggernes og brukernes valgfrihet og legge til rette for medansvar, samskaping og deltakelse. Kommunen skal fortsette å øke fokuset på forebyggende arbeid og samarbeid med frivillige organisasjoner. Det blir særdeles viktig å legge til rette for muligheter til å skape aktivitet og deltakelse i sosialt fellesskap for å forebygge ensomhet, passivitet og sosial tilbaketrekning.

Omsorgsvirksomhetene har tatt i bruk «IKOS elektronisk tavle». Systemet sikrer kommunen kvalitet og styring, og sikrer brukerne medvirkning og koordinering av tjenester. Økt og forbedret bruk av velferdsteknologi er også et viktig virkemiddel for å nå målene om brukermedvirkning og selvstendighet.

Forebygging og tidlig innsats

Holmestrand kommune satser betydelige ressurser på å sikre kvalitet på tjenester til barn, unge og deres familier. Tjenestene er aktive i å søke prosjektmidler og statlige tilskudd som er relevante for planlagte aktiviteter. Det er særlig behov for å drive ulike gruppetilbud; for barn med to hjem, «Psykologisk førstehjelp» på ulike alderstrinn, for barn av psykisk syke foreldre, knyttet til psykisk helse blant ungdom og samtalegrupper for foreldre. Holmestrand og Sande kommuner har inngått samarbeid om felles psykolog knyttet til barn- og ungefeltet.

Tjenestekontorets fokus og vurderinger er av stor betydning for at Helse og velferd skal klare å levere tjenester innenfor gitte rammer. I arbeidet med å harmonisere tjenestenivået i ny kommune, følger Tjenestekontoret overordnede føringer med fokus på forebygging, tidlig innsats, frivillighet, samt at flest mulig av innbyggerne skal tilbys hjelp i eget hjem, gjerne med installering av velferdsteknologiske løsninger.

Som del av «Opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering» skal kommunen styrke den tidlige innsatsen rundt barn og unge og rundt eldre. Kommunen har lenge hatt fokus på tidlig helhetlig innsats, og mål om tverrfaglig samhandling over virksomhet- og tjenestegrenser:

- SamBUH-metoden er beregnet på alle som arbeider med barn, unge og deres familier i Holmestrand kommune.
- Forebyggende hjemmebesøk for råd og veiledning til eldre som har begrensede tjenester fra kommunen. Formålet med forebyggende hjemmebesøk vil være å hente frem den enkeltes ressurser, bidra til å tilrettelegge omgivelsene, og å styrke den enkeltes muligheter til å holde seg frisk og aktiv lengst mulig.

Kvalitetsreformen «Leve hele livet» fra 2019 skal forbedre det aller viktigste i eldreomsorgen: Mat, helsehjelp, aktivitet og fellesskap. «Leve hele livet» skal sikre sammenheng i tjenestene og bidra til at Norge blir et aldersvennlig samfunn. Som en del av satsningen på tidlig innsats og forebygging skal det satses på:

- «Sterk og stødig»; treningsgrupper med frivillige instruktører gjennom det nasjonale sertifiseringsprosjektet
- Balanse – og styrketreningsgrupper med variert funksjonsnivå, for å sikre at innbyggere med ulike behov får målrettet treningstilbud i gruppe.
- Fallforebyggende arbeid med standardisert kartlegging av redusert funksjon hos bruker.
- Registrering av antall brudd i institusjon og i hjemmet for å måle og kvalitetssikre at tiltakene som settes inn gir ønsket effekt.

Forebyggende hjemmebesøk, fallforebyggende treningstilbud og velferdsteknologi er på sikt svært kostnadseffektive tiltak for kommunen, og er samtidig gode tilbud for innbyggeren.

Hjemmetjenestefokus

Statlige styringsdokumenter og reformen «Leve hele livet» gir kommunene føringer om å arbeide mer rehabiliterende, og yte helse og omsorgstjenester på en slik måte at det bidrar til «at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre». Innbyggerne skal være trygge på å få hjelp når de trenger det. Dette krever et godt samspill mellom Tjenestekontoret og de utøvende tjenestene. Tillitsmodellen vil være et bidrag til dette.

Hverdagsrehabilitering kan bidra til økt livskvalitet og bedre funksjonsevne hos brukerne. Holmestrand kommune vil intensivere fokuset på hverdagsrehabilitering som et tenkesett for alle tjenesteyterne og fortsette hjemmetjenestefokuset slik at alle som ønsker det kan bo hjemme så lenge som mulig. Et annet viktig ledd i å muliggjøre at eldre brukere kan bo hjemme, er dagtilbudene. En bedre integrering mellom dagtilbud og hjemmebasert omsorg, og en organisering slik at det også kan tas imot flere demente brukere, vil trolig bli avgjørende for å mestre utfordringene med et økende antall demente i fremtiden.

Boliger og lokaler

Holmestrand kommune har for få bemannede omsorgsboliger til målgruppen ROP-pasienter (samtidig rus- og psykiatrilidelser) og til målgruppen unge med nedsatt funksjonsevne. Videre sees behovet for omsorgsboliger til eldre med tilrettelagt struktur for trening og aktiviteter i nærheten og/eller skyssmuligheter til ulike tilbud.

Det er et generelt behov for egnede treningslokaler for gruppetilbudene som etableres som frisklivstiltak. Lokalet bør være i nærhet til offentlig kommunikasjon.

Kompetanse og utvikling

I årene fremover vil det bli betraktelig mindre tilgang på helsepersonell. Dette vil medføre en betydelig større belastning på kommunens pleie- og omsorgstjeneste enn det som har vært tilfellet til nå. Utfordringene må imøtekommes med faglig omlegging og fornying av dagens tjenestetilbud. Fokus på pasientens egne ressurser og forebyggende arbeid må økes, det blir viktigere nå enn tidligere å holde folk friske så lenge som mulig.

Kravene til kvalitetsmessig gode tjenester tilsier rekruttering av personell med relevant fagkunnskap

samtidig som ansatte gis mulighet for systematisk faglig utvikling og kompetanse. Det vil bli lagt vekt på å øke antall ansatte med relevant formell fagkompetanse. Det arbeides med å fremme heltidskultur, sikre rett kompetanse og kvalitetsmessige gode tjenester. Generelt vil kommunen fremover også måtte utvikle mer fleksible tjenester der det blir behov for medarbeidere med kompetanse innen blant annet koordinering og mestring av utfordrende og utagerende atferd hos ulike pasientgrupper.

Samlokalisering av interkommunal barneverntjeneste åpner for nytenkning og utvikling av tjenestetilbudet. Ikke minst vil brukermedvirkning og digitale løsninger få økt fokus. Videre vil harmonisering og utvikling av tiltak innen områdene barn/unge, friskliv, habilitering og rehabilitering blir viktig arbeid for tjenestene. Felles prioriteringsverktøy skal utvikles sammen med selvstendig næringsdrivende fysioterapeuter. Prioriteringsverktøyet skal sikre at tjenestene gis til pasienter som trenger tjenesten og til rett tid.

Holmestrand kommune har mange lærlingplasser, og har gode veiledere som bidrar til at denne kompetansen og ressursene utnyttes på en god måte. Kommunen er fortsatt med i «Menn i helse» som er et prosjekt for menn mellom 25-55 år som tilbys et komprimert utdanningsløp frem til fagbrev som helsefagarbeider.

Fengselshelsetjenesten

Helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel skal være likeverdig med helse- og omsorgstjenesten for den øvrige befolkningen. Holmestrand kommune skal videreføre fokus på forebygging, håndtering og oppfølging av tjenestemottakere og arbeidstakere som er tilknyttet tjenesten, spesielt i forhold til vold, og trussel-problematikk.

Sosiale tjenester

NAV-kontoret er nå samlokalisert i Holmestrand, og organisert i fire avdelinger med felles føringer og mål.

Talenthuset i NAV arbeider tett med ungdommene for at de skal komme i jobb eller fullføre utdanning. Det er en ambisjon i årene fremover å videreføre ungdommenes arbeid med podcasten «Unge søkende» som ble lansert 1. oktober 2018. Her gis unge arbeidssøkende konkrete tips om hvordan søke jobb og hvordan de skal forholde seg til NAV.

Holmestrand kommune bosetter flyktninger, og er ansvarlige for enslige mindreårige flyktninger ut 2021. Integrering- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) signaliserer at det i 2018 ikke vil være behov for å bosette flyktninger i samme omfang som tidligere. Tiltak til enslige mindreårige flyktninger fases ut de neste årene, bofellesskapet avvikles 31.12.2018 og oppfølging via hybeltjenesten avsluttes innen 31.12.2021.

Rullering av handlingsplaner

I årene fremover vil Holmestrand kommune arbeide med rullering av handlingsplaner på området helse og velferd. Arbeid med rullering vil omfatte følgende planer: Helse-, sosial- og omsorgsplan 2015-2018, Boligsosial handlingsplan 2015-2018 og Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016-2020. I 2019 vil kommunereformarbeid og kartlegging inn mot reformen «Leve hele livet» ha stort fokus.

Kostra-analyse

Holmestrand 2016	Holmestrand 2017	Sande (Vestf.)	Hof	Kostragruppe 07	Kostragruppe 10	Kostragruppe 13
---------------------	---------------------	-------------------	-----	--------------------	--------------------	--------------------

	Holmestrand 2016	Holmestrand 2017	Sande (Vestf.)	Hof	Kostragruppe 07	Kostragruppe 10	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnevern (B) *) **)	1 128	1 773	2 422	2 493	1 704	2 018	1 477
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelsetjeneste (B) *) **)	2 100	2 293	2 270	2 102	2 403	2 355	2 451
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	15 624	16 769	18 157	18 371	16 332	16 573	17 153
Netto driftsutgifter til aktivisering/støttetjenester per innbygger 18 år og over (f234) (B) *)	1 450	1 329	1 827	167	1 067	1 164	1 161
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år(B) *) **)	4 926	5 493	5 453	3 061	5 222	5 436	5 820
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	268 023	245 722	220 103	233 672	243 800	278 373	256 295
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 170 883	1 289 885	1 294 053	1 566 609	1 134 387	1 120 238	1 184 177

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Nøkkeltallet netto driftsutgifter per innbygger til barnevernet, justert for utgiftsbehov og IMDI-tilskudd for enslige mindreårige flyktninger, viser et lavere nivå i Holmestrand enn i Sande og Hof, og omtrent likt nivå som egen kostragruppe. Økningen fra 2016 til 2017 skyldes flere plasseringer utenfor hjemmet, men også feilføringer tidligere år. Det ser ut til å være dyrere tiltak per barn i Sande. Forøvrig vises det til egen tjenesteanalyse.

På nøkkeltallet netto driftsutgifter til kommunehelsetjeneste i kroner per innbygger, som dekker forebyggende arbeid, skole-, helsestasjon og legetjenester, ligger de tre kommunene nesten likt, men lavere enn sine respektive kostragupper.

Samlet innenfor pleie og omsorg ligger Holmestrand lavere enn Sande og Hof og noe over kostragruppe 7 og 10. Denne indikatoren viser alle utgifter innenfor sektoren pleie og omsorg (pleie i institusjon, aktivisering, pleie i hjemmet, tilbud Ø-hjelp) delt på alle innbyggerne i kommunen etter at det er justert for utgiftsbehov og vertskommunetilskudd. Hovedårsaken til høyere ressursbruk i Sande i forhold til Holmestrand ser ut til å være ressursavdelingen ved sykehjemmet, privat BPA og omfanget som gis av tjenester. Forøvrig vises det til egen tjenesteanalyse.

Holmestrand har høyere utgifter til aktivisering/støttetjenester enn kostragruppene, men lavere enn Sande. Årsaken til at Hof ligger svært lavt er feilføringer i regnskapet for 2017.

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger viser at Holmestrand og Sande ligger omtrent likt, men over Hof. Det var en høyere andel av befolkningen i Holmestrand som var mottakere av sosialhjelp i 2017 (5,1 pst i Holmestrand og 4,1 pst i Sande).

Korrigerte brutto driftsutgifter per hjemmetjenestemottaker viser utgifter til pleie i hjemmet delt på alle mottakere (utviklingshemmede, psykisk helse, hjemmesykepleie inkludert omsorgsboliger, BPA, omsorgslønn og praktisk bistand). Sammenlignet med Sande bruker Holmestrand mindre. Noe av årsaken til dette er at Holmestrand har mange/flere heldøgns bemannede omsorgsboliger for eldre, utviklingshemmede og innen psykisk helse og rus sammenlignet med Sande.

Det siste nøkkeltallet i tabellen viser utgifter til institusjon delt på alle institusjonsplasser i kommunen, både sykehjemsplasser og avlastning/barneboligplasser. Det er gjennom arbeidet med tjenesteanalysen kartlagt feilføringer i alle tre kommuner. Etter at det korrigeres for dette ligger Sande med høyere ressursbruk grunnet egen ressursavdeling og høyere nattbemanning. Nattbemanningen er økt i Holmestrand i 2018. Etter at det korrigeres for feilføringer i Hof ligger kostnad per plass fortsatt høyt. Dette skyldes i hovedsak størrelsen på sykehjemmet/små avdelinger.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Sum Driftsutgifter	434 068	468 456	467 776	471 236	469 816
Sum Driftsinntekter	-101 898	-123 180	-120 650	-120 680	-120 700
Sum	332 170	345 276	347 126	350 556	349 116

Fordeling på virksomhet⁴

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Helse og velferd felles ⁵	5 295	6 026	12 126	15 126	17 126
Barn, unge og familie	47 487	45 540	45 780	45 570	43 780
NAV Holmestrand og Sande	41 124	38 835	38 835	38 835	38 835
Holmestrand bo- og behandlingssenter	40 765	47 944	47 794	47 794	47 794
Hof bo- og behandlingssenter	27 665	23 958	24 558	24 558	24 558
Hjemmebaserte tjenester	73 838	68 001	65 351	65 951	65 351
Voksenhabilitering	59 478	66 179	66 259	66 259	66 259
Folkehelse, forebygging og frivillighet	22 976	30 311	30 581	30 721	30 671
Psykisk helse og avhengighet	10 826	15 371	12 971	12 871	11 871
Tjenestekontoret	2 715	3 111	2 871	2 871	2 871
Sum	332 170	345 276	347 126	350 556	349 116

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Opprinnelig budsjett	337 011	337 011	337 011	337 011
Tekniske justeringer				
Deflator kjøp av tjenester	1 463	1 463	1 463	1 463
Sum Tekniske justeringer	1 463	1 463	1 463	1 463
Budsjettendringer inneværende år				
Lønnsoppgjør kap 4 2018	3 307	3 307	3 307	3 307
Økt ramme barnevern	2 000	2 000	2 000	2 000
Budsjetttrydding helse og velferd 1. juni ⁶	1 891	1 891	1 891	1 891

⁴ På grunn av omfattende omorganiseringer innenfor Helse og velferd, med påfølgende oppryddinger, som har pågått gjennom hele 2018, er det store endringer mellom opprinnelig budsjett 2018 og budsjett 2019 på noen av virksomhetene. Dette er ikke reelle endringer i tjenestetilbudet, men tilpassing til ny organisering.

⁵ Kommunestyrets samlede endringer ble blant annet finansiert med 1,1 mill. kroner som følge av at grensen for innslagspunktet for ressurskrevende tjenester likevel ikke ble økt utover pris- og lønnsvekst. Dette vil fordeles på flere virksomheter, men er i denne tabellen i sin helhet lagt inn på Helse og velferd felles.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Fordelt innsparing flatt kutt 2,5 mill.	-1 228	-1 228	-1 228	-1 228
Fordelte innsparinger april 2018	-995	-995	-995	-995
Lokalt lønnsoppgjør 2018 - kap 3 og 5	798	798	798	798
Andre tiltak	-239	-239	-239	-239
Sum Budsjettendringer inneværende år	5 534	5 534	5 534	5 534
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Hverdagsrehabilitering	200	400	600	600
Lærling kokk - kjøkken	0	-150	-150	-150
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	200	250	450	450
Konsekvensjusteringer	7 197	7 247	7 447	7 447
Konsekvensjustert ramme	344 208	344 258	344 458	344 458
Tiltak som følge av befolkningsendring				
Demografi helse	0	5 000	8 000	10 000
Sum Tiltak som følge av befolkningsendring	0	5 000	8 000	10 000
Innsparingstiltak				
Salg av plasser Hof bo- og behandlingssenter	-1 800	0	0	0
Reduksjon sosialhjelp	-500	-500	-500	-500
Omdisponering av lønnsmidler psykisk helse og avhengighet	-450	-450	-450	-450
Økte inntekter Hof bo- og behandlingssenter	-280	-280	-280	-280
Nedleggelse av EM-bosetting - bofellesskap og hybeltjeneste	0	0	-210	-2 000
Sum Innsparingstiltak	-3 030	-1 230	-1 440	-3 230
Innsparingstiltak kommunereform				
Uttak synergier sammenslåing Hof/Holmestrand	-2 802	-2 802	-2 802	-2 802
Hjemmebaserte tjenester - Spider og samlokalisering	-750	-1 500	-1 500	-1 500
Hjemmebaserte tjenester - Samlokalisering av Praktisk bistand	-300	-300	300	-300
Reduksjon stilling tjenestekontor (60 %)	-240	-480	-480	-480
Reduksjon 1 årsverk NAV kommunal andel	-210	-210	-210	-210
Heldøgns botilbud til personer med alvorlig rusproblematikk	0	-2 500	-3 000	-4 000
Hjemmebaserte tjenester - Samlokalisering av natt tjenesten	0	-1 900	-1 900	-1 900
Slå sammen avdelinger Hof bo- og behandlingssenter	0	-1 200	-1 200	-1 200
Sum Innsparingstiltak kommunereform	-4 302	-10 892	-10 792	-12 392
Nye tiltak				
Tilpasning dagens tjenesteproduksjon legetjenester	3 000	3 000	3 000	3 000
Tilpasning dagens tjenesteproduksjon: Stillinger Holmestrand bo og behandlingssenter	2 100	2 100	2 100	2 100
Tilpasning dagens tjenesteproduksjon: 4.nattevakt	1 900	1 900	1 900	1 900
Tilpasning dagens tjenesteproduksjon Springvannsløkken	1 350	1 350	1 350	1 350
Svingen aktivitetssenter, økning av plasser og transport	770	1 050	1 050	1 050
Inntekt ressurskrevende tjenester	-550	-550	-550	-550
Statlige lovkrav spesialistutdanning turnus og fastleger	470	760	730	700
Psykolog i Barne- og familiesenteret	240	480	480	480
Medfinansiering av VTA-plasser ved Veksthuset	190	190	190	190
Deflatorvekst inntekter psykisk helse	-170	-170	-170	-170
Økt inntekter fysioterapitjenesten	-100	-320	-350	-370
Innlemming tilskudd psykolog psykisk helse	100	200	600	600
Sum Nye tiltak	9 300	9 990	10 330	10 280
Nye tiltak og realendringer	1 968	2 868	6 098	4 658
Budsjettendringer				
Sum Budsjettendringer	0	0	0	0
Politiske tiltak				
Refusjon ressurskrevende tjenester	-1 100	0	0	0
Veksthuset (3 nye plasser) ⁷	200	0	0	0
Sum Politiske tiltak	-900	0	0	0
Politiske tiltak	-900	0	0	0
	345 276	347 126	350 556	349 116

⁶ Gjelder flytting av to årsverk fra programområde strategi og utvikling. Innebærer ingen reelle endringer, kun organisatorisk tilhørighet for disse stillingene.

⁷ Dette er et varig tiltak og må legges inn i 2020 og senere år i neste rullering av økonomiplan.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Ramme 2019-2022				

Det er lagt inn en demografiskvekst for å dekke forventet økning i utgifter innenfor programområdet med henholdsvis 5 mill. kroner fra 2020, 8 mill. kroner fra 2021 og 10 mill. kroner fra 2022.

Det er lagt inn innsparingstiltak på tilsammen 7,3 mill. kroner i 2019, gradvis økende til 15,5 mill. kroner i 2022. Dette gjelder blant annet mulige effektiviseringstiltak innenfor hjemmetjenesten, strukturendringer på Hof bo- og behandlingssenter og reduserte private kjøp, ved bygging av eget botilbud til personer med alvorlig rusproblematikk.

Det er lagt inn nye tiltak på tilsammen 9,3 mill. kroner i 2019 og deretter 10 mill. kroner utover i planperioden. Dette er i hovedsak tilpasning til dagens tjenesteproduksjon, dvs. merutgifter som forventes innenfor programområdet i 2018.

Det er ikke funnet rom for å sette av midler til kjøp av private sykehjemsplasser til ressurskrevende brukere i planperioden. Dersom dagens kjøp av plasser videreføres i 2019 vil det bli 6 mill. kroner i merutgifter utover budsjettet ramme. Rådmannen vil i så fall komme tilbake til dette i tertialrapporteringene. Videre er det ikke funnet rom for å videreføre et årsverk i virksomhet Psykisk helsetjeneste og avhengighet, da tilskuddsmidlene går ut i 2019. Det er heller ikke satt av midler til en økning av utgifter i forbindelse med flere brukere i virksomheten Voksenhabilitering. Det har vært en styrking av skolehelseressurs med et årsverk det siste året, dette er heller ikke videreført.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	Utgift 2019	Utgift 2020	Utgift 2021	Utgift 2022	Utgift 2019-22
Helse og velferd							
Lavterskel Bentsrud Vest	2019	8 000	1 000	7 000	0	0	8 000
Utstyr sykehjem	LØPENDE		3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Velferdsteknologi	LØPENDE		2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Sum Helse og velferd		8 000	6 000	12 000	5 000	5 000	28 000
Sum investeringsprosjekter		8 000	6 000	12 000	5 000	5 000	28 000

Teknisk

Beskrivelse av programområdet

Programområdet er organisert i virksomhetene:

- Plan-, byggesak og landbruk - vertskommunesamarbeid med Sande fra 1.5.2018.
- Kommunalteknikk – (ikke aktuell for vertskommunesamarbeid med Sande) felles virksomhetsleder fra 1.1.2019.

I tillegg løses visse oppgaver med særskilt krav til kompetanse ved ansatt direkte underlagt kommunalsjefen. Det gjelder bl.a. forhandlinger om utbyggingsavtaler etter Plan- og bygningsloven og andre type avtaler knyttet til kommunen som tiltakshaver, kjøp og salg av fast eiendom, tingsrettslige forhold knyttet til kommunen som grunneier, rettstvister, kommuneplanlegging og planlegging av tiltak utenom kommunalteknisk infrastruktur knyttet til kommunens rolle som samfunnsutvikler.

Plan, byggesak og landbruk yter følgende tjenester:

- Forvaltning av geodata
- Plan- og byggesaksbehandling
- Fradeling, seksjonering, oppmålingsforretning og føring av matrikkelen
- Godkjenning av tiltaksplaner etter Forurensningsloven
- Oppgaver av juridisk karakter etter Friluftsløven
- Landbrukssaker og vannforvaltning Eikeren og Aulivassdraget

Kommunalteknikk yter følgende tjenester:

- Bygge, drifte og vedlikeholde kommunale bygg
- Drifte og vedlikeholde kommunalt vann- og avløpsnett
- Drifte og vedlikeholde kommunale veier
- Vedlikeholde parker, idrettsanlegg, lekeplasser og torg
- Renhold
- Parkering og håndhevelse av vegtrafikkloven
- Trafikkhavn, småbåthavn og skjærgårdstjeneste
- Oppgaver etter Forurensningsloven
- Utleie av kommunale leiligheter og næringseiendommer

Byutvikling

En sentral premiss for byutviklingen er anlegg av ny fylkesvei i den nedlagte jernbanetraseen etter at fylkeskommunen besluttet å avvikle Holmestrandstunnelen som veitunnel. Kommunen og fylkeskommunen har kommet til enighet om sluttfinansieringen av den nye fylkesveien. Reguleringsplanen ble vedtatt i 2018 og stenger ikke for et parkeringsanlegg i Bakken, som ett av flere alternativer i byen. Veien detaljprosjekteres i 2019 med forutsatt anleggsstart i 2020.

Flyttingen av fylkesveien, som også er beredskapsvei for E18, åpner for at Langgaten kan gjøres om til gågate mellom Tordenskjoldsgate og Weidemannsgate og videre realisering av utbyggingspotensialet i reguleringsplanen for fem kvartaler og kommunedelplan for bysentrum. Flere reguleringsarbeider er satt i gang med Holmestrand Utvikling AS som en sentral aktør. Det er en trend til å ville bygge høyere enn hva

gjeldende planverk tillater. Et bevis på det er vedtaket av reguleringsplan for kvartal 11 – syd (UNI-kvartalet) i 2018. Dette vil prege bybildet i årene som kommer.

Holmestrand Skitunnel A/S og Vestfold Fylkeskommune har inngått en intensjonsavtale om at HST overtar tunnelen. Fylkeskommunen har tatt ansvar for å omregulere fra veitrafikk til idrettsanlegg m.m. Det er varslet et planinitiativ fra fylkeskommunen i 2019. Sammen med Bane NOR Eiendom råder også fylkeskommunen over arealet, som er lansert som Holmestrand's alternativ for ny videregående skole i sentrum (verkstedtomta) overfor fylkeskommunen.

Den pågående utbyggingen på Strandholmen bygger oppunder knutepunktutviklingen rundt Holmestrand stasjon. Byggetrinn 2 innenfor reguleringsplanen Strandholmen ferdigstilles høsten 2019, og Bane NOR Eiendom søker samarbeidspartner for utbygging av Strandholmen nord.

Arbeidet med mulighetsstudie for Krana-Hakan er godt i gang. NOAHs planer for flytting av sin havnetrafikk fra Hakan til området sør for Felleskjøpet er koplet på dette arbeidet. Ny havn krever endring av reguleringsplanen for Felleskjøpet syd.

Staten har solgt Nedre Gausen. Ny eier har fremmet et planinitiativ, som avviker fra gjeldende arealbruksformål i kommuneplanen (offentlig/privat tjenesteyting). Det er aktuelt å sette i gang regulering framfor å henvise initiativet til neste kommuneplanrevisjon.

Tettstedsutvikling

Holmestrand er det nye kommunesenteret.

Det er naturlig at Hof sentrum er områdesenter i den nye kommunen. Den tyngste boligutviklingen skjer i Hof sentrum, Prestegårdshagen og Kolstadjordet. Prestegårdshagen er under utvikling og de første tomtene er solgt.

I Sundbyfoss er det gitt byggetillatelse til en ny dagligvarebutikk. Dette styrker statusen til Sundbyfoss som lokalsenter.

Eidsfoss har status som nærsenter. Det er viktig å bevare både enkeltelementer og sammenheng mellom hovedgården, verket, boligbebyggelsen og sosiale bygninger, slik dette utviklet seg fra 1600-tallet til ca. 1950. Tomter for nye boliger er tilgjengelige i Rydningen på andre siden av Eikeren.

På Gullhaug fortsetter utbyggingen av Nordre Berg. Detaljregulering av det siste privateide boligfeltet B8, som ikke disponeres av Solsiden Holmestrand AS, ble vedtatt i 2018. Da gjenstår bare kommunens eget felt B7, som ikke er klarert for utbygging i form av egen detaljregulering. Kommunen følger opp den sosiale infrastrukturen på Gullhaug gjennom pågående regulering til flerbrukshall og barnehage.

Vann, avløp, renovasjon (VAR)

VAR er et selvkostområde, og skal både regnskaps- og budsjettmessig gå i balanse. Det er kommunens hovedoppgave å sikre pålitelig drift av avløpsnett og avløpsrensplanlegget i henhold til myndighetenes krav samt effektiv distribusjon av nok og godt vann til kommunens abonnenter.

Eksisterende rammeplaner for vann og avløp i Hof og Holmestrand er revidert i en felles rammeplan for den nye kommunen. Inkludert i rammeplanen er ROS-analyse, og beredskapsplanen for vann og avløp er revidert og det blir laget en saneringsplan. Arbeidet fortsetter med å prioritere tiltakene i

saneringsplanen.

Felles lokal forskrift for spredt avløp er vedtatt i begge kommunene. Det er vedtatt en handlingsplan for gjennomføring med fokus på Eikeren og oppstrøms vannveier. Holmestrand slutter seg til vertskommunesamarbeidet for tilsyn med små avløpsanlegg i Drammensregionen fra 1.1.2019, der Sande allerede er med. Dette tilsynskontoret med tilhold i Lier kommune vil følge opp handlingsplanen.

I planperioden gjennomføres et felles prosjekt med Sande kommune for å ta imot avløpsvann fra Sande. Dette medfører en oppgradering av kommunens renseanlegg, arbeidene er påbegynt og fortsetter i perioden 2017-2020.

Kostranalyse

	Holmestrand 2016	Holmestrand 2017	Sande (Vestf.)	Hof	Kostragruppe 07	Kostragruppe 10	Kostragruppe 13
Prioritet							
Korrigerte brutto driftsutgifter (301) Plansaksbehandling, pr. innbygger **)	156,00	181,00	256,00	18,00	251,00	275,00	294,00
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger(B) *)	3 682	5 104	4 299	4 878	4 655	4 383	4 721
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr) *)	21 571	287 537	181 175	76 310	130 819	98 748	175 021
Produktivitet							
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1) *)	4 042	3 951	3 703		4 586	3 797	3 684
Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1) *)	2 286	2 235	2 632		2 507	2 607	2 517
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr) *)	3 050	2 981	1 019		2 975	3 183	2 490

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Korrigerte brutto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger ligger noe lavere i Holmestrand enn i Sande og kostragruppene.

Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning viser samlede kostnader til administrasjonsbygg, skoler, barnehager, kulturbygg og institusjoner per innbygger. Den store økningen fra 2016 til 2017 i Holmestrand skyldes ekstraordinært vedlikehold i 2017 finansiert av disposisjonsfond.

Netto driftsutgifter pr km kommunal vei og gate lå lavt i 2016 grunnet tilskuddsmidler til veier (inntekter som trekker netto utgifter) og høyt i 2017 grunnet ekstraordinært veivedlikehold.

Holmestrand har avløpsgebyr i 2018 (rapporteringsåret + 1 år) som ligger noe høyere enn Sande men lavere enn egen kostragruppe. Årsgebyr for vannforsyning ligger omtrent som kostragruppene, men

vesentlig høyere enn i Sande. Det lave gebyret i Sande skyldes bruk av tidligere opparbeidede selvkostfond.

Årsgebyret for renovasjon ligger lavest i Holmestrand.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Sum Driftsutgifter	148 798	151 594	150 727	150 573	150 573
Sum Driftsinntekter	-77 491	-102 606	-109 112	-110 626	-110 626
Sum	71 307	48 988	41 615	39 947	39 947

Fordeling på virksomhet

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022
Plan-, byggesak og landbruk	5 598	3 681	3 681	3 681	3 681
Kommunalteknikk	65 709	45 307	37 934	36 267	36 267
Sum	71 307	48 988	41 615	39 947	39 947

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Opprinnelig budsjett	70 907	70 907	70 907	70 907
Tekniske justeringer				
Nullstille art 169 2018 ⁸	-21 698	-23 016	-23 683	-23 683
Fond selvkost 2019	-8 717	-8 717	-8 717	-8 717
Nullstille bundne fond øk.plan 2018	6 728	2 603	2 603	2 603
Deflator kjøp av tjenester	347	347	347	347
Selvkostfond feiing 2019	70	70	70	70
Sum Tekniske justeringer	-23 270	-28 712	-29 380	-29 380
Budsjettendringer inneværende år				
Lokalt lønnsoppgjør 2018 - kap 3 og 5	483	483	483	483
Økt refusjon vertskommune lønnsoppgjør	-360	-360	-360	-360
Lønnsoppgjør kap 4 2018	290	290	290	290
Fordelt innsparing flatt kutt 2,5 mill.	-208	-208	-208	-208
Rettelse av innlagt lønnsoppgjør VA	-89	-89	-89	-89
Sum Budsjettendringer inneværende år	116	116	116	116
Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan				
Kommunestyrets vedtak drift	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Endringer i tiltak sist vedtatte økonomiplan	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Konsekvensjusteringer	-24 154	-29 596	-30 264	-30 264
Konsekvensjustert ramme	46 753	41 311	40 643	40 643
Innsparingstiltak kommunereform				
Uttak synergier sammenslåing Hof/Holmestrand	-629	-629	-629	-629
Besparelse leie hjelpemiddellager 60 %	-236	-236	-236	-236
Reduksjon årsverk teknisk sektor	0	-1 631	-1 631	-1 631
Sum Innsparingstiltak kommunereform	-865	-2 496	-2 496	-2 496

⁸ Tiltaket «Nullstille art 169...» går igjen på mange programområder. Dette gjelder kun en omlegging av måten internkjøp/internsalg føres på innenfor selvkostområdet. Dette er ikke en reell endring i hverken utgiftsnivå, gebyrer eller tjenesteomfang.

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2019	2020	2021	2022
Nye tiltak				
Vintervedlikehold, økning pga ny avtale	1 300	1 300	1 300	1 300
Vedlikehold bygg, lovpålagt utskifting oljefyringsanlegg	1 000	1 000	0	0
Vedlikehold bygg, SD styring varme/ventilasjon	500	500	500	500
Vedlikehold bygg, gulv bad Veset	300	0	0	0
Sum Nye tiltak	3 100	2 800	1 800	1 800
Nye tiltak og realendringer	2 235	304	-696	-696
Ramme 2019-2022	48 988	41 615	39 947	39 947

Det er innarbeidet en konsekvensjustert ramme på 46,8 mill. kroner i 2019, en kraftig nedgang fra 2018. Tekniske justeringer er i 2019 innarbeidet med en total reduksjon på 23,3 mill. kroner tilknyttet selvkostbudsjettet som har motposter på andre programområder. Nedgangen representerer altså ikke en nedgang i reell tjenesteproduksjon, men er bare en endring av regnskapsprinsipp og hvordan selvkost føres i kommunens regnskap.

Det er lagt inn innsparinger som følge av kommunereformen med 2,5 mill. kroner i planperioden, hvorav 0,9 mill. kroner tas ut i 2019. Besparelse som følge av felles hjelpemiddellager med Sande er lagt inn med 60 pst virkning i Holmestrand og 40 pst virkning i Sande. I tillegg er det lagt inn 3,9 mill. kroner i nye tiltak tilknyttet vedlikehold og økt vintervedlikehold.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Brutto prosjekt utgift	Utgift 2019	Utgift 2020	Utgift 2021	Utgift 2022	Utgift 2019-22
Teknisk							
Ny vei Sjøskogen/Kleivan-området	2021	62 500	47 500	15 000	0	0	62 500
Digitalisering byggesaksarkiv	2027	2 400	2 400	0	0	0	2 400
Investering renseanlegg utenfor VAR - dekkes av Sande (eks MVA)	2019	60 219	219	0	0	0	219
Investeringer VAR - avløp	2027	97 700	21 300	19 000	19 000	19 000	78 300
Investeringer VAR - vann	2027	91 950	19 250	18 300	17 500	17 500	72 550
Oppmålingsutstyr	2019	300	300	0	0	0	300
Sekkepost teknisk	LØPENDE		5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Thomas Backe Gabrielsens plass	2023	10 000	0	0	5 000	5 000	10 000
Trafikksikkerhet	LØPENDE		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
VA- ny varebil	2019	300	300	0	0	0	300
Sum Teknisk		335 369	97 269	58 300	47 500	47 500	250 569
Sum investeringsprosjekter		335 369	97 269	58 300	47 500	47 500	250 569

Vedlegg - Gebyrer, satser og brukerbetaling

Barnehage

Foreldrebetaling gjeldende fra 1.1.2019

Maksimal foreldrebetaling for hel plass settes til maksimalsats på 2.990 kr per mnd. fra 1.1.2019 og 3.040 kr per mnd. fra 1.8.2019 I tillegg kommer kostpenger. Kostpengene økes med 10 kr per mnd., til totalt 250 kr per mnd. for hel plass i barnehagene i Holmestrand, og holdes uforandret på 300 kr per mnd. i barnehagene i Hof.

Holmestrand kommune tilbyr redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid etter til enhver tid gjeldende statlige retningslinjer og satser.

Det forutsettes at familier som er berettiget til lavere sats tar kontakt med kommunen. Dersom kommunen ikke blir kontaktet vil høyeste sats bli fakturert.

Satser til ikke-kommunale barnehager

Fra 1.1.2016 er det full kostnadsdekning for ikke-kommunale barnehager.

Pensjonsutgifter skal innarbeides i satsen med et sjablongmessig påslag på 13 pst, uavhengig av pensjonsutgiftene til kommunens egne barnehager. Forslag til de nye satsene for kapitaltilskudd, som gjelder for alle offentlige godkjente ordinære private barnehager er følgende for 2019:

BYGGEÅR	PER HELTIDSPASS
Til og med 2010	9 500
2011 – 2013	16 700
2014 – 2016	20 200
2017 – 2019	21 400

Satsene for 2019 skal baseres på regnskapet for 2017 for de kommunale barnehagene, med påslag av deflator for det enkelte år.

Ved kommunesammenslåing skal den nye kommunen beregne tilskuddet til private barnehager ut i fra den tidligere kommunens regnskap og barnetall i to år etter at kommunesammenslåingen er gjennomført. Dette innebærer at det vil være to sett av satser til de private barnehagene i 2019. Forslag til påslag for pedagogisk bemanning, som vist i tabellen under, er ikke inkludert i de totale satsene:

Type barnehager	Kr. per heltidsplass per år
Ordinære bhg, 0-2 år	2 276
Ordinære bhg, 3-5 år	1 264

Med disse forutsetningene blir satsene for de ikke-kommunale barnehagene i 2019 som følger:

Satser private barnehager i tidligere Hof kommune

<i>Satser for driftstilskudd per plass (100 %)</i>	<i>Vår</i>	<i>Høst</i>
Barn 0-2 år	235 676	235 126
Barn 0-2 år	114 463	113 913

Satser private barnehager i tidligere Holmestrand kommune

<i>Satser for driftstilskudd per plass (100 %)</i>	<i>Vår</i>	<i>Høst</i>
Barn 0-2 år	203 956	203 406
Barn 0-2 år	97 519	96 969

Til private familiebarnehager utbetales gjeldende statlige satser for 2019.

Skolefritidsordningen

Satser

Satsene for SFO økes med deflator på 2,8 pst, avrundet opp til nærmeste hele 5 kr. Prisene gjelder fra 1.8.2019.

- Betalingen for hel plass økes med 75 kr per måned til 2.675 kr.
- Betalingen for redusert plass (3 dager per uke) økes med 50 kr per måned til 1.705 kr.
- Betalingen for dagplass økes med 10 kr per dag til 250 kr.
- Kostpenger økes med 10 kr. til på 250 kr per måned for hel plass.
- Kostpenger økes med 5 kr til 185 kr per måned for redusert plass.
- Søskenmoderasjon på 25 % fra og med barn nr. to på den billigste plassen.
- Søskenmoderasjon på 50 % fra og med barn nr. tre på den billigste plassen.
- Betaling for hel plass i den 11. måneden økes med 85 kr per måned til 3.040 kr + kost.
- Betaling for redusert plass den 11. måneden økes med 55 kr til 1.950 kr + kost.
- Betaling for morgentilbud økes med 15 kr til 510 kr

Helse-, sosial- og omsorgstjenester

Praktisk bistand

Egenandelen for praktisk bistand oppjusteres i 2019 med deflator, 2,8 pst, avrundet til nærmeste hele 5 kr. Brukere som mottar minimum to timer praktisk bistand per måned, betaler egenandel tilsvarende abonnementsprisene i tabellen under. Pris for enkelttimer settes til 340 kr per time.

Netto inntekt før særfradrag	Økning	Abonnement
0-2 G	5	205
2-3 G	25	890
3-4 G	35	1 265
4-5 G	50	1 760
5 G og over	60	2 140

Tjenester i institusjon

Betaling for dag- og korttidsopphold, samt vederlag for langtids plass i institusjoner settes tilsvarende de til enhver tid gjeldende nasjonale forskrifters maksimalsatser.

Trygghetsalarm

Kommunens utgifter til trygghetsalarmer oppjusteres til 340 kroner per mnd. Prisen for trygghetsalarm gjelder de brukere som ikke har vedtak på gratis trygghetsalarm. Det er tidligere vedtatt at denne tjenesten skal være selvfinansierende. I den forbindelse økes prisen, da det tidligere er utgiftselementer som ikke har blitt tatt. Økningen opp mot selvkost gjøres i to omganger, slik at økningen ikke skal bli for stor. Prisen i Holmestrand vil med dette fortsatt ligge en del under omkringliggende kommuner.

Kultur⁹

Priser

<i>Flerbruks-/idrettshaller (inkl. garderobe)</i>	<i>Tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen</i>	<i>Lag/foreninger utenfor kommunen, bedriftsidrettslag og private idrettsklubber</i>	<i>Kommersiell</i>	<i>For skoler</i>
Ekeberg (inkl. garderobe)	135	455	455	455
Høyanghallen (inkl. garderobe)	135	455	455	455
Hofhallen (inkl. garderobe)	135	455	455	455
Obligatorisk legging av gulv ved diverse arrangementer	7 050	7 050	7 050	7 050
Vaktmester til legging av gulv pr time	400	400	400	400
Uttrykning vakt pr time (uttrykning faktureres minimum 2 timer)	1 000	1 000	1 000	1 000

Arrangement

- 25 % av bruttoinntekten eller minstepris kr. 445,- (kr. 680,- på lørdager og søndager). Etter 3 timer betales kr. 170,- per time utover minsteprisen.
- Treningskamper (m/tribune) i tildelt treningstid kr. 130,- i tillegg til ordinær leiepris.

⁹ Noen av prisene er eller vil bli vedtatt i egne saker. De tas med her for ordens skyld.

<i>Flerbruks-/idrettshaller</i>	<i>Tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen</i>	<i>Lag/foreninger utenfor kommunen, bedriftsidrettslag og private idrettsklubber</i>	<i>Kommersiell</i>	
Trimrom /styrkeløft Hofhallen	110	160		
Møterom Hofhallen	70	100	130	
Klatrevegg Gjøklep pr 60 min	55	Kun etter samråd med klatregruppen		
Klatrevegg Hofhallen pr 60 min	110	Kun etter samråd med klatregruppen		
Kiosk Hofhallen	70	100	130	
Felles for haller v/behov: Legging av gulv pr gang	7 050	7 050	7 050	
Obligatorisk ved gulvlegging; vaktmester pr time	540	540	540	

<i>Gymsaler (inkl garderobe)</i>	<i>Tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen</i>	<i>Lag/foreninger utenfor kommunen, bedriftsidrettslag og private idrettsklubber</i>	<i>Kommersiell</i>	<i>For skoler</i>
Kleiverud	75	315	455	215
Botne	75	315	455	215
Utrykning vakt pr time (utrykning faktureres minimum 2 timer)	1 000	1 000	1 000	1 000

<i>Garderobe (kun garderobe) pr 60 min</i>	<i>Tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen</i>	<i>Lag/foreninger utenfor kommunen, bedriftsidrettslag og private idrettsklubber</i>
Flerbrukshall/idrettshall/gymsal	50	165

<i>Voldshagen</i>	<i>Hverdager</i>	<i>Fredag, lørdag, søndag</i>
Voldshagen m/kjøkken	450	1 290
Dekking/rydding dagen før	250	250
Diverse/ekstra renhold pr time v/smuss	538	538

*Kultursalen**Tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen**Lag/foreninger utenfor kommunen, bedriftsidrettslag og private idrettsklubber*

Hele kulturhuset m/ sal + kjøkken pr dag	1 980	3 950
Hovedinngang, vestibyle + kjøkken pr dag	1 000	2 000
Dekking/rydding dagen før	250	500
Diverse/ekstra renhold pr time v/smuss	538	538
Bandbinge pr kveld (gratis for alle under 18år)	200	200
Tekniker pr time	335	335

*Ødegårdbua**Pris pr dag mandag tom torsdag**Pris pr dag fredag tom søndag*

29.10 - 05.04	800	1000
06.04 - 28.10 - Leies ut av Oslo Friluftsråd	X	X

Biorama - ta kontakt med kultur, etter avtale

Pr forestillingsdag for tilskuddsberettigede	5 000
Øvelsesdag for tilskuddsberettigede	1 000
Maskinrommet	200
Bandrom pr kveld (130 ved langtidsleie) (gratis for alle under 18år)	200
Speilsal	270
Lager (kun langtidsleie)	40
Tekniker pr time	350

Billettinntekter

For å få en mer forutsigbar økonomi på profesjonelle konserter og forestillinger i Biorama settes eventuelle overskudd fra billettinntekter og øvrige inntekter på fond øremerket profesjonelle produksjoner i Biorama.

Bibliotek

Biblioteket Hof - ta kontakt	Gratis
Biblioteket Holmestrand, Multirommet - ta kontakt	2 000
Biblioteket Holmestrand, Tekniker pr time - ta kontakt	350
Biblioteket Holmestrand, Møterom (flere) - ta kontakt	Gratis

*Kjærsenteret**Pris pr dag mandag tom torsdag**Pris pr dag fredag tom søndag*

Frivillige organisasjoner og enkeltpersoner	800	1000
---	-----	------

Ved utleie av park/grøntanlegg og friluftsområder vurderes leieprisen i hvert enkelt tilfelle.

Leie skolelokaler

Satser for leie av kommunale skolelokaler økes med 5 kroner til 60 kroner per time. Auditoriet på Gjøklep økes til 110 kroner pr time. Leien faktureres leietagere, også for aktiviteter til barn og unge under 19 år. Dette gjelder med unntak av Hof skole, hvor satsene holdes uendret i påvente av samordning av satser og nytt vedtak i 2019.

	Innenbygds	Utenbygds
Hof skole		
<i>Utleie lag og foreninger, kun mandag-torsdag</i>		
Alle klasserom	110	220
Baser/diverse rom	220	430
Personalrom m/kjøkken	270	540
SFO m/kjøkken	220	430
Lavvo/grillhytte	430	870
Datarom	220	430
Skolekjøkken	270	540
<i>Utleie privat, kun mandag-torsdag</i>		
Alle klasserom	220	
Baser/diverse rom	330	
Personalrom m/kjøkken	540	
SFO m/kjøkken	330	
Lavvo/grillhytte	430	
Skolekjøkken	540	

Kulturskolen

Satser og brukerbetaling for kulturskolen blir behandlet parallelt og vedtas i egen sak høsten 2018.

	<i>Pr semester</i>
Elevplass	1 570
Elevplass nr. 2 – 30 %	1 100
Søskenmoderasjon – 30 %	1 100
Utvidet tid 10 minutter	550
Utvidet tid 20 minutter	1 100
Instrumentleie	300
Plass på talentprogrammet (i tillegg til vanlig elevplass)	1 600

Gebyrregulativ tekniske tjenester

Gebyrregulativ for vann, avløp og slam

Rammer for gebyrberegning

- Gebyrinntektene skal ikke overstige kommunens kostnader, men kan avregnes over en 4 års periode.
- Gebyrberegning baseres på lov om kommunale vass- og kloakkavgifter av 31.mai 1974, forskrift om vann- og avløpsgebyrer fra miljøverndep. (T-1344), og retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester fra KRD (H-2140).
- Utdypende informasjon til foreliggende gebyrregulativ finnes i Holmestrand kommunes forskrift om vann- og avløpsgebyrer og «Forskrift om utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, Holmestrand, Vestfold».
- Arealet beregnes som bruksareal BRA [m²] etter NS 3940.
- Alle priser tillegges mva.

Engangsgebyr for tilknytning

Engangsgebyr betales ved tilknytning til offentlig vann- og /eller avløpsledningsnett.

Gebyrsatsene gjelder både for næringsbygg, boliger og fritidseiendommer.

For boliger beregnes gebyret separat for den enkelte boenhet.

Gebyrsatsen er lik for bolig og næring, og er uavhengig av byggets areal (flat sats).

Engangsgebyr for tilknytning	Vann	Avløp
Bolig og næring	Kr 10.000,-	Kr 10.000,-

Det beregnes ikke tillegg i tilknytningsgebyr ved tilbygg/påbygg.

Årsgebyr

Årsgebyret er todelt og består av abonnementsgebyr (fast del) jf. punkt 2.1, og et forbruksgebyr (variabel del) jf. punkt 2.2. Forbruksgebyret beregnes enten ut fra målt forbruk, eller stipuleres etter boligens/bygningens størrelse/areal.

1.1.1.a Abonnementsgebyr (fast del)

Abonnementsgebyret differensieres etter brukerkategori:

- Abonnementsgebyr for næring betales av næringseiendom, offentlige virksomhet, forsamlingslokaler, o.l.
- Abonnementsgebyr for bolig betales av øvrige abonnenter, f.eks. helårsbolig og fritidsbolig. Abonnementsgebyrer beregnes pr. boenhet.

Abonnementsgebyr:	Fastledd	Vann	Avløp
Bolig- og fritidseiendommer	1	1 105	1 757

Kategori 1 (0-300) m ³	1	1 105	1 757
Kategori 2 (301-1000) m ³	3	3 315	5 271
Kategori 3 (1001-3.000) m ³	6	6 630	10 542
Kategori 4 (3.001-6.000) m ³	12	13 260	21 084
Kategori 5 (6.001-20.000) m ³	24	26 520	42 168
Kategori 6 (20.001-50.000) m ³	50	55 250	87 500
Kategori 7 (50.001-150.000) m ³	100	110 500	175 700

1.1.1.b Forbruksgebyr (variabel del)

Forbruksgebyret beregnes på grunnlag av målt eller stipulert forbruk. Abonnenter som benytter vann i næringsøyemed og offentlig virksomhet skal normalt benytte vannmåler for å fastsette gebyret. For hovedmengden av de øvrige abonnentene, fastsettes gebyret ut fra stipulert forbruk. Både abonnenten og kommunen kan kreve at forbruksgebyret fastsettes ut fra målt forbruk.

Målt forbruk

Vannforbruket fastsettes med en vannmåler. Avløpsmengden regnes lik vannmengde. Unntak fra dette må dokumenteres av abonnenten.

Gebyrberegningen fastsettes slik: målt forbruk [m³] * enhetspris [kr/m³] = forbruksgebyr.

Enhetspris for vann: Enhetspris for avløp:

Kr 15,01 pr. m ³	Kr 9,91 pr. m ³
-----------------------------	----------------------------

Stipulert forbruk

For abonnenter som ikke har vannmåler, stipuleres forbruksgebyret ut fra byggets areal. For bolig beregnes arealet separat for den enkelte boenhet.

Forbruksgebyr bolig:	Vann	Avløp
Kategori 1 - (0-70 m ²)	Kr 1 501,- pr. abonnent	Kr 991,- pr. abonnent
- Bolig/Boenhet		
- Fritidseiendom (uansett areal)	(Stipulert ut fra areal: 100 m ² * kr 15,01 pr. m ²)	(Stipulert ut fra areal: 100 m ² * kr 9,91 pr. m ²)
- Vannpost (uansett areal)		
Kategori 2 - (71-300 m ²)	Kr 3 002,- pr. abonnent	Kr 1 982,- pr. abonnent
- Bolig/Boenhet	(Stipulert ut fra areal: 200 m ² * kr 15,01 pr. m ²)	(Stipulert ut fra areal: 200 m ² * kr 9,91 pr. m ²)
Kategori 3 - (over 300 m ²)	Kr 4 503,- pr. abonnent	Kr 2 993,- pr. abonnent
- Bolig/Boenhet	(Stipulert ut fra areal: 300 m ² * kr 15,01 pr. m ²)	(Stipulert ut fra areal: 300 m ² * kr 9,91 pr. m ²)
Forbruksgebyr næring:	Vann	Avløp
Stipulert ut fra arealsteg på 100 m ² (Beregnes pr. påbegynt 100 m ²)	Kr 1 501,- pr. 100 m ² (Stipulert ut fra areal: 100 m ² * kr 15,01 pr. m ²)	Kr 991,- pr. 100 m ² (Stipulert ut fra areal: 100 m ² * kr 9,91 pr. m ²)

Installasjon og avlesning av vannmåler

Abonnenten må selv bekoste installasjon og vedlikehold av vannmåler. Installasjon skal utføres av godkjent rørlegger. Vedlikehold og utskifting av vannmåleren skjer etter kommunens anvisning.

Abonnenten leser av målerstand og sender utfylt måleravlesningskort til kommunen til fastsatt tidspunkt. Hvis grunnlag for å fastsette forbruket mangler, kan kommunen stipulere forbruket. Hvis kommune selv må foreta avlesning påløper et avlesningsgebyr.

Avlesningsgebyr: kr 800,- pr. avlesning.

Tømming av slam fra private avløpsanlegg

Kommunal tømming av slam fra minirensanlegg, slamavskillere og tette tanker utføres iht. «Forskrift om vann- og avløpsgebyr, Holmestrand kommune, Vestfold».

Gebyr for tømming inkl. behandling/ avvanning er avhengig av slamskiller/ tankens størrelse.

Minirensanlegg og tette tanker tømmes årlig.

Slamavskillere tømmes hvert 2. år for boliger og hvert 4. år for fritidsbebyggelse

Gebyrsatser	2019
Sats 280 årlig tømming slam/septik t	1 349,00
Sats 281 årlig tømming slam/septik p	471,00
Sats 282 tømming 2.hv år slam/sept	680,00
Sats 283 tømming 2.hv år slam/sept	236,00
Sats 284 tømming 4.hv.år slam/sept	342,00
Sats 285 tømming 4.hv.år slam/sept	119,00

Tilsynsgebyr av avløpsanlegg

Det belastes ikke mva. for gebyr på tilsyn.

	2019 m/mva	2019 u/mva
Tilsyn av avløpsanlegg, pris per år	526,-	526,-

Midlertidig tilknytning av vann og avløp

Eier/fester av eiendom som midlertidig knyttes til kommunens vann- og avløpsanlegg, skal betale abonnementsgebyr og forbruksgebyr etter gjeldende regler for næringsvirksomhet, se pkt. 2.1 og 2.2. Det betales ikke engangsgebyr for tilknytning ved midlertidig bruk, men kommunens eventuelle kostnader ved tilknytning og frakopling belastes utbygger ev. eier/fester av eiendommen.

For innbetaling av gebyrene henvises det til Forskrift om vann- og avløpsgebyrer for Holmestrand kommune § 8-1.

Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon

Grunnlag for gebyrregulativet:

- Forurensningsloven og forarbeidene til denne, samt veileder fra SFT, TA-2001/2004 «Veileder om beregning av kommunale avfallsgebyr».
- Forskrift husholdningsavfall for renovasjon (VESAR-kommunene)
- Forskrift for husholdningsavfall i Hof kommune
- Et system som skal stimulere til bedre avfallssortering og avfallsreduksjon.
- Gebyrene differensieres.
- Alle kostnadene skal dekke av gebyrinntektene (selvkost).
- Gebyrregulativet gjelder kun for husholdningsrenovasjon og ikke næringsavfall

Ut fra selvkostprinsippet kan det utledes at brukeren (eller brukergrupper) skal betale hva det faktisk koster å betjene en eiendom med den konkrete tjenesten, jf. forarbeidene til Forurensningsloven – Ot.prp nr. 11(1979-80). Muligheten til å differensiere gjøres ut fra en erkjennelse av at det faktisk kan være ulik kostnad med å yte samme tjeneste til ulike grupper av brukere. Videre bruker kommunene differensierte gebyrer for å bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning.

Avfallsreduksjon og økt gjenvinning

- Fellesløsninger (deler beholdere)
- Delt abonnement (deler volum)
- Hjemmekompostering
- Prinsippet med å la restavfallsvolumet være dimensjonerende for gebyret.

Ulikheter i faktisk kostnad ved å yte tjenesten

- Gangtillegg
- Sommerrenovasjon
- Redusert størrelse (hybler)
- Enslige/eldre

I tillegg til elementene over, er det nødvendig å ha med gebyrsatser for en del tjenester/sanksjoner som ikke er differensiert:

- Ekstrasekker
- Tømming utenom vanlig rute
- Tilleggsgebyr for mangelfull sortering

Fellesløsninger - rabattordning på 15 %

Dette er situasjoner der flere enheter (abonnenter) har felles beholdere. Beholderstørrelsen som brukes til fellesløsninger er 240 L, 360 L, 660 l og 1000 L.

Delt abonnement - rabattordning på 35 %

Her deler 2 (eller flere) abonnenter selve volumet, ikke bare beholdere. Det vanlige er at 2 naboer klarer seg med ett sett 4 x 140 L i stedet for hvert sitt.

Hjemmekompostering - rabattordning på 25 %

Her forutsettes det at abonnenten ikke har bioavfallsbeholder og at det dermed ikke er knyttet kostnader til verken beholder, bioposer, tømning eller behandling av avfallet. Abonnent må selv kjøpe isolert varmkomposteringsbeholder, og inngå avtale med Vesar.

Restavfallsvolum som dimensjonerende kriterium for gebyrberegningen

Det gis rabatter dersom man klarer seg med mindre restavfallsvolum enn i et standard-abonnement. Tilsvarende er det dyrere å bruke større restavfallsvolumer enn standard. Gebyr fastsettes i forhold til størrelse på beholder.

Rabatten/økningen i pris pr. volumenhet restavfall settes som et fast kronebeløp som indeksreguleres i henhold til endringene i kostnadsbildet for denne renovasjonstjenesten.

Det er gratis å øke beholdervolumene for papp og papir og for bioavfall.

Sommerrenovasjon – 75 % av standardabonnement

Dette gjelder fritidsboliger som har renovasjon bare deler av året. Fritidsboliger som renoveres hele året har standardabonnement. I Holmestrand kommune er sesong for sommerrenovasjonsordningen 6 mnd. Det påløper en rekke faste kostnader som også skal belastes fritidsboligene på lik linje med helårsboliger. I tillegg kommer det normalt svært mye avfall fra hyttene i sommermånedene.

Hybler

2 hybler som deler felles kjøkken skal regnes som 1 boenhet og at dette skal utgjøre 1 standardabonnement. Utover 2 hybler beregnes 1 boenhet pr. 2. hybler. En hybel i en privatbolig er pr. definisjon (Statens kartverk):

«En hybel er et rom med egen inngang beregnet som bolig for en eller flere personer, som har adgang til vann og toalett uten at det er nødvendig å gå gjennom annen leilighet (Bolig er fellesbegrep for leilighet og hybel)».

Eksempelvis: hybel i internater og tilsvarende typer boligformål.

En hybel er derfor ikke en selvstendig boenhet og skal altså ikke gebyrlegges. Dersom det finnes en egen boenhet i en privatbolig som har eget kjøkken og bad/WC og med egen inngang uten å måtte gå gjennom annen bolig, skal dette alltid regnes som boligenhet - uansett størrelse - og det skal knyttes et standardabonnement til denne bruksenheten.

Enslige/eldre – rabattordning på 8 %

Dette er et tilbud til de som produserer lite restavfall. Det settes et merke på restavfalls-beholderen som markerer det volumet som abonnenten har tilgang på – for eksempel 80 L. Renovatør må melde fra til VESAR dersom beholder overfylles. Hentekostnad og beholderkostnad er den samme, men det kan gis en rabatt på 8 % for redusert behandlingskostnad (behandlingskostnad for restavfall utgjør ca. 16 % av gebyret).

Ekstrasekker

Det tilbys ekstra sekker. Ekstra sekker selges i ruller av 5 sekker. Prisen inkluderer alle kostnadene til henting og behandling av husholdningsavfallet.

Det kan også bestilles hageavfallssekker som blir tilkjørt abonnenten av renovatør. Sekkene for hageavfall selges i ruller av 15 sekker. Prisen inkluderer ikke henting og behandling.

Tømming utenom rute

Dette skal dekke de tilfellene hvor VESAR må ut og tømme særskilt av årsaker som skyldes abonnenten: Ikke sørget for strøing, ikke satt fram beholder på tømmedag osv.

Mangelfull sortering – 100 % tillegg

Etter gjentatte tilfeller må det kunne reageres fordi dette faktisk medfører betydelige merkostnader som alternativt må dekkes av de andre abonnentene som oppfyller sine forpliktelser.

Leie beholder til plast avfall

Hvis det er ønskelig er det mulig å leie en ekstra beholder for plastavfall.

Prisliste

Pris for standard renovasjon og øvrige faste beløp vedtas av bystyret, normalt i forbindelse med budsjettbehandlingen.

TYPE ELEMENT/VARE	PRISING
Standardrenovasjon	Kr 2.235,- /år
Rabatt, fellesløsning	15 %
Rabatt, delt volum/abonnement	35%
Rabatt, hjemmekompostering	25%
Rabatt, redusert restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Rabatt 80 liter restavfall	8 %
Tillegg, økt restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Ekstrasekker (rull, 5 sekker)	Kr 30,- /sekk, 172,- /rull
Tømming utenom vanlig rute	Kr 501,-
Tilleggsgebyr for mangelfull sortering	100 % tillegg
Sommerrenovasjon	75 % av st.abonn.
Rabatt, fellesløsning	15 %
Rabatt, delt volum/abonnement	35%
Rabatt, hjemmekompostering	25%
Rabatt, redusert restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Rabatt, 80 liter restavfall	8 %
Tillegg, økt restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Hage- og grovavfallsinnsamling	
Enkelthenting hageavfall	Kr 109,-
Abonnement hageavfallshenting (2 gg pr. år)	Kr 218,- /år
Enkelthenting grovavfall	Kr 200,-
Abonnement grovavfallshenting (2 gg pr. år)	Kr 402,- /år
Hageavfallssekker (rull, 15 sekker)	Kr 30,- /rull
Gangtillegg (årsgebyr, for transport av beholder utover de ordinære 15 meter fram til bil)	
Inntil 5 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 259,-
Inntil 10 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 692,-
Inntil 15 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 1123,-
Inntil 20 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 1555,-
Inntil 25 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 1987,-
Gangtillegg beholder med 4 hjul (i tillegg til ordinær 15 meter)	Kr 257,- pr. meter pr. beholder
Leie av beholder til plastavfall	
LEIE 240L BEH. 1 ABB	Kr 169,- /år

Alle priser ekskl. mva.

Feiing og tilsyn

Årsgebyrene for 2019 er regulert med deflator på 2,8 prosent.

Feiegebyr – 164

Tilsyn av ildsted – 145

Gebyr faktureres per bygning.

Gebyr- og selvkostberegning VAR

Årsgebyrer vann, avløp, renovasjon og feiing 2019 (Gjelder fra 1.1.2019)

For en vanlig bolig i Holmestrand kommune vil vann, avløp, renovasjon koste per år (når vannmåler ikke er montert):

Boligstørrelse 0 – 70 kvadratmeter

Vanngebyr	kr	2 606,00	Abonnement + forbruk
Avløpsgebyr	kr	2 748,00	Abonnement + forbruk
Renovasjonsgebyr	kr	2 235,00	Standard renovasjon
Feiegebyr	kr	164,00	Per pipeløp
Merverdiavgift	kr	1 938,25	
Tilsyn av ildsted	kr	145,00	Per bygning
Sum per år	kr	9 836,25	Inkl. mva.

9 836,25 kroner/4 terminer per år = 2 459,06 kroner per termin (kvartal).

Boligstørrelse 71 - 300 kvadratmeter

Vanngebyr	kr	4 107,00	Abonnement + forbruk
Avløpsgebyr	kr	3 739,00	Abonnement + forbruk
Renovasjonsgebyr	kr	2 235,00	Standard renovasjon
Feiegebyr	kr	164,00	Per pipeløp
Merverdiavgift	kr	2 561,25	
Tilsyn av ildsted	kr	145,00	Per bygning
Sum per år	kr	12 951,25	Inkl. mva.

12 951,25 kroner/4 terminer per år = 3 237,81 kroner per termin (kvartal).

Gebyrene innkreves i 4 terminer:

1. termin: Forfall 20. mars
2. termin: Forfall 20. juni
3. termin: Forfall 20. september
4. termin: Forfall 20. desember

Hovedoversikt VAR	Budsjett 2018	Prognose 2018	Budsjett 2019
Vann			
Driftsinntekter	-23 153	-27 279	-25 905
Bruk/avset. av fond	-570	967	-2 324
Sum inntekter	-23 723	-26 311	-28 229
Driftsutgifter	16 747	17 862	18 839
Renter og avdrag	6 976	8 450	9 390
Sum driftsutgifter	23 723	26 311	28 229
Selvkost grad	-100 %	-100 %	-100 %
Avløp			
Driftsinntekter	-20 267	-20 904	-22 874
Bruk/avset. av fond	-3 430	-5 010	-2 922
Sum inntekter	-23 697	-25 913	-25 796
Driftsutgifter	14 569	13 738	12 296
Renter og avdrag	9 127	12 176	13 500
Sum driftsutgifter	23 697	25 913	25 796
Selvkost grad	-100 %	-100 %	-100 %
Renovasjon			
Driftsinntekter	-12 855	-13 660	-11 295
Bruk av fond	-2 333	-954	-3 692
Sum inntekter	-15 188	-14 613	-14 987
Driftsutgifter	15 188	14 613	14 987
Sum driftsutgifter	15 188	14 613	14 987
Selvkost grad	100 %	100 %	100 %

Gebyrregulativ for plan- og byggesaker per 1.1.2019

Kapittel I – Alminnelige bestemmelser

1.0	Hjemmel For dette regulativet viser kommunen til: ▪ Plan- og bygningsloven § 33-1 ▪ Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) ▪ Forurensningsloven § 52 a ▪ Matrikkeloven § 32 ▪ Forskrift om eiendomsregistrering (matrikkelforskriften) ▪ Eierseksjoneringsloven § 15
1.1	Alle gebyrer betales til kommunekassen etter oppgave fra bygningsmyndigheten. Gebyrer utstedes til den som er tiltakshaver/rekvirent. Behandlingsgebyret for reguleringssaker sendes tiltakshaver før vedtak om offentlig ettersyn i det faste utvalg for plansaker. Alle gebyrer forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Faktura som ikke blir betalt sendes etter puring til tvangsinnfordring. Dersom kommunen har en forfalt fordring overfor tiltakshaver eller rekvirent, kan kommunen kreve at gebyr for den nye saken er betalt før behandling av denne påbegynnes. For byggesaker vil ikke igangsettingstillatelse, brukstillatelse eller ferdigattest bli gitt før gebyr for rammetillatelse eller ett-trinnstillatelse er betalt.
1.2	Gebyret dekker kommunens arbeid med saken og må betales for hver enkelt søknadsbehandling, også om søknaden avslås. Dersom ny eller revidert søknad fremmes innen 3 måneder etter slikt avslag, skal 50 % av totalt innbetalt gebyr fra forrige søknad gå til fradrag på nytt gebyr.
1.3	Kommunen kan rekvirere sakkyndig bistand etter plan- og bygningslovens § 33-1, første ledd jfr. pbl § 25-2, andre ledd for tiltakshavers regning.
1.4	For saksbehandling etter lovverkene nevnt i pkt. 1.0 som ikke framgår av dette regulativ betales kr 910 pr. time for kontorarbeid og kr 1 480 pr. time for feltarbeid. Minstegebyr: kr 2 700.
1.5	Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnadene kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan det fastsette et passende gebyr. En rimelighetsvurdering etter denne bestemmelsen bør ta utgangspunkt i gebyr for sammenlignbare saker. <i>Søknad om nedsettelse av gebyr utsetter ikke betalingsfristen.</i>
1.6	Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages da dette kun er oppfølging av regulativet. Dette gjelder ikke der gebyret fastsettes skjønnsmessig. Avgjørelser av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages til fylkesmannen for saker etter Plan- og bygningsloven og til kommunens klagenemnd for saker etter Matrikkeloven.
1.7	NS 3940:2007 – Areal- og volumberegning av bygninger benyttes ved utregning av bygningsarealer.

Kapittel II – Gebyrer

		2019
2.1	Tiltak uten ansvarsrett etter pbl § 20-4	
2.1.1	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav a (mindre tiltak på bebyggt eiendom)	4 480
2.1.2	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav b (driftsbygninger i landbruket) <= 1000 m ²	5 600
	Midlertidig tillatelse inntil 2 år.	
2.1.3	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav c (midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg)	3 540
2.1.4	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav e (andre mindre tiltak)	3 540
2.2	Helårsboliger og fritidsboliger etter pbl § 20-3 jf. § 20-1	
2.2.1	Enebolig/fritidsbolig og første boenhet i flerboligbygg	21 150
2.2.2	Tillegg for sekundærlighet i enebolig – samme søknad	11 870
2.2.3	Tillegg for garasje – samme søknad – pr garasjebygg pbl § 20-3 jf. § 20-1	4 480
2.2.4	Rekkehus, kjedehus, tomannsboliger og andre boligbygg, oppdeling/tilbygg med ny boenhet - Pr. boenhet	11 870
2.3	Øvrige søknadspliktige bygg etter pbl § 20-3 jf. § 20-1	
	Andre kategorier nybygg samt tilbygg, påbygg, hovedombygging og bruksendring beregnes etter bruksareal iht. NS 3940.	
2.3.1	0-50m ²	5 880
2.3.2	51-100m ²	8 750
2.3.3	101-200m ²	13 290
2.3.4	201-500m ²	19 140
2.3.5	501m ² - 1000m ²	25 140
2.3.6	- deretter pr 100m ²	2 210
2.3.7	Tillegg for behandling i områder uten reguleringsplan, jfr. best til kommuneplanens arealdel	1 130
2.4	Øvrige søknadspliktige tiltak etter pbl § 20-3 jf. § 20-1	
2.4.1	Øvrige søknadspliktige tiltak som skilt, riving, sammenføyning av bruksenheter, nettstasjoner, konstruksjoner og anlegg (både sjø og land), tekniske installasjoner, fasadeendring, endring av tidligere tillatelser.	5 290
2.4.2	Rehabilitering av pipe/ installering av ildsted.	1 130
2.4.3	Søknad om bruksendring etter pbl § 20-3 jf. § 20-1 bokstav d) uten bygningsmessige endringer.	5 290
2.4.4	Igangsettingstillatelse ut over den første jf. pbl § 21-2	5 290
2.5	Dispensasjoner	
2.5.1	For dispensasjoner i henhold til plan- og bygningslovens kap. 19 betales et gebyr pr dispensasjon pålydende	8 130
2.5.2	Ved dispensasjon etter pbl kap. 19 der regionale og statlige myndigheter er høringspart betales et gebyr pr dispensasjon pålydende	18 640
2.5.3	For dispensasjoner i henhold til plan- og bygningslovens § 31-2, fjerde ledd betales gebyr pr. dispensasjon	8 130
2.5.4	For dispensasjon fra byggegrense mot uregulert kommunal vei	2 700
2.6	Delingssøknader	
2.6.1	Pr. vedtak i regulert område hvor grenser er fastlagt i planen	3 880
2.6.2	Pr. tomt utenfor regulert område	8 130
2.6.3	Arealoverføring	4 830
2.7	Personlig ansvarsrett	
2.7.1	Personlig ansvarsrett (egeninnsats på bolig/fritidsbolig)	2 380

2.8	Øvrige gebyrer	
2.8.1	Ved behandling av søknad der saken begynte som ulovlighetsoppfølging (saker der arbeid påbegynnes eller utføres uten kommunens tillatelse eller før kommunens frist til å behandle søknad er gått ut), ilegges tilleggsgebyr etter medgått tid etter pkt. 1.4. Gebyret kommer i tillegg til ordinært gebyr.	
2.8.2	Tilsyn: Kontroll med tiltak etter pbl. kap. 25 jf. § 31-7 beregnes etter medgått tid, jf. pkt. 1.4. Fast maksimum pris kr. 16 210.	16 210
2.8.3	Forurensningssaker: Opprydding av forurenset grunn i forbindelse med bygge- og gravearbeider, beregnes etter medgått tid, jf. pkt. 1.4.	
3.0	PLANSAKER (jf. Plan- og bygningsloven av 2008) Gebyret beregnes ut fra størrelsen på området og potensiell bebyggelse. Følgende reguleringsformål trekkes ut av beregningsgrunnlaget for areal. Der planen omfatter kun <u>ett</u> av formålene, betales gebyr for 0 dekar. -LNF-formålene -Natur- og friluftsområder i sjø -Grønnstruktur -Samferdselsanlegg som skal være offentlige, herunder trasé for teknisk infrastruktur -Grav- og urnelunder -Hensynssone for bevaring av naturmiljø eller kulturmiljø -Sikringssoner	
3.1	Private reguleringsplaner: pbl §12-3 og 12-14 første ledd.	
3.1.1	Ny plan/endring for regulering areal fra 0 da til 5 da	77 000
3.1.2	Ny plan/endring fra 5-10 da	103 000
3.1.3	Ny plan/endring over 10 da	139 000
3.1.4	Pr påbegynt da utover 10 da	2 570
3.1.5	Det beregnes i tillegg gebyr etter bebyggelsens areal (BRA)	
	For hver 100 m² mulig BRA	1 230
	For næringsformål pr. 100 m² BRA	620
3.1.6	Oppstartsmøte – gebyret trekkes fra dersom komplett planforslag sendes kommunen innen 1 år etter avholdt oppstartsmøte.	29 360
3.2	Endring av reguleringsplan pbl § 12-14 andre ledd	30 000
3.3	Bagatellmessig endring jf. delegasjonsreglementet pkt. 4.2 b	6 170
3.4	Forkastede planer: For planer som avises av det faste utvalget for plansaker ved behandling for utlegging til offentlig ettersynbehandling betales 75 % av basisgebyr	
3.5	Konsekvensutredning: For KU-pliktige planer betales tilleggsgebyr for arbeid med ansvarlig myndighet. Tilsvarende som i Tønsberg kommune.	+ 30%
3.6	Planer innenfor senterområder i kommunens arealdel. For detaljregulering betales tilleggsgebyr utover basisgebyr pga. merarbeid som følge av kompleksitet.	+ 25%
3.7	Planer i strid med kommuneplanens arealdel eller områdeplan. For detaljregulering betales tilleggsgebyr utover basisgebyret pga. merarbeid som følge av avviksbehandling.	+ 25%
3.8	Planer /endringer som ikke tilfredsstiller kravspesifikasjon for digitale data. Ved behov for bearbeiding av digitale data som ikke tilfredsstiller kommunens kravspesifikasjon, betales tilleggsgebyr.	7 710
4.0	OPPMÅLINGSSAKER, MATRIKKELLOVEN § 32	

4.1	Oppretting av matrikkelenhet	
4.1.1	Oppretting av grunneiendom og festgrunn:	
	Areal fra 0 - 2000 m ²	21 020
	Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt daa	1 490
4.1.2	Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn:	
	Areal fra 0 - 2000 m ²	4 450
	Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt da.	750
4.1.3	Oppmåling av uteareal på eierseksjon:	
	Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon	
	Areal fra 0 - 100 m ²	3 560
	Areal fra 101 - 250 m ²	10 630
	Areal fra 251 - 500 m ²	20 790
	Areal fra 501 - 2000 m ²	23 720
	Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt da.	1 490
4.1.4	Oppretting av anleggseiendom:	
	Gebyr som for oppretting av grunneiendom.	
	Volum fra 0 - 2000 m ³	21 020
	Volum fra 2001 m ³ - økning pr. påbegynt 1000 m ³	1 490
4.2	Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning:	4 120
	I tillegg kommer gebyr for å gjennomføre oppmålingsforretning, jfr. pkt. 4.1.	
4.2.1	Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering:	
	Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter pkt. 4.1 og 4.2	
4.3	Grensejustering	
4.3.1	Grunneiendom, festgrunn og jordsameie:	
	Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m ²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.	9 710
4.3.2	Anleggseiendom:	
	For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m ³	9 710
4.4	Arealoverføring:	
4.4.1	Grunneiendom, festgrunn og jordsameie	
	Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål.	
	Areal fra 0 - 500 m ²	16 940
	Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på.	1 490
	Gebyr for arealoverføring mellom konsesjonspliktig landbrukseiendommer fastsettes særskilt.	
4.4.2	Anleggseiendom	
	For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.	
	Volum fra 0 - 500 m ³	13 330
	Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på	1 490
4.5	Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er angitt i målebrev eller skylddeling.	
	For inntil 2 punkter	4 120
	For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1 170
4.6	Klarlegging av eksisterende grense der grensen <u>ikke</u> er koordinatbestemt/klarlegging av rettigheter (inkl. oppmålingsforretning).	
	For inntil 2 punkter	

	For overskytende grensepunkter, pr. punkt	
4.7	Urimelig gebyr	
	Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan det fastsettes et passende gebyr på grunnlag av anvendt tid, timesats kr 890.-.	
4.8	Betalingsbestemmelser	
	Gebyret fastsettes etter det regulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Eventuelle tinglysingsgebyr og dokumentavgift kommer i tillegg, men kreves inn av kommunen.	
	Gebyret kan kreves inn før forretning avholdes, i alle tilfeller må alle gebyrer være betalt før tinglysing. (Disse bestemmelsene framgår av matrikkelloven)	
4.9	Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken	
	Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.	
	Endring i maksimalsatsene fastsettes av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.	
5.0	EIERSEKSJONERING	
5.1	Begjæring om seksjonering eller reseksjonering av eiendom	8 130
6.0	KARTDATA	
	Kartdata er avgiftsbelagt for bruk av kart som kommunen helt eller delvis har bekostet/besørget utgivelse av/ajourført jf. teknisk forskrift TEK kap. II om Kartverk § 2.1. Betaling av avgift gir rett til kopiering til eget bruk. Ervervsmessig kopiering er ikke tillatt.	
6.1	Digitale data fra kartsystemet. <u>For salg av digitale kartdata henvises til www.infoland.no</u>	
7.0	MILJØFYRTÅRN – sertifisering	
	Diplomet bekostes av kommunen	6 580
8.0	Separate utslipp	
	Saksbehandling og kontroll av mindre avløpsanlegg etter forskrift T1331, pr. anlegg	9 280

Vedlegg - Spillemidler 2019

Idrettsrådet behandlet søknadene 29. oktober 2018, og prioriterte dem i følgende rekkefølge:

Ordinære anlegg:

1. Høgås Alpinbakke - snøproduksjonsanlegg - Botne Skiklubb - NY
2. Hvitstein Stadion - Friidrettsanlegg - Holmestrand Kommune - NY
3. Hvitstein Stadion - Kunstisanlegg - Holmestrand Kommune - NY
4. Hvitstein Stadion - Fotball Kunstgressbane 11'er hovedbane - NY

Nærmiljøanlegg:

1. Eidsfoss kultursti - rehabilitering fase 2 - Prosjekt Eidsfoss - NY

Anleggstype	Kostnad	Finansiering	
		Kommune	Spillemidler
Ordinære anlegg			
Høgås Alpinbakke - snøproduksjonsanlegg	769 800		256 000
Hvitstein Stadion - Friidrettsanlegg	13 125 300	9 506 550	3 618 750
Hvitstein Stadion - Kunstisanlegg	8 250 000	6 250 000	2 000 000
Hvitstein Stadion - Fotball kunstgressbane 11'er	7 875 000	5 208 000	2 667 000
Nærmiljø anlegg			
Eidsfoss kultursti - rehabilitering fase 2	195 000		73 125
Sum investeringer	30 215 100	20 964 550	8 614 875

Anleggstype	Kostnad	Finansiering	
		Kommune	Spillemidler
Ordinære anlegg			
Høgås Alpinbakke - snøproduksjonsanlegg	769 800		256 000
Hvitstein Stadion - Friidrettsanlegg	13 125 300	9 506 550	3 618 750
Hvitstein Stadion - Kunstisanlegg	8 250 000	6 250 000	2 000 000
Hvitstein Stadion - Fotball kunstgressbane 11'er	7 875 000	5 208 000	2 667 000
Nærmiljø anlegg			
Eidsfoss kultursti - rehabilitering fase 2	195 000		73 125

Sum investeringer	30 215 100	20 964 550	8 614 875
-------------------	------------	------------	-----------

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-356 206	-377 648	-381 850	-384 960	-387 687
Ordinært rammetilskudd	-384 110	-398 193	-398 929	-400 006	-401 064
Skatt på eiendom	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-29 862	-30 451	-30 451	-30 451	-30 451
Sum frie disponible inntekter	-770 178	-806 292	-811 230	-815 417	-819 202
Finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter og utbytte	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856
Gevinst finansielle instrumenter	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	24 182	28 644	32 930	36 385	38 038
Tap finansielle instrumenter	300	300	300	300	300
Avdrag på lån	33 562	41 659	50 747	52 246	54 232
Finansinntekter/-utgifter	41 788	54 347	67 721	72 675	76 314
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Til ubundne avsetninger	3 270	7 102	5 224	0	0
Til bundne avsetninger	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Bruk av ubundne avsetninger	-1 770	-1 088	0	-174	-238
Netto avsetninger	2 901	7 414	6 625	1 226	1 162
Overført til investering					
Overført til investering	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-725 489	-744 532	-736 885	-741 516	-741 726
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	725 489	744 532	736 884	741 516	741 726
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Strategi og utvikling	25 710	33 516	29 410	29 410	29 410
Økonomi og fellestjenester	36 019	37 528	32 516	32 969	32 419
Oppvekst og kultur	259 457	272 159	266 592	266 008	267 008
Helse og velferd	332 170	345 276	347 126	350 556	349 116
Teknisk	71 307	48 988	41 615	39 947	39 947
Virksomhetsovergrepene inntekter og utgifter	827	7 064	19 625	22 625	23 825
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1A)	725 489	744 532	736 884	741 516	741 726

Budsjettskjema 2A – Investering

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan			2019-2022
			2020	2021	2022	
Finansieringsbehov						
Investeringer i anleggsmidler	219 833	240 269	175 000	69 700	106 900	589 369
Utlån og forskutteringer	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Kjøp av aksjer og andeler	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	0	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	251 833	272 269	207 000	101 700	138 900	717 369
Ekstern finansiering						
Bruk av lånemidler	-221 161	-224 809	-173 960	-93 560	-123 320	-615 649
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	-6 000	-2 000	0	0	0
Tilskudd til investeringer	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-27 672	-38 960	-27 040	-6 140	-13 580	-83 720
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-1 000	0	0	0	0	0
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-249 833	-270 269	-202 500	-99 700	-136 900	-699 369
Intern finansiering						
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-8 000
Sum intern finansiering	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-8 000
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B – Per område

Beløp i 1000

Programområde	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan			Sum
			2020	2021	2022	2019 - 2022
Strategi og utvikling	4 000	1 900	2 500	2 500	2 500	9 400
Økonomi og fellestjenester	4 100	4 100	4 100	4 100	4 100	16 400
Oppvekst og kultur	4 500	1 400	600	600	300	2 900
Helse og velferd	4 283	6 000	12 000	5 000	5 000	28 000
Teknisk	202 950	224 369	155 800	57 500	95 000	532 669
Sum investeringer	219 833	237 769	175 000	69 700	106 900	589 369

Budsjettskjema 3 – Oversikt Drift

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Driftsinntekter					
Brukerbetalinger	-38 962	-37 710	-38 296	-38 910	-38 930
Andre salgs- og leieinntekter	-90 881	-97 587	-102 293	-103 807	-103 807
Overføringer med krav til motytelse	-120 062	-135 730	-130 630	-130 630	-130 630
Rammetilskudd	-384 110	-398 193	-398 929	-400 006	-401 064
Andre statlige overføringer	-36 798	-50 372	-50 372	-50 372	-50 372
Andre overføringer	0	7 715	7 715	7 715	7 715
Inntekts- og formuesskatt	-356 206	-377 648	-381 850	-384 960	-387 687
Eiendomsskatt	0	0	0	0	0
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-1 027 020	-1 089 526	-1 094 656	-1 100 971	-1 104 776
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter	489 960	534 556	523 104	523 567	521 747
Sosiale utgifter	150 022	160 570	163 570	166 570	168 570
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	87 391	90 508	87 178	87 128	85 978
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	192 626	198 782	195 535	195 882	194 882
Overføringer	73 025	51 642	59 215	62 215	64 415
Avskrivninger	34 330	34 330	34 330	34 330	34 330
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	1 027 354	1 070 388	1 062 933	1 069 692	1 069 922
Brutto driftsresultat	335	-19 138	-31 723	-31 278	-34 853
Finansinntekter					
Renteinntekter og utbytte	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856	-5 856
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400	-10 400
Mottatte avdrag på utlån	-100	-100	-100	-100	-100
Sum finansinntekter	-16 356	-16 356	-16 356	-16 356	-16 356
Finansutgifter					
Renteutgifter og låneomkostninger	24 182	28 644	32 930	36 385	38 038
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	300	300	300	300	300
Avdrag på lån	33 562	41 659	50 747	52 246	54 232
Utlån	120	120	120	120	120
Sum finansutgifter	58 164	70 723	84 097	89 051	92 690
Resultat eksterne finanstransaksjoner	41 808	54 367	67 741	72 695	76 334
Motpost avskrivninger					
Motpost avskrivninger	-34 330	-34 330	-34 330	-34 330	-34 330
Sum avskrivninger	-34 330	-34 330	-34 330	-34 330	-34 330
Netto driftsresultat	7 812	899	1 688	7 086	7 150
Bruk av avsetninger					
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-7 870	-1 188	-100	-274	-338
Bruk av bundne driftsfond	-6 793	-8 938	-8 938	-8 938	-8 938
Sum bruk av avsetninger	-14 662	-10 125	-9 037	-9 211	-9 275
Avsetninger					
Overført til investering	0	0	0	0	0

	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	3 270	7 102	5 224	0	0
Avsatt til bundne driftsfond	3 580	2 125	2 125	2 125	2 125
Sum avsetninger	6 850	9 226	7 349	2 125	2 125
Regnskapsmessig merforbruk (+)/mindreforbruk (-)	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 4 – Oversikt Investering

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2018	2019	Økonomiplan 2020	2021	2022
Investeringsinntekter					
Salg av driftsmidler og fast eiendom	0	-6 000	-2 000	0	0
Andre salgsinntekter	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-1 000	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-27 672	-38 960	-27 040	-6 140	-13 580
Statlige overføringer	0	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-28 672	-45 460	-28 540	-6 140	-13 580
Investeringsutgifter					
Lønnsutgifter	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	215 833	198 909	143 460	61 060	90 820
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	0	0	0	0	0
Overføringer	4 000	41 360	29 540	8 640	16 080
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0
Sum utgifter	219 833	240 269	172 500	69 700	106 900
Finanstransaksjoner					
Avdrag på lån	0	0	0	0	0
Utlån	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Kjøp av aksjer og andeler	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Sum finanstransaksjoner	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Finansieringsbehov	223 161	226 809	175 960	95 560	125 320
Finansiering					
Bruk av lån	-221 161	-224 809	-173 960	-93 560	-123 320
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	0	0	0	0	0
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Sum finansiering	-223 161	-226 809	-175 960	-95 560	-125 320
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0

